

BULGARIAN

BASIC COURSE

Volume II
Lessons 16 - 23

November 1963

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

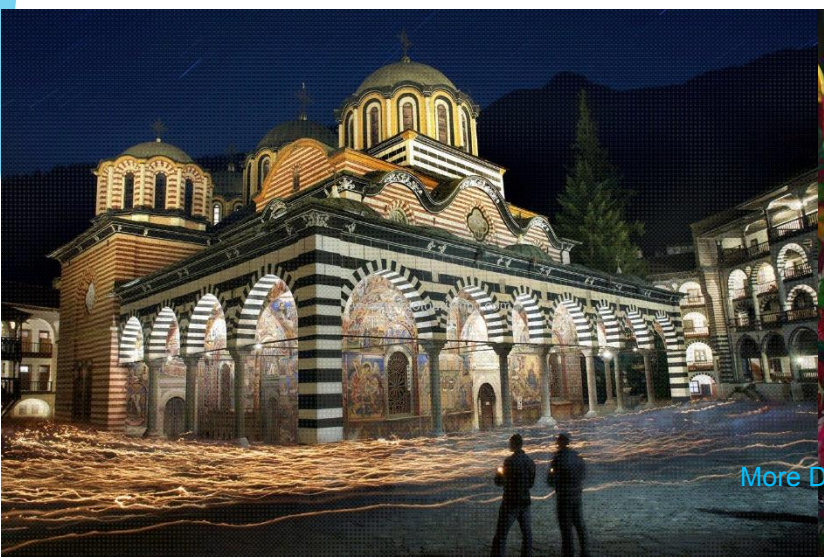

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

PREFACE

The Bulgarian Course, consisting of 136 lessons in 13 volumes, is one of the Defense Language Institute's Basic Course Series. The material was developed at the Defense Language Institute and approved for publication by the Institute's Curriculum Development Board.

The course is designed to train native English language speakers to Level 3 proficiency in comprehension and speaking and Level 3 proficiency in reading and writing Bulgarian. The texts are intended for classroom use in the Defense Language Institute's intensive programs employing the audio-lingual methodology. Tapes accompany the texts.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

TABLE OF CONTENTS

	Page
1. Introductory Remarks	1-4
2. Lessons 16-23	5-228
Lesson 16	5-32
Grammar Perception Drill	7
Cartoon Guide	13
Dialogue: At School	14
Grammar Analysis:	
Personal Pronouns, Subjective Case	16
Verb СЪМ - Present Tense	17
The Accent	22
Grammar Drill	24
Reading Text	27
Translation	27
Questions & Answers	28
Homework	30
Vocabulary	31
Lesson 17	33-57
Grammar Perception Drill	34
Cartoon Guide	41
Dialogue: At School (continued)	42
Grammar Analysis:	
Gender of Nouns	43
Plural of Masculine Nouns Ending in Consonant	44
Definite Article for Nouns	45
Definite Article for Masculine Nouns Ending in a Consonant	45
Interrogative Form of "to be" with ЛИ	47
Grammar Drill	48
Reading Text	51
Translation	52
Questions & Answers	53
Homework	55
Vocabulary	56

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 18 ____ 60-91

Grammar Perception Drill ____ 60
Cartoon Guide ____ 69
Dialogue: In the Classroom ____ 70
Grammar Analysis:
Verbs of the 3rd Group, Present Tense ____ 72
The Impersonal Forms ИМА and НЯМА ____ 75
Plural of Feminine Nouns ____ 76
Grammar Drill ____ 77
Reading Text ____ 85
Translation ____ 86
Questions & Answers ____ 87
Homework ____ 89
Vocabulary ____ 90

Lesson 19 ____ 93-115

Grammar Perception Drill ____ 94
Cartoon Guide ____ 100
Dialogue: A Meeting on the Street ____ 102
Grammar Analysis:
Verbs of the 2nd Group, Present Tense ____ 103
Definite Article for Masculine Nouns ____ 104
Grammar Drill ____ 105
Reading Text ____ 110
Translation ____ 111
Questions & Answers ____ 112
Homework ____ 113
Vocabulary ____ 115

Lesson 20 ____ 117-137

Grammar Perception Drill ____ 118
Cartoon Guide ____ 123
Dialogue: A Visit with Boris ____ 124
Grammar Analysis:
Verbs of the 1st Group, Present Tense ____ 125
Grammar Drill ____ 128
Reading Text ____ 131
Translation ____ 132
Questions & Answers ____ 133
Homework ____ 135
Vocabulary ____ 137

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 21 _____ 139-162

Grammar Perception Drill _____ 140
Cartoon Guide _____ 145
Dialogue: In the Restaurant _____ 146
Grammar Analysis:
Neuter Nouns, Plural in А,Я,ТА,ЕНА _____ 147
Grammar Drill _____ 151
Reading Text _____ 156
Translation _____ 157
Questions & Answers _____ 158
Homework _____ 160
Vocabulary _____ 161

Lesson 22 _____ 163-194

Grammar Perception Drill _____ 164
Cartoon Guide _____ 173
Dialogue: A Trip _____ 174
Grammar Analysis:
Future Tense _____ 175
Aspect of the Verb _____ 177
Grammar Drill _____ 183
Reading Text _____ 188
Translation _____ 189
Questions & Answers _____ 190
Homework _____ 192
Vocabulary _____ 193

Lesson 23 _____ 195-227

Grammar Perception Drill _____ 196
Cartoon Guide _____ 207
Dialogue: Preparation for a Trip _____ 208
Grammar Analysis:
Usage of Perfective Aspect, Present Tense _____ 209
Imperative _____ 210
Grammar Drill _____ 214
Reading Text _____ 220
Translation _____ 221
Questions & Answers _____ 222
Homework _____ 224
Vocabulary _____ 225

3. Grammar Index _____ 229-231

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

BULGARIAN LANGUAGE COURSE - VOLUME II

II - STRUCTURAL PHASE

Introductory Remarks

A. PURPOSE OF THE STRUCTURAL PHASE

The purpose of the Pronunciation Phase of the Bulgarian Language Course was to introduce the students to the essentials of Bulgarian pronunciation, stress and intonation. However, although these features were employed during the Pronunciation Phase, they cannot be isolated from other features of the language. Therefore in this phase we have also learned some high frequency patterns of morphology and syntax.

During the Structural Phase which is now beginning, the morphological and syntactical elements of the Bulgarian language will be emphasized, however, pronunciation and intonation should not be neglected. The teacher as well as the student will continue to pay close attention to correct pronunciation.

B. THE LESSON, ITS PARTS, AND THEIR PURPOSE

Each lesson is introduced and drilled during a 6 hour cycle. Two of these hours are scheduled the first day, (5th and 6th hours of the day) for the purpose of introducing the new lesson, and 4 hours during the following day, (1st to 4th hour) which are used to drill and implement the lesson introduced the previous day.

Each lesson has the following parts:

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part 1. Grammar Perception Drill. This part is designed to introduce the new structure, generally, through the employment of known vocabulary. The structure is presented by means of contrastive patterns - statements, questions and answers - which gradually introduce the student to the new structural elements.

This material is presented to the student during the 5th period of the day. It is to be reviewed by the student at home.

Part II. Cartoon Guide. The cartoon guide presents in several pictures the action displayed in the dialogue (Part III). The guide may be used as follows: a. In class during the period in which the dialogue is introduced in order to help the student understand its basic meaning. b. At home - for easier memorization of the dialogue. c. In class when the student is supposed to recite the dialogue (1st period in the morning).

Part III. Dialogue. It contains all the new grammatical elements of the lesson together with all the new vocabulary and idiomatic expressions. The amount of new vocabulary is generally limited to 25 items.

The dialogue is introduced during the last period of the day. It is the most important part of each lesson, consequently it must be memorized by the student, so that he be able to recite it fluently during the 1st period of the following day.

Part IV. Grammar Analysis. In this part the grammatical patterns introduced during the grammar perception drill and illustrated in the dialogue are explained in the English language.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The student should carefully read this part of the lesson at home, and, if he has any questions in connection with it, he should ask the teacher for appropriate explanations during the 2nd period in the morning.

Part V. Grammar Drill. This portion of the lesson is planned to broaden the students understanding and usage of the new patterns. In this part of the lesson not only the old vocabulary, but also the newly introduced vocabulary is used.

The student should study this portion of the lesson at home. It is drilled thoroughly during the 2nd period in the morning.

Part VI. Reading Text: The subject matter of the reading text is based upon the dialogue. This part of the lesson may be read by the teacher during the 6th period of the day in order that students may hear the correct pronunciation and intonation. If the reading text contains new idiomatic phrases, they will be explained or translated by the teacher.

The student should study the reading text at home. It will be read, discussed and drilled during the 3rd period or 4th period of the day.

Part VII. Translation. This portion of the lesson consists of two parts: one a short translation from Bulgarian into English and the other from English into Bulgarian. The portion of the text which is to be translated from English into Bulgarian is so devised that it reviews grammatical patterns and vocabulary covered three lessons back. The translation begins in the 9th week of the course and is done orally during the 3rd period of the day.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part VIII. Questions and Answers. This series of questions which is based upon the dialogue and the reading text, has the purpose to practice the new material of the lesson with the largest possible amount of words and phrases introduced in previous lessons.

The student should prepare himself at home so that he is able to supply the answers to above questions the following day during the 4th hour.

Part IX. Homework. By "homework" is understood written exercises or exercises recorded on tape, which will be made by the student at home. The homework consists of a number of sentences or paragraphs. The new grammar and vocabulary are mainly used in the homework. Its last part is to be used on the tape recorder whenever the student has one at his disposal and is directed to do so.

The homework is introduced during the last period of the day. It should be given to the instructor before the 1st period in the morning. The corrected homework will be discussed in class during the 5th period the same day.

Part X. Vocabulary. The vocabulary contains the new words and the new idiomatic expressions which are used in the dialogue and in the reading text.

D. GRAMMAR INDEX

The grammar index at the end of the volume has the purpose to make it easy for the student to find in which lesson a certain grammar unit has been applied and explained.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ш Е С Т Н А Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 1 6

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. The Personal Pronoun, as Subject.

The Auxiliary Verb "TO BE" - Present Tense.

a. Affirmative Form
b. Negative Form
c. Interrogative Form

II. Idiomatic Use of the Present Tense.

I. The Personal Pronouns and the Auxiliary Verb "TO BE".

АЗ	СЪМ
ТИ	СИ
ВИЕ	СТЕ
ТОЙ ТЯ ТО	Е
НИЕ	СМЕ
ВИЕ	СТЕ
ТЕ	СА

a. г-н.....г-жа.....
b. до масата, в стаята
c. студент, -и, учител, -и

1. АЗ СЪМ.....

ТИ СИ.....

Кой си ти?
Аз съм.....

Кой съм аз?
Ти си .....

Кой е.....?
Аз съм.....

Кой е.....?
Ти си.....

ТОЙ Е г-н....

ТЯ Е г-жа....

Кой е той?
Той е г-н....

Коя е тя?
Тя е г-жа....

Кой е.....?
Той е.....

Коя е.....?
Тя е.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. АЗ СЪМ УЧИТЕЛ. /УЧИТЕЛ СЪМ./ — АЗ НЕ СЪМ СТУДЕНТ.
ТИ СИ СТУДЕНТ. — ТИ НЕ СИ УЧИТЕЛ.

Какъв си ти?
Аз съм студент.
Какъв съм аз?
Ти си учител.
Ти студент ли си?
Да, аз съм студент.
Аз учител ли съм?
Да, ти си учител.
Кой е студент?
Аз съм студент.
Кой е учител?
Ти си учител.

цивилен
военен
ефрейтор
сержант
лейтенант
капитан
майор
редник
войник

Ти учител ли си?
Не, аз не съм учител.
Аз съм студент.
Аз студент ли съм?
Не, ти не си студент.
Ти си учител.
Кой не е учител?
Аз не съм учител.
Кой не е студент?
Ти не си студент.

ТОЙ Е ВОЙНИК. /ВОЙНИК Е./ — ТОЙ НЕ Е УЧИТЕЛ.

Какъв е той?
Той е войник.
Той войник ли е?
Да, той е войник.
Кой е войник?
Той е войник.

Той учител ли е?
Не, той не е учител.
Той е студент.
Кой не е учител?
Той не е учител.

НИЕ СМЕ УЧИТЕЛИ. — НИЕ НЕ СМЕ СТУДЕНТИ.
ВИЕ СТЕ СТУДЕНТИ. — ВИЕ НЕ СТЕ УЧИТЕЛИ.

Какви сте Вие?
Ние сме студенти.
Какви сме ние?
Вие сте учители.
Вие студенти ли сте?
Да, ние сме студенти.
Ние учители ли сме?
Да, вие сте учители.
Кои са студенти?
Ние сме студенти.
Кои са учители?
Вие сте учители.

военни
цивилни
ефрейтори
сержанти
лейтенанти
капитани
майори
редници
войници

Вие учители ли сте?
Не, ние не сме учители.
Ние сме студенти.
Ние студенти ли сме?
Не, Вие не сте студенти.
Вие сте учители.
Кои не са учители?
Ние не сме учители.
Кои не са студенти?
Вие не сте студенти.

ТЕ СА ВОЙНИЦИ. — ТЕ НЕ СА УЧИТЕЛИ.

Какви са те?
Те са войници.
Те войници ли са?
Да, те са войници.

Те учители ли са?
Не, те не са учители.
Те са студенти.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3 АЗ СЪМ на кино.
ТИ СИ на училище.

Къде си ти?
Аз съм на училище.
Къде съм аз?
Ти си на кино.
Кой е на училище?
Аз съм на училище.
Кой е на кино?
Ти си на кино.
Ти на училище ли си?
Да, аз съм на училище.
Ти на кино ли си?
Не, аз не съм на кино.
Аз съм на училище.
Аз на кино ли съм?
Да, ти си на кино.
Аз на училище ли съм?
Не, ти не си на училище.
Ти си на кино.

ТОЙ Е на училище.
ТЯ Е на театър.
ТО Е на кино.

Къде е той?
Той е на училище.
Къде е тя?
Тя е на театър.
Къде е то?
То е на кино.
Кой е на училище?
Той е на училище.
Кой е на театър?
Тя е на театър.
Кой е на кино.
То е на кино.
Той на училище ли е?
Да, той е на училище.
Той на театър ли е?
Не, той не е на театър.
Той е на училище.
Тя на кино ли е?
Не, тя не е на кино. Тя е на театър.
То на училище ли е?
Не, то не е на училище. То е на кино.

до масата
в стаята
при пианото
в къщи
в казармата
в гората
в селото
при моста
на гости
на вечеря
в банката

НИЕ СМЕ на кино.
ВИЕ СТЕ на училище.

Къде сте Вие?
Ние сме на училище.
Къде сме ние?
Вие сте на кино.
Кой е на училище?
Ние сме на училище.
Кой е на кино?
Вие сте на кино.
Вие на училище ли сте?
Да, ние сме на училище.
Вие на кино ли сте?
Не, ние не сме на кино.
Ние сме на училище.
Ние на кино ли сме?
Да, Вие сте на кино.
Ние на училище ли сме?
Не, Вие не сте на училище.
Вие сте на кино.

ТЕ СА на театър.

Къде са те?
Те са на театър.
Кой е на театър?
Те са на театър.
Те на театър ли са?
Да, те са на театър.
Те на кино ли са?
Не, те не са на кино.
Те са на театър.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4. Учител:

Моливът е на масата.
Той е на масата.

Къде е моливът?
романът?
вестникът?
билетът?
документът?
пистолетът?
панталонът?
ресторантът?

Ученик:

Той е на масата.
до масата
на пианото
в стаята
в училището
в казармата
до киното
при моста

5. Моливът на масата ли е?

и т. н.

Да, той е на масата.
Не, той не е на масата.
Той е ....

6. Учител:

Книгата е на масата.
Тя е на масата.

Къде е книгата?
бирата?
ракията?
шапката?
пушката?
масата?

Ученик:

Тя е на масата.

7. Книгата на масата ли е?

. и т. н.

Да, тя е на масата.
Не, тя не е на масата.
Тя е ....

8. Учител:

Писмото е на масата
То е на масата.

Къде е писмото?
кепето?
гроздето?
виното?
оръжието?
млякото?

Ученик:

То е на масата.

9. На масата ли е писмото?

Да, то е на масата.
Не, то не е на масата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10. Учител:

Той е студент.
Той студент ли е?
Студент ли е /той/?
/ти, Вие, те, ние,
аз, той, .../

Ученик:

Студент ли си /ти/?
Ти студент ли си?
учител
капитан
майор
лейтенант
сержант
ефрейтор
войник
цивилен
военен

11. Тя е на кино.
Тя на кино ли е?
На кино ли е /тя/?
/те, той, Вие, аз
ти, то, ние, тя..../

Те на кино ли са?
на театър
на училище
в къщи
на гости
в казармата
в стаята

12. Той е г-н.....
Кой е той?
/Вие, ти, тя, аз
ние, вие, те...../

Кой сте Вие?

13. Ти си студент.
Какъв си ти?
/той, те, Вие, тя,
ние, ти, аз...../

Какъв е той?

14. Той е добре.
Как е той?
/ти, Вие, тя, те,
то, той, вие..../

Как си ти?

15. Вие сте в стаята?
Къде сте вие?
/тя, ти, те, ние,
аз, той, то, вие..../

Къде е тя?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Idiomatic Use of the Present Tense.

1.

Учител:

Колко е часът сега?
Сега часът е три.

Аз съм тук* от два часа́.

Откога съм аз тук?

/той, ти, ние, тя,
те, вие, то, аз..../

Ученик:

Вие сте тук от два часа́.

Той е тук от един часа́.
обяд
вчера
сутринта
тази сутрин
вчера сутринта
вчера следобед
седем и половина
осем без четвърт

Аз съм тук от пет минути.

Откога съм аз тук?

/те, тя, ние, той,
ти, то, вие...../

Вие сте тук от пет минути.

Те са тук от десет минути.
четвърт час
половин час
един час
два ча́са
час и половина
четири ча́са
един ден
два дена

2.

Той е студент.
Студент ли е той?

/Вие, те, ние, аз, той, ти.../

Студенти ли сте Вие?
учител
войник

и т. н.

3.

Тя е на кино.
На кино ли е тя?

/те, ние, аз, ти, Вие, той.../

На кино ли са те?
на театър....на училище...в къщи

---

* тук - here

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

В учи́лище

DIALOGUE

At School

Ст: Старши́на
С: Сержа́нт

Master Sergeant:
Sergeant:

Ст: Как си, другарю́ сержа́нт?
С: Благодаря́, добре́ съм, другарю́ старши́на.

How are you, Comrade Sergeant?
Thanks, I am well, Comrade Master Sergeant.

Ст: Как се ка́зваш?
С: Сержа́нт Ко́лю Сто́йков.

What's your name?
Sergeant Kolyu Stoykoff.

Ст: Какъ́в ези́к у́чиш?
С: Уча бъ́лгарски.

What language are you studying?
I am studying Bulgarian.

Ст: Разби́раш ли ве́че бъ́лгарски?
С: Да, разби́рам ма́лко.

Do you already understand Bulgarian?
Yes, I understand a little.

Ст: Кой ви е учи́тел?
С: Учи́тел ни е г-н Щъ́ркелов.

Who is your teacher?
Mr. Shturkeloff is our teacher.

Ст: Америка́нец ли е той?
С: Не, той не е америка́нец. Той е бъ́лгарин.

Is he an American?
No, he isn't an American. He is a Bulgarian.

Ст: Же́нен ли е?
С: Да, же́нен е.

Is he married?
Yes, he is married.

Ст: Жена́ му бъ́лгарка ли е?
С: Не, тя не е бъ́лгарка. Тя е америка́нка.

Is his wife a Bulgarian?
No, she is not a Bulgarian. She is an American.

Ст: Имат ли деца́?
С: Имат едно дете́. То е на две годи́ни.

Do they have children?
They have one child. It is two years old.

Ст: Какви́ са дру́гите учи́тели?
С: Те са съ́що така́ бъ́лгари.

What are the other teachers?
They are also Bulgarians.

Ст: Какви́ сте ви́е?
С: Ни́е сме америка́нци.

What are you?
We are Americans.

Ст: Ти же́нен ли си?
С: Не, аз не съ́м же́нен. Аз съм ерге́н.

Are you married?
No, I am not married. I am a bachelor.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ст: Откогá си тук?	How long have you been here?
С: Тук съм от два мéсеца.	I have been here for two months.
Ст: Къдé живéеш?	Where do you live?
С: Живéя на ýлица "Вáшингтон", номер шейсéти.	I live on 60 Washington Street.
Ст: Къдé живéят другúте ученúци?	Where do the other students live?
С: Те живéят в казáрмата.	They live in the barracks.

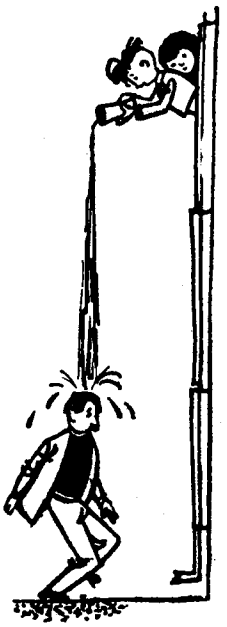

— И този път улучихме.*

* We hit this time too!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I. THE PERSONAL PRONOUNS. The words, I, you, he, she, it, we, you, they, are called personal pronouns in English. The Bulgarian personal pronouns are:

аз*	ти	той	тя	то	ни́е	ви́е	те
I	you	he	she	it	we	you	they

Familiar Pronoun. ТИ (2nd person singular) is the familiar form and it is used when speaking to a family member, or a close friend.

Formal Pronoun. ВИЕ (2nd person plural) is the polite way of address. It is written with capital В no matter whether it refers to one or many persons. However, if it refers to many persons, each one of whom could be addressed individually with the form ти, вие is not capitalized.

The Personal Pronouns тя (she) and то (it). The personal pronouns for the third person are:

Masculine	Feminine	Neuter
той	тя	то
he	she	it

In English it is used chiefly to refer to inanimate objects.

Examples:
Where is the pencil? It is on the table.
Where is the book? It is on the table.
Where is the coat? It is on the table.

Bulgarian nouns indicating inanimate objects can be of masculine, feminine or neuter gender.
For example: the noun мо́лив (a pencil) is masculine, кни́га (a book) is feminine and па́лто́ (a coat) is neuter. The personal pronouns used to refer to each one of them has to be in the same gender as the noun.

Examples:
Къде́ е мо́ливът? Той е на ма́сата
Къде́ е кни́гата? Тя е на ма́сата.
Къде́ е па́лто́то? То е на ма́сата

II. THE AUXILIARY VERB "TO BE" An auxiliary verb is a verb which helps another verb. It may also be used independently. In English the verb "to be" is an auxiliary verb. Its corresponding form in Bulgarian is съм.

---

* Some of the personal pronouns have different forms in the Western dialect. Instead of аз and той,тя,то,те, they say я and он, она, оно, они. These forms are not accepted in the literary language.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Here is how this verb is conjugated:

СЪМ - TO BE

a. Present Tense - Affirmative Form

áз съм	I am	ни́е сме	we are
ти́ си	you are	ви́е сте	you are
то́й, тя́, то́ е	he, she, it is	те са*	they are

The forms съм, си, е, сме, сте, са, when used in the affirmative form, are never stressed.

Аз съм америка́нец	I am an**American.	Вие сте же́нен.	You are married.
Ти си ерге́н.	You are a**bachelor.	Те са учени́ци.	They are students.
Той е бъ́лгарин.	He's a Bulgarian	Той е ту́к.	He is here.
Ние сме учи́тели.	We are teachers.	Ние сме в каза́рмата.	We are in the barracks.

b. Present Tense - Negative Form The negative form of the verb съм is formed by placing не "not" before the verb. The particle не is not stressed, but the auxiliary verb is.

áз не съ́м	I'm not	ни́е не сме́	we aren't
ти́ не си́	you're not	ви́е не сте́	you aren't
той, тя, то не е́	he, she, it isn't	те́ не са́	they aren't

Notice that the forms съм, си, е, сме, сте, са, when used negatively are always stressed. Ex.:

Аз не съ́м америка́нец.	I am not an American.
Ти не си́ ерге́н.	You aren't a bachelor.
Той не е́ бъ́лгарин.	He isn't a Bulgarian.
Ни́е не сме́ учи́тели.	We aren't teachers.
Ви́е не сте́ же́нен.	You aren't married.
Те не са́ учени́ци.	They aren't students.
Той не е́ тук.	He isn't here.
Ни́е не сме́ в каза́рмата.	We aren't in the barracks.
Аз не съ́м добре́.	I do not feel well.

III. STRUCTURE OF THE SIMPLE SENTENCE 1. A sentence is a combination of words connected to express a complete thought.
The sentence usually has two essential elements: the subject and the predicate.
The subject is that which is spoken of in a sentence.
The predicate is that which is said of the subject in a sentence.

---

* The 3rd person plural са is pronounced съ in the literary language as well as in the Eastern dialect, but never written this way.

** An, a, are called indefinite articles in English. Bulgarian has no indefinite article. (See Cardinal Numerals)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples:	Аз	у́ча.		Те	живе́ят.
	I	study.		They	live.
	Subject	Predicate		Subject	Predicate

The above examples show that the predicate usually consists of a verb. This kind of predicate is called simple.

2. The verb съм "to be" alone does not form a predicate. It has to be accompanied by another word (noun, pronoun, adjective, adverb etc). Ex.:

	Той	е америка́нец.		Те	са учи́тели.
a. Noun:	He	is an American.		They	are teachers.
	Subject	Predicate		Subject	Predicate
	Аз	не съм же́нен.		Ние	сме тук.
b. Adjective:	I	am not married.	c. Adverb:	We	are here.
	Subject	Predicate		Subject	Predicate

This kind of predicate is called compound. The second half of the compound predicate is called predicate noun, predicate adjective, etc.

3. Verbs which alone form a predicate and do not express a complete thought by themselves usually have a direct object.

Examples:

Той	у́чи	бъ́лгарски.	Ни́е	разби́раме	англи́йски.
He	studies	Bulgarian.	We	understand	English.
Subject	Predicate	Object	Subject	Predicate	Object

4. There are verbs which express a complete thought by themselves. They do not have a direct object. The majority of these verbs express motion or condition.

Examples:

Той хо́ди на учи́лище.	He goes to school.
Ние върви́ме по мо́ста.	We are walking on the bridge.
Аз оти́вам на ки́но.	I am going to the movies.
Тя спи ви́наги до 9 часа.	She always sleeps till 9 o'clock.
Те се́дят на ма́сата.	They sit at the table.
Защо́ не стои́те в ста́ята?	Why don't you stay in the room?

IV. OMISSION OF THE PERSONAL PRONOUN WHEN USED AS A SUBJECT. 1.a.In English the personal pronouns when used as a subject cannot be omitted. You cannot say "see" instead of "I see", "understands" instead of "he understands". In Bulgarian the personal pronouns are often omitted.

Examples:

У́чи бъ́лгарски.	He studies Bulgarian.
Къде́ живе́ете?	Where do you live?
Разби́раме англи́йски.	We understand English.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. The personal pronouns are used when 1) the subject is emphatically stressed, or 2) when two subjects are stressed for contrast.

1) Той е бъ́лгарин.* Той не е америка́нец.
He is a Bulgarian. He is not an American.
Аз не съм женен. Аз съм ерге́н.
I am not married. I am a bachelor.
Те живе́ят в каза́рмата. Те не живе́ят тук.
They live in the barracks. They don't live here.

2) Аз съм бъ́лгарин, а Вие сте америка́нец.
I am a Bulgarian and you are an American.
Той живее в каза́рмата, а тя на у́лица "Вашингтон".
He is living in the barracks, and she - on Washington Street.

2. The verb съм "to be" is never at the beginning of the sentence, if its subject - the personal pronoun - is omitted.

Examples:
Студе́нт съм. but Аз съм студе́нт.
Тук е. but Той е тук.
Добре́ сме. but Ние сме добре́.

V. IDIOMATIC USE OF THE PRESENT TENSE. Sometimes the Bulgarian present tense is used to denote a state which derives from a past action. English uses present perfect tense for the same purpose.

Examples:
Тук съм от два ме́сеца. I have been here for **two months.
Откога́ у́чите бъ́лгарски? How long have you been studying Bulgarian.
Ни́е го ча́каме от вче́ра. We have been waiting for him since **yesterday.

---

* Orthographic note. Nouns and adjectives indicating nationality or national origin are not capitalized in Bulgarian.

Examples:

бъ́лгарин	a Bulgarian
бъ́лгароки, а, о, и	Bulgarian
америка́нец	an American
америка́нски, а, о, и	American

** Note the usage of "от" for "since" and "for".

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

VI. FORMATION OF QUESTIONS. Questions in Bulgarian are usually formed in two ways:

a. With an interrogative pronoun or adverb.

Examples:		
	Кой сте Ви́е?	Who are you?
	Как'ъв е той?	What is he?
	Къде́ е кни́гата?	Where is the book?
	Какво́ пи́шете?	What do you write?
	К'ъде живе́е той?	Where does he live.

Notice that in the last two questions English uses additionally the verb to do in order to form a question Bulgarian does not need any additional verb in that case.

Questions formed with interrogative pronoun or adverb usually have falling intonation.. (See page 54, Vol.I.)

b. With the interrogative particle ЛИ.

Examples:		
	Вие же́нен ли сте?	Are you married?
	Той америка́нец ли е?	Is he an American?
	Разби́рате ли ве́че български?	Do you already understand Bulgarian?
	Пу́шите ли?	Do you smoke?
	Той пи́ше ли пи́смо сега́?	Is he writing a letter now?

Questions with ли have rising and then falling intonation. The highest pitch is on ли (See page 54, Vol.I.)

VII. INTERROGATIVE FORM OF THE VERB СЪМ "TO BE"

a. In questions formed with an interrogative pronoun or adverb standing in the beginning of the phrase, the word order is the same as in English: interrogative - verb - subject.

Examples:	
Кой съм аз?	Who am I?
Кой е той?	Who is he?
Кои са те?	Who are they?
Къде́ сме ни́е?	Where are we?
Кога́ са те тук?	When are they here?
Защо́ сте * в к'ъщи?	Why are you at home?

* The subject is omitted.
About omission of subject see this lesson 16, Grammar IV, 1 & 2.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. In questions formed with the interrogative particle ли we have the following order: subject (1), predicate noun or adjective (3), the particle ли, auxiliary verb (2).

Examples: Declarative sentence:			Question:		
Той	е	учени́к.	Той	учени́к ли	е?
1	2	3	1	3	2
He	is	a student	Is	he a student?	
Ти	си	сержа́нт.	Ти	сержа́нт ли	си?
1	2	3	1	3	2
You	are	a sergeant.	Are	you a sergeant?	
Ние	сме	офицери.	Ние	офице́ри ли	сме?
1	2	3	1	3	2
We	are	officers.	Are	we officers?	

Here is how the conjugation of the interrogative form of съм looks when incorporated in questions with ли:

Examples:

Аз сержант ли съм?	Am I a sergeant?
Ти учи́тел ли си?	Are you a teacher?
Той студе́нт ли е?	Is he a student?
Ние америка́нци ли сме?	Are we Americans?
Ви́е бъ́лгари ли сте?	Are you Bulgarians?
Те офице́ри ли са?	Are they officers?

c. If the logical stress falls on the predicate noun or adjective, it has the first place in the sentence, and the subject - the last place in the sentence.

Examples:

Declarative sentence:				Question:			
Полко́вникът	е	строг	офице́р.	Стро́г	офице́р ли	е	полко́вникът?
1	2		3	3		2	1
The colonel	is	a strict	officer.	Is	the colonel	a strict	officer?

The same logical stress on the predicate noun is expressed in the following questions.

Сержа́нт ли съм аз?	Am I a sergeant?
Учи́тел ли си ти?	Are you a teacher?
Студе́нт ли е той?	Is he a student?
Америка́нци ли сме ни́е?	Are we Americans?
Бъ́лгари ли сте ви́е?	Are you Bulgarians?
Офице́ри ли са те?	Are they officers?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 16

THE ACCENT

Almost every English word has an accent.

Examples:

incompléte	receíve	phótograph

The accent is essential to the identity of a word and is an indivisible part of it. The accent in English does not have any fixed place and there is no rule where to stress a word. We learn the accent of each word together and automatically with the word itself. In words having more than one syllable the accent can fall on any of those syllables.

Examples:

whískey	convénience	afternóon
1st syllable	2nd syllable	3rd syllable

The accent can even change its place in words deriving from one and the same stem:

Examples:

phótograph	photógraphy	photográphical
1st syllable	2nd syllable	3rd syllable

The above is true also in Bulgarian. Any syllable can carry the accent.

Examples:

рáница	**минýта**	**облекló**
1st syllable	2nd syllable	3rd syllable

Words deriving from one and the same stem may have the accent on different syllables:

Examples:

ýча	**учи́тел**	**ученúк**

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The accent may also pass from one syllable to another, when a word (usually consisting of one syllable) is used with the article or in plural:

Examples:

дéн	a day	денят деня́	the day
гра́д	a city	градът града́	the city
сто́л	a chair	столо́ве	chairs
гра́д	a city	градове́	cities
пло́д	a fruit	плодове́	fruits
де́ло	a deed	дела́	deeds
се́ло	a village	села́	villages

For more examples see Lesson 21, Grammar.

Accent Marks

In Bulgarian like in English accent marks are not used. However accent marks are used throughout this volume for the student's convenience.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

I The Personal Pronouns and the Auxiliary Verb "To Be".

1. АЗ СЪМ БЪЛГАРИН. /БЪЛГАРИН СЪМ./
ТИ СИ АМЕРИКАНЕЦ,

Какъв си ти?
Аз съм американец.
Какъв съм аз?
Ти си българин.
Кой е американец?
Аз съм американец.
Кой е българин?
Ти си българин.
Ти американец ли си?
Да, аз съм американец.
Аз българин ли съм?
Да, ти си българин.
Ти българин ли си?
Не, аз не съм българин.
Аз съм американец.
Аз американец ли съм?
Не, ти не си американец.
Ти си българин.
Кой не е българин?
Аз не съм българин.
Кой не е американец?
Ти не си американец.

старшина
ерген
женен
ученик
войник
редник
сержант
лейтенант
капитан

НИЕ СМЕ БЪЛГАРИ./БЪЛГАРИ СМЕ.
ВИЕ СТЕ АМЕРИКАНЦИ.

Какви сте вие?
Ние сме американци.
Какви сме ние?
Вие сте българи.
Кои са американци?
Ние сме американци.
Кои са българи?
Вие сте българи.
Вие американци ли сте?
Да, ние сме американци.
Вие българи ли сте?
Не, ние не сме българи.
Ние сме американци.
Ние американци ли сме?
Не, вие не сте американци. Вие сте българи.
Ние българи ли сме?
Да, вие сте българи.
Кои не са българи?
Ние не сме българи.
Кои не са американци?
Вие не сте американци.

ТОЙ Е АМЕРИКАНЕЦ. /АМЕРИКАНЕЦ Е./
ТЯ Е БЪЛГАРКА.

Какъв е той?
Той е американец.
Каква е тя?
Тя е българка.
Той американец ли е?
Да, той е американец.
Той българин ли е?
Не, той не е българин.
Той е американец.
Тя българка ли е?
Да, тя е българка.
Тя, американка ли е?
Не, тя не е американка.
Тя е българка.

ТЕ СА АМЕРИКАНЦИ.
ТЕ СА БЪЛГАРКИ.

Какви са те?
Те са американци.
Какви са те?
Те са българки.
Те американци ли са?
Да, те са американци.
Те българи ли са?
Не, те не са българи.
Те са американци.
Те българки ли са?
Да, те са българки.
Те американки ли са?
Не, те не са американки. Те са българки.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Учител: /ученик/

Кой си ти?

/той, те, тя, аз,
Вие, вие, ние..../

Ученик:

Аз съм.....

3. Какъв си ти?

/те, аз, вие, тя,
Вие, ние, той..../

Аз съм студент. /Студент съм./
войник
ученик
старшина
редник
ефрейтор
сержант
капитан
българин
американец
българка
американка

4. Тя американка ли е?

/той, ти, Вие, вие
те, аз, ние...../

Да, тя е американка./Американка е./
Не, тя не е американка.
Тя е българка.

5. Къде са те?

/той, Вие, тя, ти,
аз, вие, ние...../

Те са в стаята.
до масата
в казармата
в къщи
на кино
на училище
на театър

6. Той в къщи ли е?

/те, тя, то, Вие,
ние, аз, ти...../

Да, той е в къщи.
Не, той не е в къщи.
Той е на кино.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7. Учител: /ученик/

Учител:	Ученик:
Къде е моливът?	Той е на масата.
/са/ книгата?	Тя до масата.
писмото?	То в стаята.
книгите?	Те са в къщи.
банката?	в казармата
г-н....?	на училище
г-жа...?	на кино
вестникът?	на гости
студентите?	у Цаневи
кепето?	на пианото
ябълките?	
гроздето?	и т. н.
дъщеря Ви?	
син Ви?	
крушите?	
оръжието?	
масите?	
романът?	
гимназията?	

II Idiomatic Use of the Present Tense.

Учител:	Ученик:
Откога сте тук?	Аз съм тук от осем часá.
в стаята?	
на училище?	...от седем и половина
в Монтерей?	осем без четвърт
женен?	един час
в казармата?	един часá
ученик?	пет минути
	десет минути
/той, жена Ви, те, вие,	четвърт час
жена му, ти, аз, тя,	половин час
ние, студентите/	час и половина
	един ден
	петнайсет дена
	един месец
	два месеца....
	обяд
	вчера
	сутринта

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО — READING TEXT

Сержант Колю Стойков е ученик във Военното училище за езици. От два месеца той учи български език. Той живее на улица "Вашингтон", номер шейсети. Той не е женен. Той е ерген.

Учителят на сержант Стойков се казва господин Щъркелов. Той е българин. Женен е. Жена му не е българка. Тя е американка. Имат едно дете на две години.

Сутрин сержант Стойков отива на училище в седем и половина. Училището почва в осем часа. Там учителите и студентите говорят само български. Той разбира и говори вече малко български. Той може да пише и чете също така.

Училището свършва в четири часа следобед.

ПРЕВОД — TRANSLATION

1. His son has been a student at the Army Language School for a month and a half. He is an American. His friends are Americans too. His wife isn't an American. She is a Bulgarian. They have a child. It is one year old.

2. Is the lieutenant here? No, the lieutenant isn't here. He is at home. Where is his wife? Is she also at home? No, she isn't at home. She is at the movies.

3. What kind of a newspaper are you reading? I'm reading a Bulgarian newspaper. Do you understand Bulgarian? Yes, I understand Bulgarian a little.

4. Where is the letter? It is by the book. Is the book on the table? Yes, it is there. Is the pencil on the table, too? No, it isn't on the table.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. Кога почва училището?
    Училището почва в осем часа.

17. Какъв език говорят учителите и студентите в училището?
    Те говорят само български език.

18. Сержант Стойков разбира ли вече български?
    Да, той вече разбира български.

19. Той може ли да говори български?
    Да, може да говори малко български.

20. Може ли да пише и чете?
    Да, може да пише и да чете.

21. Кога свършва училището?
    Училището свършва в четири часа следобед.

22. Американец ли сте Вие? /Американец ли си ти?/
    Да, аз съм американец.

23. Вие българи ли сте?
    Не, ние не сме българи. Ние сме американци.

24. Аз американец ли съм?
    Не, Вие не сте американец. Вие сте българин.
    /Не, ти не си американец. Ти си българин./

25. Ученици ли сте вие?
    Да, ние сме ученици.

26. Вие учители ли сте?
    Не, ние не сме учители. Ние оме ученици.

27. Ти женен ли си?
    Да, аз съм женен.
    /Не, аз не съм женен. Аз съм ерген./

28. Какъв език учите Вие?.....учиш ти?
    Аз уча български език.

29. Къде учите български език?
    Уча български език във Военното училище за езици.

30. Откога учите български език?
    Аз уча български език от един месец.....два месеца...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

31. Откога сте в Монтерей?
    Аз съм в Монтерей от три месеца.....месец и половина.

32. Къде живеете?
    Аз живея в казармата.....на улица.....номер...

33. Жена Ви българка ли е?
    Не, жена ми не е българка. Тя е американка.

34. Имате ли деца?
    Да, имам.....деца, ...едно дете.....един син....

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

1. Translate into Bulgarian the following sentences using "Ти"

   a. You are not a master sergeant. You are a sergeant.
   b. Are you married? No, I am not married. I am a bachelor.
   c. You are an American. You are not a Bulgarian.

2. Translate into Bulgarian using "Вие"

   a. Are you an American? (fem.) No, I'm not an American. I'm a Bulgarian.
   b. How long have you been here? I've been here for a month.
   c. You are not in the barracks. You are at home.

3. Translate into Bulgarian and then change 1) to interrogative and 2) to negative form:

   a. He is a student.
   b. They are teachers.
   c. She is an American.
   d. You are a private.

Part II

Translate the following questions into Bulgarian and answer them in Bulgarian:

a. Who are you?
b. What are you?
c. Where are you?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

d. How long have you been at the Army Language School?
e. How long has he been married?
f. Is she a Bulgarian?
g. Are they Americans?
h. How long have we been here?

Part III

1. Record the dialogue to lesson 16.

2. Translate the questions in Part II, record them and record the answers.

РЕЧНИК	VOCABULARY
америка́нец m.pl. америка́нци	an American (he)
америка́нка f.	an American (she)
бъ́лгарин m.pl. бъ́лгари	a Bulgarian (he)
бъ́лгарка f.	a Bulgarian (she)
бъ́лгарски /ези́к/ m.	Bulgarian (language)
ве́че adv.	already
ви, Ви	your
кой ви е учи́тел?	who is your teacher?
въпро́с m.	question
годи́на f.	year
на ко́лко годи́ни е то?	how old is it?
то е на две годи́ни	it is two years old.
грамати́ка f.	grammar
грамати́чен, грамати́чна, о, и	grammar, grammatical
дома́шен, шна, о,и	home, domestic
дома́шна ра́бота	homework, assignment
друга́р	friend, comrade
другарю! form of address	comrade!
ези́к m.pl. ези́ци	language
Вое́нно учи́лище за ези́ци	Army Language School
ерге́н m.	bachelor
женен, а, о, и	married
живе́я, живе́е	to live, to inhabit, to dwell
аз живе́я на у́лица "Ва́шингтон"	I live on Washington street

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ка́звам се, ка́зва се	to call oneself
аз се ка́звам.....	my name is.....
ма́лкс adv.	a little, some
ме́сец m.	month
му	his
на prep.	of (possession)
учи́телят на серже́нт Сто́йков..	the teacher of Sgt. Stoykoff
ни	our
но́мер m.pl. номера́	number
от prep.	since, for (used for exp.time)
тук съм от два ме́сеца	I have been here for 2 months
тук съм от вче́ра	I have been here since yesterday
о́тговор m.	answer
откога́? adv.	since, when
откога́ сте тук?	how long have you been here?
полови́на f.	half
в се́дем и полови́на	at 7.30
пре́вод m.	translation
разби́рам	to understand
разби́раш 2nd per.sing.	you understand
ре́чник m.pl. ре́чници	vocabulary, dictionary
следо́бед	afternoon
в че́тири часа́ следо́бед	at 4 o'clock in the afternoon
старши́на m.	M/Sgt, First Sergeant
су́трин f.	morning
су́трин той оти́ва на учи́лище	he goes to school in the morning
съ́що така́ adv.	also, too
ти form of familiar address	you (thou)
ту́к/а/ adv.	here
у́лица f.	street
упражне́ние n.	exercise
уро́к m.	lesson
у́ча	to study
у́чиш 2nd per.sing.	you study
учени́к m.pl.учени́ци	pupil, student
час m.pl. часове́ after numerals ча́са	hour;o'clock
тук съм от два ча́са	I have been here for two hours
тук съм от два часа́	I have been here since 2 o'clock
част f.	part
четиво́ m.	reader
шейсе́ти	sixtieth
шестна́йсети	sixteenth

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

С Е Д Е М Н А Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 17

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Masculine Nouns

Учител:	Ученик:
1.	
Това е молив.	
Моливът е на масата.	
Какво е това?	Това е молив.
Къде е моливът?	Моливът е на масата.
вестник	до масата
билет	в стаята
роман	в къщи
документ	в казармата
панталон	до банката
пистолет	до киното
миномет	в гората
влак	до селото
ресторант	при моста
театър	на улица....
говеч	
фасул	
мост	
2.	
Моливът на масата ли е?	Да, моливът е на масата.
	Не, моливът не е на масата.
и. т. н.	Моливът е.....
3.	
Моливът е на масата.	
/вестник, документ, билет, роман, пистолет...../	Вестникът е на масата.
4.	
Какво е това?	Това е молив.
Какъв е моливът?	Моливът е жълт.
	зелен
роман	кафяв
панталон	червен
билет	евтин
	скъп
и т. н.	цивилен
	военен
	хубав
	вкусен
	тежък
	голям

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.
Той е студент.
Студентът е в стаята.

Какъв е той?
Къде е студентът?
- ученик
- редник
- ефрейтор
- лейтенант
- капитан
- майор
- американец
- българин
- войник

Той е студент.
Студентът е в стаята.
- в къщи
- в казармата
- на кино
- на училище
- на театър
- на гости
- в гората
- при моста
- у Стоянови

6.
Лейтенантът в къщи ли е?

и т. н.

Да, лейтенантът е в къщи.
Не, лейтенантът не е в къщи.
Лейтенантът е на кино.....

7.
Той е учител.
Учителят е в стаята.

Какъв е той?
Къде е учителят?
- неприятел
- другар

Той е учител.
Учителят е в стаята.

8.
Студентът е в стаята.

/учител, редник, неприятел, войник, капитан, другар..../

Учителят е в стаята.

9.
Кой е в стаята?
- в къщи
- в казармата
- на кино
- на училище

Учителят е в стаята.
Майорът.....

и т. н.

10.
Студентът е американец.
Какъв е студентът?

/учител, ученик, американец, редник, ефрейтор, българин .../

Студентът е американец.

11.
Студентът американец ли е?

и т. н.

Да, студентът е американец.
Не, студентът не е американец.
Студентът е българин.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

12.
Това е молив.
Това са моливи.

Какво е това?
Какво е това?

Това е молив.
Това са моливи.
билет, -и
роман, -и
документ, -и
пистолет, -и
панталон, -и
миномет, -и
ресторант, -и

13.
Това е вестник.
Това са вестници.

Какво е това?
Какво е това?

Това е вестник.
Това са вестници.

14.
Той е ученик.
Те са ученици.

Какъв е той?
Какви са те?

Той е ученик.
Те са ученици.
редник, -ци
войник, -ци
студент, -и
учител, -и
сержант, -и
ефрейтор, -и
капитан, -и
лейтенант, -и
майор, -и
ерген, -и

15.
Той е американец.
Те са американци.

Какъв е той?
Какви са те?

Той е американец.
Те са американци.

Какво е това?
Какво е това?

Това е театър.
Това са театри.

16.
Аз съм българин.
Ние сме българи.

Какъв съм аз?
Какви сме ние?

Вие сте българин.
Вие сте българи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17.
Това са моливи.
Моливите са на масата.

Какво е това? — Това са моливи.
Къде са моливите? — Моливите са на масата.
- билети
- романи
- вестници
- документи
- пистолети
- миномети

18.
Моливите на масата ли са? — Да, моливите са на масата. / Не, моливите не са на масата.

и т. н. — Моливите са.....

19.
Моливите са на масата.

/билет, вестник, роман, документ, пистолет..../ — Билетите са на масата.

20.
Те са студенти.
Студентите са в стаята.

Какви са те? — Те са студенти.
Къде са студентите? — Студентите са в стаята.
- ученици
- сержанти
- редници
- учители
- войници
- ефрейтори

21.
Учителите са в стаята.

/лейтенант, американец, българин, войник, учител, ученик, сержант, редник, студент, капитан ...../ — Лейтенантите са в стаята.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

22.

Кой е в стаята?
Кой е в стаята?
в къщи?
на кино?

и т. н.

Ученикът е в стаята.
Учениците са в стаята.
редникът, -ищите
учителят, -лите
войникът, -ищите
сержант
ефрейтор
майор
ерген
американец
българин

23.

Ученикът пише.
Учителят говори.
Войникът стреля.
Американецът чете.
Българинът свири на пиано.
Редникът отива на училище.
Студентът отива на кино.

Учениците пишат.

и т. н.

24.

Студентите отиват в къщи.
Учениците учат.
Учителите говорят.
Американците работят много.
Българите пеят.
Войниците стрелят.
Сержантите играят на карти.
Редниците пушат.

Студентът отива в къщи.

и т. н.

25.

Кой пише сега?
Кой чете сега?
пише писмо?
чете вестник?
пуши?
е в стаята?
отива в къщи?
на кино?
на училище?
свири на пиано?
пее?
танцува?
пие вино?....ракия?

Учителят пише сега.
Ученикът чете сега.
войникът
студентът
редникът

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26.

Кой пише?..сега?	Студентът пише.
чете?	Учителите.....
пише писмо?	Войникът.....
чете вестник?..роман?	Войниците.....
пуши?...цигари?	и т.н.
е в стаята?	
в къщи?	
на училище?	
на кино?	
при моста?	
в гората?	
отива в къщи?	
на гости?..утре?	
на училище?	
на кино довечера?	
пие вино?...ракия?	
мляко?..бира?	
яде фасул? ...печено?	
свири на пиано?	
играе на карти?	
пее?	
танцува?	
стреля с пистолет?	
с пушка?	
с картечница?	
с миномет?	
работи?	
учи сега?	
говори?	

27.

Какво прави учителят?	Учителят говори.
неприятелят?	Неприятелят стреля.
лейтенантът?	Лейтенантът танцува.

и т. н.

28.

Говори ли учителят?	Да, учителят говори.
	Не, учителят не говори.
	Учителят чете.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

29.

Какво правят учителите?	Учителите говорят.
студентите?	Студентите учат.
войниците?	Войниците стрелят.
американците?	Американците работят.
българите?	Българите пеят.
сержантите?	Сержантите четат вестници.
редниците?	Редниците пишат писма.
ергените?	Ергените танцуват.

30.

Учителите говорят ли?	Да, учителите говорят.
	Не, учителите не говорят.
	Учителите пишат.

и т. н.

31.

Говорят ли учителите?	Да, учителите говорят.
	Не, учителите не говорят.
	Учителите пишат.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 17

РАЗГОВОР — DIALOGUE

В учи́лище — At School

Хр: Хри́стов /ефре́йтор/
Ст: Стоя́нов /ре́дник/

Ch: Christoff / Pfc /
St: Stoyanoff / Pvt /

Хр: Какво́ пра́виш ти тук?
Ст: Курси́ст съм във Воéнното учи́лище заези́ци.

Ch: What are you doing here?
St: I am a student at the Army Language School.

Хр: В кой отде́л си?
Ст: В Бъ́лгарския отде́л.

Ch: Which department are you in?
St: In the Bulgarian Department.

Хр: Ко́лко вре́ме тра́е ку́рсът?
Ст: Ку́рсът тра́е една́ годи́на.

Ch: How long does the course last?
St: The course lasts one year.

Хр: Воéнни лица́ ли са курси́стите?
Ст: Почти́ вси́чки са воéнни. Ня́кои са циви́лни.

Ch: Are the students military persons.
St: Almost all are military. Some are civilians.

Хр: Кой те у́чи на бъ́лгарски?
Ст: Учи́телят Войво́дски.

Ch: Who teaches you Bulgarian?
St: The teacher Voyvodski.

Хр: Учи́телите не са ли офице́ри?
Ст: Не, не са. Те са циви́лни.

Ch: Aren't the teachers officers?
St: No,they are not. They are civilians.

Хр: Тук ли са друга́рите Сто́йков и Бъ́лсков?
Ст: Да, тук са.

Ch: Are the comrades Stoykoff and Bluskoff here?
St: Yes, they are here.

Хр: Какъ́в чин и́мат те сега́?
Ст: Друга́рят Сто́йков е ста́рши серже́нт, а друга́рят Бъ́лсков - мла́дши серже́нт.

Ch: What rank do they have now?
St: Comrade Stoykoff is sergeant first class and comrade Bluskoff - a corporal.

Хр: Те ста́ри курси́сти ли са ве́че?
Ст: Не. Те са о́ще мла́ди курси́сти.

Ch: Are they already old students?
St: No, they are still junior students.

Хр: Кой ви е нача́лник?
Ст: Нача́лници ни са полко́вник Петро́в и по́дполковник Кру́шев.

Ch: Who is your commandant?
St: Our commandants are colonel Petroff and lieutenant colonel Krusheff.

Хр: Запа́сни офице́ри ли са те?
Ст: Не. Те са де́йствуващи офице́ри.

Ch: Are they reserve officers?
St: No, they are officers on active duty.

Хр: Стро́ги ли са?
Ст: Да, стро́ги, но справедли́ви.

Ch: Are they strict?
St: Yes, strict but just.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I. GENDER OF NOUNS. Gender is that difference which is made among nouns to indicate sex. Hence the name of anything of the male sex is of the Masculine Gender as man, bull, John. The name of anything of the female sex is of the Feminine Gender, as woman, cow, Jane. The name of anything without sex is of the Neuter Gender, as tree, stone, water.

The classification of the nouns in Bulgarian according to gender is different from that in English. Nouns designating inanimate objects, which in English are usually neuter, may be in Bulgarian either masculine, feminine or neuter. The gender is usually indicated by the ending of the noun in singular. Bulgarian has three genders: masculine, feminine and neuter.

a. Nouns of Masculine Gender

1. The majority ends in a consonant:

боб	beans	блок	block
ров	ditch	хоте́л	hotel
бог	god	сала́м	salami
под	floor	кон	horse
коле́ж	college	поп	priest
мраз	frost	друга́р	friend
овéс	oats	път	road
ро́стбиф	roast beef	плъх	rat
коне́ц	thread	влека́ч	prime mover
шиш	spit	плащ	cloak

2. Some end in й:

бой	battle	отбо́й	retreat
зао́й	curve	вой	groan

3. Some end in а or я, usually designating masculine quality or profession:

баща́	father	влади́ка	bishop
бояджи́я	painter	съдия́	judge

b. Nouns of Feminine Gender

1. The majority ends in а or я:

вода́	water	змия́	snake
жена́	woman	во́ля	will
ма́са	table	спа́лня	bedroom
гора́	forest	ле́ля	aunt
зи́ма	winter	роля	role

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Some expressing mainly abstract ideas end in ст, н, or р:

справедли́вост	justice	незави́симост	independence
страст	passion	бо́лест	sickness
ра́дост	joy	сме́лост	courage
су́трин	morning	ве́чер	evening

c. Nouns of Neuter Gender

They end in е or о.

лице́	face, person	се́ло́	village
момче́	boy	дърво́	tree
дете́	child	око́	eye
поле́	field		

II. PLURAL OF NOUNS OF MASCULINE GENDER ENDING IN CONSONANT

a. As a general rule masculine nouns form plural with the ending и which is added to the singular.

Examples:

S.	офице́р	an officer	гост	a guest
Pl.	офице́р-и	officers	го́ст-и	guests
S.	студе́нт	a student	фи́лм	a film
Pl.	студе́нт-и	students	фи́лм-и	films
S.	учи́тел	a teacher	ове́н	a ram
Pl.	учи́тел-и	teachers	* овн-и́	rams
S.	сержа́нт	a sergeant	ден	a day
Pl.	сержа́нт-и	sergeants	* дн-и	days
S.	пръст	a finger		
Pl.	пръ́ст-и	fingers		

b. Masculine nouns ending in к in singular change it to ц in plural.

Examples:

S.	учени́к	a student	ре́чник	a vocabulary
Pl.	учени́ц-и	students	ре́чниц-и	vocabularies
S.	ве́стник	a newspaper	ези́к	a language
Pl.	ве́стниц-и	newspapers	ези́ц-и	languages

* Notice the omission of е in plural.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. Masculine nouns ending in ец lose the е in plural.

Examples:

S.	америка́нец	an American		прозо́рец	a window
Pl.	америка́нц-и	Americans		прозо́рц-и	windows

d. Masculine nouns ending in ин form plural by dropping the final н.

Examples:

S.	бъ́лгарин	a Bulgarian		францу́зин	a Frenchman
Pl.	бъ́лгари	Bulgarians		францу́зи	Frenchmen

Notice

S.	господи́н	Mister
Pl.	господа́	Sirs; gentlemen

III. DEFINITE ARTICLE FOR NOUNS. The English word the is called a definite article: a (an) is called the indefinite article.
Bulgarian has no indefinite article, but has various forms for the definite article. The Bulgarian definite article is always spoken immediately after the noun, and written with the noun.

a. Definite Article for Masculine Nouns Ending in a Consonant.

1. Singular. The masculine nouns have two forms of definite article in singular: full form and short form*. The full form has two variations: ът and ят

Examples:

a. Full Form ът

учени́к	a student		учени́кът	the student
тебеши́р	chalk		тебеши́рът	the chalk
мо́лив	a pencil		мо́ливът	the pencil

b. Full Form ят

Nouns ending in ар or тел which show a man's profession or quality take the article ят.

Examples:

			the friend
друга́р	a comrade;friend	друга́рят	the comrade
преподава́тел	an instructor	преподава́телят	the instructor
непри́ятел	an enemy	непри́ятелят	the enemy

* For the short form see Lesson 19, Grammar.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The forms ът and ят may be used when the noun or the adjective are used as subject or predicate.

Examples:

Учени́кът и́ма мо́лив. (Subject)	The student has a pencil.
Тебеши́рът е тук. (Subject)	The chalk is here.
Учени́кът в ста́ята е америка́нецът Смит. (Subject) (Predicate Noun)	The student in the classroom is the American Smith.
Друга́рят Блъсков е ста́рши сержа́нт.	The comrade Bluskoff is a Sfc.
Преподава́телят Петро́в е бъ́лгарин.	The instructor Petrov is a Bulgarian.
Непри́ятелят е в село́то.	The enemy is in the village.

2. Plural. The definite article for masculine nouns which form the plural in и is те. This article is always added to the plural of these nouns.

Examples:

учени́к		a student	мо́лив		a pencil
учени́ци	Pl.	students	мо́ливи		pencils
учени́ци-те		the students	мо́ливи-те		the pencils
друга́р		a friend	преподава́тел		an instructor
друга́ри	Pl.	friends	преподава́тели		instructors
друга́рите		the friends	преподава́телите		the instructors

Учени́ците имат мо́ливи. — The students have pencils.

Ре́чниците на учени́ците са на ма́сата. — The dictionaries of the students are on the table.

Друга́рите на преподава́телите са сержа́нти. — The friends of the instructors are sergeants.

Преподава́телите са бъ́лгари. — The instructors are Bulgarians.

Непри́ятелите са в се́лото. — The enemies are in the village.

Pronounciation Note:
The т of the full article is often not pronounced in the spoken language. For examples:

учени́кът is pronounced учени́къ
друга́рят is pronounced друга́рйъ

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. INTERROGATIVE-NEGATIVE FORM OF СЪМ "TO BE" WITH THE PARTICLE ЛИ

The interrogative-negative form of the verb съм is formed by placing не in front of the verb*. The particle ли follows the verb.

Examples:

/Аз/ не съ́м ли учени́к?	Am I not a student?
/Ти/ не си́ ли сержа́нт?	Aren't you a sergeant?
/Той/не е́ ли учи́тел?	Isn't he a teacher?
/Ние/не сме́ ли америка́нци?	Aren't we Americans?
/Вие/не сте́ ли бъ́лгари?	Aren't you Bulgarians?
/Те/ не са́ ли офице́ри?	Aren't they officers?

СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ

* In this case the auxiliary verb съм, си, е etc. is stressed. The negative particle не is not, as in the negative form of the same verb. See Lesson 16, Grammar II.b.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

Masculine Nouns

1.

Учител /ученик/:	Ученик:
Какъв е той?	Той е офицер.
Къде е офицерът?	Офицерът е до г-н....
курсист	до масата
полковник	в стаята
подполковник	в къщи
началник	на училище
помощник	на кино
учител	
другар	
българин	
американец	
редник	
ученик	
войник	
ефрейтор	
лейтенант	
капитан	
майор	
ерген	

2.

Той офицер ли е?	Да, той е офицер.
Офицер ли е той?	Не, той не е офицер.
	Той е .....

и т. н.

3.

Какъв е той?	Той е офицер.
Какви са те?	Те са офицери.
	курсист, -и
	полковник, -ици
	американец,-ци
	подполковник, -ици
	българин, -ри
	помощник, -ици
	учител, -и
	ученик, -ици

и т. н.

4.

Те офицери ли са?	Да, те са офицери.
	Не, те не са офицери. Те са ...

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Вестникът е на масата.
Ученикът е в стаята.....

/роман, полковник, билет,
подполковник, американец,
учител, началник, другар,
неприятел, офицер, курсист/

Романът е на масата.
Полковникът е в къщи.

и т. н.

6.

Какво е това?
Какво е това?

Това е молив.
Това са моливи.
роман, -и
билет, -и
вестник, -ци
театър, -три
документ, -и
пистолет, -и

7.

Къде са моливите?
билетите?

Моливите са на масата.

и т. н.

8.

Какви са те?
Къде са курсистите?
полковници
учители
помощници
офицери
подполковници

Те са курсисти.
Курсистите са на училище.

и т. н.

9.

Курсистите са на кино.

/офицер, учител, помощник,
полковник, американец, под-
полковник, българин, нача-
ник, другар, войник...../

Офицерите са на кино.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10.

Курсистът пише.
Полковникът чете.
Началникът говори.
Подполковникът стреля.
Офицерът свири на пиано.
Войникът танцува.
Ученикът учи.

Курсистите пишат.

и т. н.

11.

Курсистите пишат.
Полковниците четат.
Началниците говорят.
Подполковниците стрелят.
Офицерите танцуват.
Войниците играят на карти.
Учениците учат.

Курсистът пише.

и т. н.

12.

Кой е в къщи?
в стаята?
до масата?
на училище?
на кино?
на театър?
пише сега?
говори сега?
пуши?
свири на пиано?
отива на кино?
на училище?
в къщи?
в казармата?
стреля с пушка?
с пистолет?
с картечница?
с миномет?
работи много?
учи много?
пие вино?.....ракия?
мляко?....бира?
яде грозде?...фасул?
пържено?...пиле?
ябълки?...круши?
телефонира?
вечеря?

Курсистът е в къщи.
Курсистите са в къщи.
войникът, -ите
полковникът, ите
офицерът, -ите
началникът, -ите

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО — READING TEXT

В Павлово има Военно училище за езици. Началник на училището е полковник Петров. Подполковник Крушев му е помощник. Те са строги, но справедливи офицери.

В училището има много студенти. Студентите се наричат курсисти. Почти всички курсисти са военни лица. Едни са редници и сержанти, други - офицери. Офицерите са действуващи; те не са запасни. Всички ученици в Българския отдел имат български имена.

Редник Стоянов е курсист в Българския отдел на училището. Той е стар курсист. Той е в училището от девет месеца. Учител му е другарят Войводски. Другари му са старши сержант Стойков и младши сержант Бъсков. Те не са стари курсисти. Те са още млади курсисти. Там са от един месец.

Вечер Стоянов учи до късно в къщи. В това време жена му чете вестници, списания или някой роман.

Учителите в Военното училище за езици са цивилни лица. Те работят по осем часа на ден: четири часа сутрин и четири часа следобед. В пет без четвърт те се връщат в къщи и вечерят.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. Corporal Stoyanoff and private Ivanoff are students at the Army Language School. They are in the Bulgarian department. The Bulgarian course lasts eleven months. Almost all the students are soldiers. Some are officers. Some others are civilians. And they all are Americans. The teachers are not Americans. They are Bulgarians. The teacher Savoff is a very good teacher.

Corporal Stoyanoff is an old student. He has been at the school for almost ten months. Private Ivanoff is a young student. He has been in the school for only a month and a half.

2. How long have you been at the Army Language School? I have been here for a year. What is your rank? I am a Sfc. Is your comrade a Sfc. too? No, he is a M/Sgt.

3. What do you read in the evening? We read newspapers, magazines and novels.

4. How many hours do you work a day? We work eight hours a day: four hours in the morning and four hours in the afternoon. We go to school at 8.45 in the morning and return home at four o'clock in the afternoon.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Има ли Военно училище за езици в Павлово?
   Да, в Павлово има Военно училище за езици.

2. Кой е началник на училището?
   Полковник Петров е началник на училището.

3. Кой е помощник на полковник Петров?
   Подполковник Крушев му е помощник.

4. Какви началници са полковник Петров и подполковник Крушев?
   Те са строги, но справедливи началници.

5. Има ли много студенти в училището?
   Да, в училището има много студенти.

6. Как се наричат студентите?
   Студентите се наричат курсисти.

7. Какви лица са курсистите?
   Почти всички курсисти са военни лица. Някои са цивилни.

8. Офицери ли са всички военни лица?
   Не всички. Едни са офицери, други - редници и сержанти.

9. Офицерите запасни ли са?
   Не, те са действуващи.

10. Какви имена имат учениците в Българския отдел?
    Всички ученици в Българския отдел имат български имена.

11. В кой отдел е курсист редник Стоянов?
    Редник Стоянов е курсист в Българския отдел на училището.

12. Млад курсист ли е той?
    Не, той не е млад курсист. Той е стар курсист.

13. Откога е той в училището?
    Той е в училището от девет месеца.

14. Кой му е учител?
    Учител му е другарят Войводски.

15. Какъв чин имат сега другарите му Стойков и Блъсков?
    Стойков е старши сержант, а Блъсков - младши сержант.

16. И те ли са стари курсисти?
    Не, те не са стари курсисти. Те са млади курсисти.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17. Откога са те в училището?
Те са там от един месец.

18. Къде учи Стоянов след училище?
Той учи в къщи.

19. Кога учи той?
Учи вечер.

20. Докога учи?
До късно.

21. Какво прави жена му в това време?
В това време жена му чете вестници, списания или някой роман.

22. Какви лица са учителите във Военното училище за езици?
Те са цивилни лица.

23. Колко часа работят те на ден?
Те работят по осем часа на ден.

24. Колко часа работят те сутрин?
Сутрин те работят по четири часа.

25. Кога се връщат учителите в къщи?
Те се връщат в къщи в пет без четвърт.

26. Вие курсист ли сте?
Да, аз съм курсист.

27. Какъв чин имате?
Аз съм.....

28. Стар курсист ли си ти?
Не, аз не съм стар курсист. Аз съм млад курсист.

29. Кой ви е учител сега?
Учител ни е г-н.....сега.

30. Вие четете ли вестници?
Да, аз чета вестници.

31. Кой вестник четете обикновено?
Чета.....

32. Кой ви е началник тук?
Капитан.....ни е началник тук.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Fill in the blanks using the pronoun: той, тя, то or те, as appropriate.

Example: Къде е моливът? - ..Той..е на масата.

1. Къде е писмото? ..... е на масата.
2. Къде е ябълката? ..... е при крушите.
3. Гроздето сладко ли е? ..... е сладко.
4. Крушите кисели ли са? Не, ... не са кисели.
5. Къде е вестникът? ..... е в стаята.
6. В Павлово ли е Военното училище за езици? Да, ... е в Павлово.
7. Къде е картечницата? ..... е в казармата.
8. Курсистът американец ли е? Да, ... е американец.
9. Колко време трае курсът? ..... трае една година.
10. Скъпи ли са билетите? Не, ... са евтини.
11. Хубаво ли е виното? Да, ... е много хубаво.
12. А ракията? И ..... е хубава.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. Isn't he a teacher? No, he isn't a teacher. The teacher is here.
   Aren't they teachers? No, the teachers are there.

2. This is a newspaper. The newspaper is for colonel Petroff.
   The colonel reads newspapers. The newspapers are on the table.

3. What is he? Isn't he a student? Yes, he is a student.
   Is the student an American? Yes, he is an American.
   All students are Americans. Where are the students now?
   They are at the ALS.

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Are all students officers?
2. Are you a senior student?
3. Where is the commandant now?
4. Aren't the commandants very strict?
5. How long does the course last?
6. Are the teachers Americans?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part IV

1. Record the dialogue to lesson 17.

2. Translate the questions in part III, record them and record the answers.

РЕЧНИК	VOCABULARY
вéчер f.	evening
вéчер	in the evening
врéме n.	time
кóлко врéме?	how long?
в товá врéме.	at that time.
връщам се в....	to return to
дéйствуващ, а, о, и	active
еди́н,една́,едно́	one
едни.....,дру́ги...	some.....others
запáсен,сна,о,и	reserve
и́ме n.pl. имена	name
кой?	who? which?
в кой отдéл си?	in which department are you?
курс m.pl. кýрсове	course
курси́ст m.	course participant, student
лицé n.pl. лицá	face, person
военни лицá	military personnel
мла́д,а,о,и	young, junior
мла́дши сержáнт m.	corporal
нари́чам се	to be called
начáлник m.pl. начáлници	commandant, superior
но	but
ня́кой pl. ня́кои	some; any
отдéл m.	department
офицéр m.	officer (in the armed forces only)
óще adv.	still
по prep.	on;along; (sometimes not transl.)
те рабóтят по óсем чáса всéки дéн.	they work 8 hours every day.
пóдполковник m.pl. пóдполковници	lieutenant colonel
полкóвник m.pl. полкóвници	colonel
почтú adv.	almost
помóщник m.pl. помóщници	assistant

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

пра́вя,и	to do; to make
/ти/ пра́виш	you do; you make (2nd per.sing)
седемна́десети,а,о,и	seventeenth
списа́ние n.pl. списа́ния	magazine
справедли́в,а,о,и	just
ста́р,а,о,и	old , senior
ста́рши сержа́нт	Sfc
стро́г,а,о,и	strict
те	you (familiar form,object,case)
тра́я,е	to last
у́ча,и	to study; to teach
кой те у́чи на бъ́лгарски?	who teaches you Bulgarian?
чин m.pl. чи́нове	rank

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ. GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Nouns of Feminine Gender.

II. Verbs of the 3rd Group - Present Tense

III. The Impersonal Forms: "ИМА" , "НЯМА".

I. Nouns of Feminine Gender

Учител:

1.
Това е книга.
Книгата е на масата.

Какво е това?
Къде е книгата?
маса
цигара
шапка
униформа
ябълка
круша
супа
раница
пушка
картечница
бира
банка
казарма
къща
гора
войска
пехота
улица

Ученик:

Това е книга.
Книгата е на масата.
при цигарите
при пушката
при картечницата
до униформата
до супата
до раницата
до къщата
в казармата
в къщи
в училище
в банката
в гората
в стаята
в гимназията

2.
Книгата на масата ли е?

и т. н.

Да, книгата е на масата.
Не, книгата не е на масата.
Книгата е.....

3.
Книгата е на масата.

/униформа, маса, ябълка,
пушка, шапка, цигара..../

Униформата е на масата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.
Това е книга.
Книгата е зелена.

Какво е това?
Каква е книгата?
маса
шапка
униформа
круша

и т. н.

Това е книга.
Книгата е зелена.
жълта
кафява
хубава
кисела

и т. н.

5.
Тя е българка.
Българката е в стаята.

Каква е тя?
Къде е българката?
американка

Тя е българка.
Българката е в стаята.

6.
Тя българка ли е?
американка

Да, тя е българка.
Не, тя не е българка.
Тя е американка.

7.
Това е стая.
Стаята е голяма.

Какво е това?
Каква е стаята?
ракия
вечеря
гимназия

Това е стая.
Стаята е голяма.
хубава
смесена

8.
Униформата е зелена.

/книга, маса, ябълка,
ракия, шапка, круша.../

Книгата е зелена.

9.
Голяма ли е стаята?
Жълта ли е масата?
Зелена ли е книгата?
Кафява ли е униформата?

и т. н.

Да, стаята е голяма.
Не, стаята не е голяма.
Стаята е .....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

10.
Това е маса.
Това са маси.

Какво е това?
Какво е това?

Това е маса.
Това са маси.
книга, -и
цигара, -и
шапка, -и
униформа, -и
ябълка, -и
круша, -и
раница, -и
пушка, -и
картечница, -и
къща, -и

11.
Това е стая.
Това са стаи.

Какво е това?
Какво е това?

Това е стая.
Това са стаи.
гимназия, -и
и т. н.

12.
Това са книги.
Книгите са на масата.

Какво е това?
Къде са книгите?
цигари
шапки
униформи
ябълки
круши
раници

Това са книги.
Книгите са на масата.
до книгата
в стаята
в казармата
в раницата
в къщи

13.
Книгите са на масата.

/цигара, ябълка, круша,
шапка...../

Цигарите са на масата.

и т. н.

14.
Книгите са зелени.

/шапка, униформа, круша,
цигара, ябълки...../

Шапките са зелени.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Verbs of the 3rd Group - Present Tense

АЗ	ОТИВАМ	на кино, на училище, в къщи, на театър, в казармата.
ТИ	ОТИВАШ	
ТОЙ ТЯ ТО	ОТИВА	
НИЕ	ОТИВАМЕ	
ВИЕ	ОТИВАТЕ	
ТЕ	ОТИВАТ	

АЗ	СТРЕЛЯМ	с пистолет, с пушка, с картечница, с миномет.
ТИ	СТРЕЛЯШ	
ТОЙ ТЯ ТО	СТРЕЛЯ	
НИЕ	СТРЕЛЯМЕ	
ВИЕ	СТРЕЛЯТЕ	
ТЕ	СТРЕЛЯТ	

Учител:

1.
Аз отивам на кино.

/той, вие, тя, ти, то, ние, те, аз, студентът, студентите...../

Ученик:

Той отива на кино.
Вие отивате на кино.
Тя отива на кино.

и т. н.

Аз танцувам.
вечерям в къщи,....в ресторант,....в казармата.
разбирам български,.....малко.
телефонирам на г-н.....на г-жа.....
стрелям с миномет,....пушка,.....пистолет,....картечница.
чакам г-н.....г-жа.....студентите.
имам книга....
нямам молив...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

АЗ ОТИВАМ НА КИНО.
ТИ ОТИВАШ НА УЧИЛИЩЕ.

Къде отиваш ти?
Аз отивам на училище.
Къде отивам аз?
Ти отиваш на кино.
Ти отиваш ли на училище?
Да, аз отивам на училище.
Аз отивам ли на кино?
Да, ти отиваш на кино.

ТОЙ/ТЯ/ТО/ ОТИВА В КЪЩИ.

Къде отива той?..тя?..то?
Той отива в къщи.
Той отива ли в къщи?
Да, той отива в къщи.
Кой отива на училище?
Аз отивам на училище.
Кой отива на кино?
Ти отиваш на кино.
Кой отива в къщи?
Той отива в къщи.

АЗ НЕ ОТИВАМ
ТИ НЕ ОТИВАШ на кино.
ТОЙ НЕ ОТИВА

Ти отиваш ли на кино?
Не, аз не отивам на кино.
Аз отивам на училище.
Аз отивам ли на кино?
Не, ти не отиваш на кино.
Ти отиваш в къщи.
Той отива ли на кино?
Не, той не отива на кино.
Той отива в къщи.

3.

АЗ СТРЕЛЯМ С КАРТЕЧНИЦА.
ТИ СТРЕЛЯШ С ПУШКА.

и т. н.

АЗ НЕ СТРЕЛЯМ
ТИ НЕ СТРЕЛЯШ с миномет.
ТОЙ НЕ СТРЕЛЯ

и т. н.

НИЕ ОТИВАМЕ НА КИНО.
ВИЕ ОТИВАТЕ НА УЧИЛИЩЕ.

Къде отивате Вие?
Ние отиваме на училище.
Къде отиваме ние?
Вие отивате на кино.
Вие отивате ли на училище?
Да, ние отиваме на училище.
Ние отиваме ли на кино?
Да, Вие отивате на кино.

ТЕ ОТИВАТ В КЪЩИ.

Къде отиват те?
Те отиват в къщи.
Те в къщи ли отиват?
Да, те отиват в къщи.
Кой отива на училище?
Ние отиваме на училище.
Кой отива на кино?
Вие отивате на кино.
Кой отива в къщи?
Той отива в къщи.

НИЕ НЕ ОТИВАМЕ
ВИЕ НЕ ОТИВАТЕ на кино.
ТЕ НЕ ОТИВАТ

Вие отивате ли на кино?
Не, ние не отиваме на кино.
Ние отиваме на училище.
Вие отиваме ли на кино?
Не, Вие не отивате на кино.
Вие отивате в къщи.
Те отиват ли на кино?
Не, те не отиват на кино.
Те отиват в къщи.

НИЕ СТРЕЛЯМЕ С КАРТЕЧНИЦА.
ВИЕ СТРЕЛЯТЕ С ПУШКА.

и т. н.

НИЕ НЕ СТРЕЛЯМЕ
ВИЕ НЕ СТРЕЛЯТЕ с миномет.
ТЕ НЕ СТРЕЛЯТ

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

АЗ ИМАМ книга.
АЗ НЯМАМ молив.

НИЕ ИМАМЕ книги.
НИЕ НЯМАМЕ моливи.
и т. н.

Какво имаш ти?
Аз имам книга.
Какво нямаш ти?
Аз нямам молив.
Ти имаш ли книга?
Да, аз имам книга.
Ти имаш ли молив?
Не, аз нямам молив.
Кой има книга?
Аз имам книга.
Кой няма молив?
Аз нямам молив.

ТИ ИМАШ книга.
ТИ НЯМАШ молив.

и т. н.

ВИЕ ИМАТЕ книги.
ВИЕ НЯМАТЕ моливи.
и. т. н.

ТОЙ/ТЯ/ТО/ ИМА книга.
ТОЙ/ТЯ/ТО/ НЯМА молив.

ТЕ ИМАТ книга.
ТЕ НЯМАТ моливи.
и т. н.

5.

Аз отивам на кино,
не отивам на театър.

/той, вие, тя, ти, то,
ние, те, аз, студентът,
студентите...../

Той отива на кино,
не отива на театър.
и т. н.

Той стреля с пушка, не стреля с картечница.
Те телефонират на г-н.., не телефонират на г-жа..
Ние не разбираме български много, разбираме малко.
Тя вечеря в къщи, не вечеря в ресторант.
Ти забравяш книгите, не забравяш моливите.
Аз не чакам г-н....., чакам г-жа.....
Вие нямате ябълки, имате круши.
Той танцува с г-жа...., не танцува с г-жа....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.
Аз отивам на кино,
а той отива в къщи.

Аз отивам на кино
и той отива на кино.

Ти....., а тя.....
Ти..... и тя.....
Ние..... и Вие.....
Тя..... и те.....
Тя....., а те.....
Аз..... и ти.....
Той..... и ние.....
Аз....., а ти.....
Той....., а ние.....
Вие..... и те.....
Ние....., а Вие.....
Ти....., а аз.....
Ти..... и аз.....
То..... и тя.....
Те....., а ние.....
То..... и те.....
Той....., а те.....

Ти отиваш на кино, а тя отива в къщи.
Ти отиваш на кино и тя отива на кино.

и т. н.

Аз стрелям с пистолет, а той стреля с пушка.
Вие имате книги, а ние имаме моливи.
Вие нямате моливи, а ние нямаме книги.
Тя вечеря в къщи, а той вечеря в ресторант.
Аз разбирам много, а те разбират малко.
Аз почвам да вечерям, а той свършва вечерята.
Той чака г-н....,.а те чакат г-жа.....
Тя телефонира на г-н...., а ние телефонираме на г-жа. ...

III. The Impersonal Forms "ИМА" "НЯМА"

1.
На масата ИМА молив, -и.
На масата ИМА книга, -и,

/вестник, билет, -и,
вестници, круши, грозде,
кепе, пари, пистолет,
ябълка, -и, цигари, вино,
ракия, мляко, романи.../

На масата има молив, -и.
На масата има книга, -и.

На масата има вестник.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.
В стаята ИМА маса.
В стаята ИМА маси.

/учител, ученици, офицери, американци, българин, старшина, курсисти, ефрейтори, американка, българка, деца/

В стаята има маса.
В стаята има маси.

В стаята има учител.

и т. н.

3.
На масата НЯМА книга, -и.

/молив, -и, билет, -и, роман, -и, цигари, грозде, круши, ябълки, мляко, вино, вестник, -ци, ракия, пари, пистолет...../

На масата няма книга, -и.

На масата няма молив.
На масата няма молини.

и т. н.

4.
В стаята НЯМА картечница, -и.
В стаята НЯМА полковник, -ци.

/деца, пиано, подполковник, миномет, -и, пушки, пистолети, грозде, много учители, мляко, ракия, американка, българка/

В стаята няма деца.

и т. н.

5.
ИМА ли книга, -и, на масата?
На масата ИМА ли книга, -и?
вестник, -ци
молив, -и
билет, -и
пари
грозде
цигари
роман, -и
вино
круши
ракия
ябълки

Да, на масата има книга.
Да, на масата има книги.
Не, на масата няма книга.
Не, на масата няма книги.

и т. н.

6.
Какво ИМА на масата?
до масата
в стаята
в училище
в гората
в раницата
в казармата
на улицата
в къщи

На масата има...книга, -и.
маса, -и
цигари
шапка, -и

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Има ли бира в къщи? — Да, в къщи има бира.
В къщи има ли бира? — Не, в къщи няма бира.
вино — В къщи има вино.
мляко
ракия
грозде
фасул

Има ли мляко за децата?
Няма ли ефтини билети?
Има ли пушки в казармата?
войници
картечници
минохвъргачки
офицери
В казармата има ли пушки?

и т. н.

Има ли гора до селото?
До селото има ли мост?
В гората има ли мост?
Има ли ресторант в селото?
банка....на улицата?
гимназия
много къщи
българи
Там има ли банка?
Има ли банка там?
кино
театър
мост
гора
казарма
пиано

8.

На масата има ли книги?

/ракия, моливи, круши, грозде, ябълки, цигари...../ — На масата има ли ракия?

и т. н.

9.

Има ли книги на масата?

/вино, моливи, ракия, круши цигари, грозде, мляко..../ — Има ли вино на масата?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

В кла́сната ста́я

DIALOGUE

In the Classroom

Уч: Учи́тел
К: Курси́ст

In: Instructor
St: Student

Уч: Ко́лко стени́ и́ма кла́сната ста́я?
К: Тя и́ма че́тири стени́.

In: How many walls does the classroom have?
St: It has four walls.

Уч: Какви́ са стените на кла́сната ста́я?
К: Те са светложъ́лти.

In: What (color) are the walls of the classroom?
St: They are light yellow.

Уч: Какво́ ви́ждаш на та́зи стена́?
К: На та́зи стена́ ви́ждам че́рна дъска́ и ка́рта.

In: What do you see on this wall?
St: I see a blackboard and a map on this wall.

Уч: Какво́ о́ще ви́ждаш на стена́та?
К: Ви́ждам о́ще карти́ни и на́дписи.

In: What else do you see on the wall?
St: I also see pictures and signs.

Уч: Къде́ е закача́лката?
К: Тя е на стена́та до врата́та.

In: Where is the clothes rack?
St: It is on the wall next to the door.

Уч: На коя́ стена́ са прозо́рците?
К: Те са на стена́та сре́щу пе́чката.

In: On which wall are the windows?
St: They are on the wall opposite the heater.

Уч: Ко́лко ма́си и сто́ло́ве и́ма в ста́ята?
К: В ста́ята и́ма три ма́си и мно́го сто́ло́ве.

In: How many tables and chairs are there in the room?
St: There are three tables and many chairs in the room.

Уч: Какво́ и́ма на та́зи ма́са?
К: На та́зи ма́са и́ма гу́ма, писа́лка и тебеши́р.

In: What is there on this table?
St: There is an eraser, a pen and chalk on this table.

Уч: И́ма ли ли́ния на ма́сата?
К: Не, ня́ма.

In: Is there a ruler on the table?
St: No, there isn't.

Уч: Ви́е, курси́стите, и́мате ли уче́бници?
К: Да, и́маме.

In: You, the students, do you have textbooks?
St: Yes, we have.

Уч: Вси́чки ли курси́сти и́мат тетра́дки?
К: Да, вси́чки и́мат.

In: Do all students have copy-books?
St: Yes, they all have.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Уч:	Ти, Драга́не, и́маш ли тетра́дка?	In:	Dragan, do you have a copy-book?
К:	Да, и́мам. Тя е в чекмедже́то.	St:	Yes, I have. It is in the drawer.
Уч:	Голя́мо ли е чекмедже́то?	In:	Is the drawer big?
К:	Не, то е ма́лко.	St:	No, it is small.

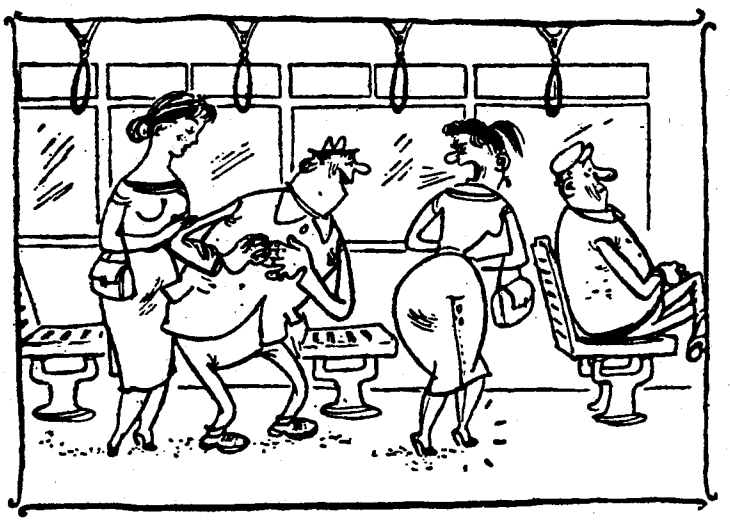

— Нахал! Настъпва и при това не се извинява!...
— Прощавайте, другарко, помислих, че е жена ми! *

*-Fresh guy! You step on my foot and don't even apologize.
-Forgive me,comrade! I thought you were my wife.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 18

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I. THE VERB. Any form of a Bulgarian verb may be divided into two parts: stem and ending.
Stem is that part of a verb which usually does not change throughout its conjugation.
Ending is the part which indicates the person* (first, second, or third), the number (singular and plural) and often the tense (present, past, etc). of each verbal form.

Examples:	Stem	Ending		Stem	Ending	
	пи́е -	м	you drink	пи́е -	х	I was drinking
	пи́е -	ме	we drink	пи́е -	хме	We were drinking

II. THE THREE GROUPS OF VERBS. The verbs are divided into three groups according to the vowel in which the verbal stem in present tense ends:

Verbs of the 1st group:	1st person sing.	пи́я	I drink
Their stem ends in е	2nd person sing.	пи́е-ш	you drink
	3rd person sing.	пи́е	he drinks
Verbs of the 2nd group:	1st person sing:	пра́вя	I do
Their stem ends in и	2nd person sing:	пра́ви-ш	you do
	3rd person sing:	пра́ви	he does
Verbs of the 3rd group:	1st person sing.	ви́жда-м	I see
Their stem ends in а	2nd person sing.	ви́жда-ш	you see
or я	3rd person sing.	ви́жда	he sees
	1st person sing.	стре́ля-м	I shoot
	2nd person sing.	стре́ля-ш	you shoot
	3rd person sing.	стре́ля	he shoots

The above samples show that:
1. The stem vowel of the verbs in the first and second group does not appear in the first person singular.
2. The third person singular, present tense, ends in the stem vowel.

* Except for the participles, which do not show the person.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Reference Note: When referring to an English verb, we usually quote its infinitive form:
Example: to drink, to wear, to see, etc.

The Bulgarian verb does not have a form exactly corresponding to the English infinitive. For that reason when referring to a Bulgarian verb we quote the first person singular of the present tense.

Example:	пи́я	пра́вя	ви́ждам
	to drink	to do	to see

In the vocabularies of the Bulgarian textbooks all verbs are quoted in the first person singular, present tense. The stem vowel, i. d. the 3rd person singular, is given alongside, so that the student will know to which group the verb belongs.

Examples: 1st group пи́я, е 2nd group пра́вя, и 3rd group и́мам, а

III. VERBS OF THE THIRD GROUP. About 80% of the Bulgarian verbs are in the third group. Their stem ends in а or я

Present Tense

1. Affirmative Form

	а stem		я stem	
аз	ви́жда-м	I see I am seeing	аз стре́ля-м	I shoot I am shooting
ти	ви́жда-ш		ти стре́ля-ш	
той, тя, то	ви́жда		той, тя, то стре́ля	
ние	ви́жда-ме		ние стре́ля-ме	
вие	ви́жда-те		вие стре́ля-те	
те	ви́жда-т		те стре́ля-т	

Examples:

Аз вече́рям ра́но.	I eat supper early.
Той и́ска пари́.	He wants money.
Ти и́маш ра́ница.	You have a knapsack.
Тя телефони́ра.	She is telephoning.
То разби́ра вси́чко.	It understands everything.
Ние по́чваме вечеря́та.	We are starting the supper.
Те свъ́ршват о́беда.	They are finishing the lunch.
Вие танцу́вате мно́го.	You dance a lot.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Negative Form It is formed with the negative particle не which always precedes the verb.

а stem		я stem	
аз не*ви́жда-м	I don't see I'm not seeing	аз не стре́ля-м	I don't shoot I'm not shooting
ти не ви́жда-ш		ти не стре́ля-ш	
той, тя, то не ви́жда		той, тя, то не стре́ля	
ние не ви́жда-ме		ние не стре́ля-ме	
вие не ви́жда-те		вие не стре́ля-те	
те не ви́жда-т		те не стре́ля-т	

Examples:

Той не и́ска пари́.	He doesn't want money.
Ние не стре́ляме с карте́чници.	We don't shoot with machine guns.
Аз не ка́звам това́.	I don't say that.
Ти не ви́ждаш каза́рмата.	You don't see the barracks.
Тя не оти́ва там сега́.	She isn't going there now.
То ня́ма** дре́хи.	It doesn't have clothes.
Тя не танцу́ва ве́че.	She doesn't dance anymore.
Вие не вече́ряте къ́сно.	You don't have supper late.
Те не разби́рат англи́йски.	They don't understand English.

3. Interrogative Form. It is formed with the particle ли which follows the verb ***.

а stem		я stem	
аз ви́ждам ли?	do I see? am I seeing?	аз стре́лям ли?	do I shoot? am I shooting?
ти ви́ждаш ли?		ти стре́ляш ли?	
той, тя, то ви́жда ли?		той, тя, то стре́ля ли?	
ние ви́ждаме ли?		ние стре́ляме ли?	
вие ви́ждате ли?		вие стре́ляте ли?	
те ви́ждат ли?		те стре́лят ли?	

---

* Не is never stressed when used in front of a verb.
** Ня́ма equals не-и́ма. This negative form is written always in one word. ня́мам I don't have, ня́маш you don't have, ня́ма he (she,it) does not have,etc.
*** In contrast with its position while used with the auxiliary verb съм to be where ли precedes the verb.
See Lesson XVII.Grammar 5b.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples:

Той* и́ска ли па́ри?	Does he want money?
Те стре́лят ли с карте́чници?	Do they shoot with machine guns?
Аз ка́звам ли това́?	Do I say that?
Ти ви́ждаш ли каза́рмата?	Do you see the barracks?
Тя оти́ва ли там сега́?	Is she going there now?
Ние разби́раме ли англи́йски?	Do we understand English?
То и́ма ли дре́хи?	Does it have clothes?
Вие вече́ряте ли къ́сно?**	Do you eat supper late?

4. Interrogative - Negative Form

Examples:

аз не ви́ждам ли? don't I see? am I not seeing?	аз не стре́лям ли? don't I shoot? am I not shooting?
ти не ви́ждаш ли?	ти не стре́ляш ли?
той, тя, то не ви́жда ли?	той, тя, то не стре́ля ли?
ние не ви́ждаме ли?	ние не стре́ляме ли?
вие не ви́ждате ли?	вие не стре́ляте ли?
те не ви́ждат ли?	те не стре́лят ли?

Те не танцу́ват ли?	Don't they dance?
Тя не разби́ра ли англи́йски?	Doesn't she understand English?
Ние не оти́ваме ли там сега́?	Aren't we going there now?
Той не стре́ля ли с пу́шка?	Doesn't he shoot with a rifle?
Аз не свъ́ршвам ли слу́жбата ра́но?	Don't I finish my service early?
Ти не ви́ждаш ли карти́ната?	Don't you see the picture?
Вие не по́чвате ли да рабо́тите мно́го ра́но?	Don't you start working too early?

IV. THE IMPERSONAL FORMS: "ИМА" and "НЯМА"

Some verbs may at times be used impersonally, without an expressed or understood subject. Such impersonal verbs are in the third person singular. The third person singular of the verbs и́мам "to have" and ня́мам "not to have" are used as impersonal forms with the meaning:

и́ма	-	there is, there are
ня́ма	-	there is not, there are not.

These impersonal forms do not change in number, while the English corresponding expressions, which are personal, do.

---

* The personal pronoun as a subject can be omitted. See Lesson 16, Grammar IV,1.
** See lesson 17, Grammar IV, for more about formation of questions.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples:

В ста́ята и́ма стол.	There is a chair in the classroom.
На ма́сата и́ма кни́ги.	There are books on the table.
В ки́ното и́ма е́втини биле́ти.	There are cheap tickets at the movie theatre.
На стена́та ня́ма карти́на.	There is no picture on the wall.
На закача́лката ня́ма дре́хи.	There are no clothes on the clothes rack.
Ня́ма ли е́втини биле́ти?	Aren't there (any) cheap tickets?

V. PLURAL OF FEMININE NOUNS ENDING IN A VOWEL*. As a general rule, fem. sing. nouns end in а or я. They form their plural by changing the final vowel to и.

Singular		Plural	
кни́га	a book	кни́ги	books
ма́са	a table	ма́си	tables
ста́я	a room	ста́и	rooms
раки́я	whisky	раки́и	whiskies

VI. DEFINITE ARTICLE OF FEMININE NOUNS. The definite article for feminine nouns is та in singular and те in plural. It follows the word and is written together with it.

Singular				Plural			
Without article		With article		Without article		With article	
кни́га	a book	кни́га-та	the book	кни́ги	books	кни́ги-те	the books
ма́са	a table	ма́са-та	the table	ма́си	tables	ма́си-те	the tables
ста́я	a room	ста́я-та	the room	ста́и	rooms	ста́и-те	the rroms
раки́я	whisky	раки́я-та	the whisky	раки́и	whiskies	раки́и-те	the whiskies

* For gender in general see Lesson 17, Grammar

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

GRAMMAR DRILL

I. Nouns of Feminine Gender.

Учител:

1.
Какво е това?

Ученик:

Това е маса.
Това са маси.

гума, -и	цигара, -и
тетрадка, -и	книга, -и
писалка, -и	шапка, -и
стена, -и	униформа, -и
карта, -и	ябълка, -и
картина, -и	круша, -и
врата, -и	супа
печка	ракия
закачалка	стая, -и
черна дъска	раница, -и
картечница, -и	пушка,-и
къща, -и	бира
артилерия	казарма
улица, -и	пехота
гимназия	гора
	банка

Учител: /ученик/

2.
Какво е това?
Къде е книгата?
гумата
тетрадката
писалката

и т. н.

Ученик

Това е книга.
Книгата е .....на масата
гумата е .....на масата
тетрадката в чекмеджето
писалката до книгата
книгата на масата при вест-
цигарата ниците
картата е .....на стената
картината
печката
черната дъска
закачалката
вратата е .....до закачалката
до печката
до прозорците
масата е ..... в стаята
униформата е ..... на закачалката
бирата е..... в раницата
ракията
банката е ..... на улица "В".
гимназията
къщата е..... при моста

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Учител:/ученик/	Ученик:
3.	
Какво е това?	Това са книги.
Къде са книгите?	Книгите са на масата.
	гумите
	тетрадките
	писалките
	ябълките са.....в раницата
	крушите
	пушките са.....в казармата
	картечниците
	и. т. н.
4.	
На масата ли е гумата?	Да, гумата е на масата.
Тетрадката в чекмеджето ли е?	Не, гумата не е на масата.
В чекмеджето ли е писалката?	
На стената ли е картата?	
Картината на стената ли е?	и т. н.
До вратата ли е печката?	
Печката при прозорците ли е?	
На стената ли е закачалката?	
Закачалката на вратата ли е?	
В стаята ли е масата?	
Картечницата в стаята ли е?	
Шапката на закачалката ли е?	
Пушката на вратата ли е?	
В раницата ли е ракията?	
На стената ли е черната дъска?	
Черната дъска до прозорците ли е?	
На улица В..ли е банката?	
Къщата при моста ли е?	
До банката ли е гимназията?	
5.	
Гумите на масата ли са?	Да, гумите са на масата.
На масите ли са тетрадките?	Не, гумите не са на масата.
В чекмеджето ли са писалките?	
До книгите ли са цигарите?	
Картите на стените ли са?	и т. н.
На стените ли са картите?	
Масите в стаята ли са?	
В казармата ли са картечниците?	
На закачалката ли са шапките?	
В раницата ли са ябълките?	
Крушите в раницата ли са?	
Пушките при картечницата ли са?	
При моста ли са къщите?	
Къщите до гората ли са?	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Какво е това?	Това е книга.
Каква е книгата?	Книгата е зелена.
тетрадка	хубава
гума	жълта
линия	кафява
писалка	червена
стена	военна
карта	тежка
картина	голяма
врата	евтина
печка	скъпа
закачалка	малка
маса	кисела
униформа	сладка
ябълка	вкусна
круша	сочна
ракия	дребна
пушка	едра
картечница	смесена
казарма	зряла

7.

Книгата зелена ли е?	Да, книгата е зелена.
Зелена ли е книгата?	Не, книгата не е зелена.
Ябълката кисела ли е?	Книгата е червена.
Масата тежка ли е?	
Сочна ли е крушата?	и. т. н.
Картината хубава ли е?	

8.

Какво е това?	Това са книги.
Какви са книгите?	Книгите са зелени.
	и т. н.

9.

Зелени ли са тетрадките?	Да, тетрадките са зелени.
Тетрадките зелени ли са?	Не, тетрадките не са зелени.
Гумите червени ли са?	Тетрадките са жълти.
Кафяви ли са стените?	
Писалките хубави ли са?	и т. н.
Военни ли са картите?	
Линиите жълти ли са?	
Големи ли са вратите?	
Хубави ли са цигарите?	
Крушите сочни ли са?	
Ябълките сладки ли са?	
Дребни ли са ябълките?	
Едри ли са крушите?	
Къщите големи ли са?	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Verbs of the 3rd Group - Present Tense

I.

АЗ ВИЖДАМ ЗАКАЧАЛКАТА.
ТИ ВИЖДАШ ПЕЧКАТА.

Какво виждаш ти?
Аз виждам печката.

Какво виждам аз?
Ти виждаш закачалката.

Ти виждаш ли печката?
Да, аз виждам печката.

Аз виждам ли закачалката?
Да, ти виждаш закачалката.

Ти виждаш ли закачалката?
Не, аз не виждам закачалката.
Аз виждам печката.

Аз виждам ли печката?
Не, ти не виждаш печката.
Ти виждаш закачалката.

НИЕ ВИЖДАМЕ КАРТИНИТЕ.
ВИЕ ВИЖДАТЕ ПРОЗОРЦИТЕ.

Какво виждате вие?
Ние виждаме прозорците.

Какво виждаме ние?
Вие виждате картините.

Вие виждате ли прозорците?
Да, ние виждаме прозорците.

Ние виждаме ли картините?
Да, Вие виждате картините.

Вие виждате ли картините?
Не, ние не виждаме картините.
Ние виждаме прозорците.

Ние виждаме ли прозорците?
Не, Вие не виждате прозорците.
Вие виждате картините.

ТОЙ/ТЯ/ТО/ВИЖДА ВРАТАТА.

Какво вижда той?
Той вижда вратата.

Той вижда ли вратата?
Да, той вижда вратата.

Той вижда ли печката?
Не, той не вижда печката.
Той вижда вратата.

Кой вижда печката?
Аз виждам печката.

Кой вижда закачалката?
Ти виждаш закачалката.

Кой вижда вратата?
Той вижда вратата.

ТЕ ВИЖДАТ ВРАТАТА:

Какво виждат те?
Те виждат вратата.

Те виждат ли вратата?
Да, те виждат вратата.

Те виждат ли печката?
Не, те не виждат печката.
Те виждат вратата.

Кой вижда прозорците?
Ние виждаме прозорците.

Кой вижда картините?
Вие виждате картините.

Кой вижда вратата?
Те виждат вратата.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз виждам картини на стената. Той вижда картини на стената.

/той, вие, тя, те, то, ние, ти, и. т. н.
г-н..., курсистът, курсистите/

Аз имам тетрадка, учебник, гума.....
нямам писалка, линия.....
отивам на улица "В" № 60, на училище,
на кино, в къщи, в казармата..
разбирам български малко, много....
стрелям с пистолет, пушка, картечница
телефонирам на г-н....., г-жа.....
почвам да вечерям в къщи.....
свършвам вечерята в ресторант...

3.

Аз виждам закачалката, Тя вижда закачалката,
не виждам картините. не вижда картините.

/тя, ние, той, ти, те, Вие Ние.....
то, учителят, учениците.../

Ние имаме тетрадки, Аз.....
нямаме писалки.

/аз, той, те, тя, вие,..../

Ти забравяш линията, Те.....
не забравяш гумата.

/те, то, Вие, ние, аз...../

Той почва да вечеря, Ти.....
не свършва вечерята.

/ти, ние, аз, те, Вие..../

Те отиват до печката, Вие.....
не отиват при прозорците.

/Вие, аз, ние, той, тя.../

Вие танцувате при вратата, Той.....
не танцувате до прозорците.

/той, те, то, аз, ние, ти/

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.
Аз виждам вратата,
а той вижда прозорците.

Аз виждам вратата,
и той вижда вратата.

Ти....., а тя.....
Ти....., и тя.....
Ние..... и Вие.....
Те....., а аз.....
Тя....., и той.....
Вие....., а те.....
То....., а ти.....
Аз....., и Вие.....
Той....., а те.....
Ти,....., а ние.....

Ти виждаш вратата,
а тя вижда прозорците.
Ти виждаш вратата,
и тя вижда вратата.

и т. н.

Вие имате тетрадки, а ние имаме писалки.
Вие нямате гуми, а ние нямаме линии.
Аз разбирам малко, а той разбира много.
Те вечерят в къщи, а аз вечерям в ресторант.
Ти стреляш с пистолет, а той стреля с пушка.

5.
Какво виждате?

/той, аз, тя, ние,
те, то, ти...../

Къде вечеряте вие?

/те, ние, той, ти,
тя, аз, то...../

Къде отива той?

/Вие, те, тя, ние,
то, аз, ти...../

Какво виждате?

Какво вижда той?

Къде вечерят те?

Къде отивате?

С какво стрелят те?
Кога почваш да вечеряш? Кога свършваш вечерята?
Кого виждам?....Кого чакате?.....Кого разбирате?.....С кого танцува?
Защо нямате тетрадка?.....вечеряте в ресторант?
Защо не вечерят в къщи?.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.
Вие имате ли писалка?

/той, аз, те, тя, ние,
ти, то, Вие...../

Вие имате ли писалка?

Той има ли писалка?

и т. н.

Той няма ли тетрадка?
Те виждат ли вратата?
Ти разбираш ли български?
Тя отива ли на училище сега?
Вие вечеряте ли в къщи?
Аз танцувам ли сега?
Ние стреляме ли с пушка?

7.
Ти не виждаш ли картата?

/той, те, Вие, тя, аз,
ние, то, ти...../

Ти не виждаш ли картата?

Той не вижда ли картата?

и т. н.

Вие не вечеряте ли в къщи?
Той не танцува ли?
Тя не разбира ли български?
Те не чакат ли студентите?
Той не стреля ли с картечница?
Вие не отивате ли в стаята сега?
Ти нямаш ли линия?
Те не телефонират ли на г-жа.....?
Ние не почваме ли да вечеряме?

III. The Impersonal Forms "ИМА", "НЯМА"

1.
На масата има тетрадка.

/тетрадки, гума, -и, писалка, -и,
линия, -и, книга, -и, цигари
и т. н...../

На масата има тетрадка.

На масата има тетрадки.

и т. н.

На стената има.....

/карта, -и, картина, -и
надпис, -и, закачалка,
черна дъска, печка...../

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.
На масата няма писалка.

/писалки, тетрадка, -и,
гума, -и, линия, -и, карта, -и,
картина, -и, закачалка, цигари
и т. н...../

На станата няма.....
В стаята няма.....

На масата няма писалка.

На масата няма писалки.

и т. н.

3.
Има ли карта на масата?

/картини, гума, -и, линия,
писалка, -и, тетрадка, -и,
карта, -и, шапка, цигари,
раница, ябълки, и т. н.../

Има ли карта на масата?

На масата има ли карта?

и т. н.

4.
Какво има на.....?
в.....?
до.....?
при.....?

Къде има.....?

5.
На масата има тетрадка.
В чекмеджето има линия.
В стаята има закачалка.
На закачалката има кепета.
На стената има картини.
До картините има надписи.
При надписите има карта.
До масите има столове.
До тетрадката има писалки.
При писалките има гуми.
До гумите има линии.
В гората има мост.
В киното има евтини билети.

Има ли тетрадка на масата?
На масата има ли тетрадка?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО READING TEXT

Нашето училище има много класни стаи. Класните стаи са големи и светли. В тях учат много курсисти.

Нашата класна стая има стени, прозорци и една врата. Стените са светложълти. На тях има картини, надписи, една закачалка и две карти. Едната карта е на България, а другата е на Европа. Закачалката е кафява. На нея има шапки и дрехи. Надписите са нови. Картините са хубави. На стената до печката има черна дъска. Тя е зелена.

Учителите пишат често на черната дъска с тебешир. Те стоят пред нея. Курсистите учат да говорят, да четат и да пишат български.

В стаята има три маси. Те са жълти. На тях виждаме учебници, книги, речници, моливи, писалки и тетрадки.

Курсистът Драган Дюкмеджиев има също така тетрадка. Тя е в чекмеджето му. То е малко.

Драган и другарите му седят на столове. Столовете са зелени. Всички курсисти учат редовно и се стараят много.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. What do you see on the wall? I see a big map of Bulgaria on the wall. By the map there are a few pictures. The pictures are very nice. There is a picture by the door, too. It isn't big. It is very small. The picture is opposite the blackboard.

2. Isn't there a heater in the room? Yes, there is a heater in the room. It is by the clothes rack near the door. How many hats are there on the clothes rack? There is one hat there.

3. Aren't there any erasers in the drawer? No, there aren't any. There is, however, one on the table by the copy-book.

4. Are there many houses in the forest? Yes, there are many houses there. There is a bank on the street. The high school is next to the bank. There is a restaurant in the house opposite the high school.

5. Where are you going now? I'm going to the barracks. And he? He is going to school. When does the school start? The school starts at a quarter to eight in the morning. And when does it finish? It finishes at four o'clock in the afternoon.

6. What do you do after school? We go home and eat dinner (supper). What do you usually have for supper? We usually have soup, roast lamb or fried chicken, and apples, pears or grapes. Do you dance after supper? Yes, I dance with my wife ar my daughter. The children dance, too. My daughter dances very well.

7. Do you have whisky? No, I don't have whisky, but I have beer. Is the beer expensive? No, it is very cheap. However the whisky is expensive.

8. Whom are you phoning now? I'm phoning my wife. I've been waiting for her for an hour.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Колко класни стаи има нашето училище?
   То има много класни стаи.

2. Какви са класните стаи?
   Класните стаи са големи и светли.

3. Кой учи в тях?
   Курсисти учат в тях.

4. Колко стени има нашата класна стая?
   Тя има четири стени.

5. Какви са стените?
   Те са светложълти.

6. Какво има на стените?
   На тях има картини, надписи, една закачалка и две карти.

7. На коя стена е картата на България?
   Тя е на стената до черната дъска.

8. На коя стена е картата на Европа?
   Тя е на стената до печката.

9. Какво има на закачалката?
   На нея има шапки и дрехи.

10. Какво има на тази стена?
    На тази стена има черна дъска.

11. Каква е черната дъска.
    Тя е зелена.

12. Пишат ли учителите на черната дъска.
    Да, те пишат често на нея.

13. Къде стоят учителите?
    Те стоят пред черната дъска.

14. Какво учат курсистите?
    Те учат да говорят, да четат и да пишат български.

15. Какво виждаме на масите?
    На тях виждаме учебници, книги, речници, моливи, писалки и тетрадки.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. Какво има курсистът Дюкмеджиев в чекмеджето си?
Той има една тетрадка в чекмеджето си.

17. Драгане, ти имаш ли нов учебник?
Да, аз имам нов учебник.

18. Петре, ти виждаш ли печката?
Да, виждам я.

19. Ти и Радко имате ли нови надписи?
Да, ние имаме нови надписи.

20. Вие виждате ли картата на България в стаята?
Да, ние я виждаме.

21. Стаята има ли големи прозорци?
Да, тя има големи прозорци.

22. Училището има ли началник?
Да, училището има началник.

23. Имат ли новите курсисти хубави книги?
Да, те имат хубави книги.

24. Курсистите имат ли надписи на масите?
Да, те имат надписи на масите.

25. Старите курсисти разбират ли български?
Да, те разбират български.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Fill in the blanks using the proper forms of "имам", "нямам", "има", "няма".

1. ..... ли закачалка на стената?
   Не, на стената ..... закачалка.
   На стената .... надписи и картини.

2. Ти ..... ли тетрадка?
   Не, аз ..... тетрадка, но ..... молив.

3. Кой ..... писалка?
   Ние всички ..... писалки.

4. Какво ..... на масите?
   На масите ..... книги.

5. Вие ..... ли учебници?
   Не, ние ..... , но учителите ..... учебници.

6. Те ..... ли деца?
   Не, те ..... деца.

7. Той ..... ли хубави ябълки?
   Не, ...

PART II

Translate into Bulgarian:

1. What is there on the walls? There are maps, pictures and signs on the walls. There are also a clothes rack and a blackboard there. The clothes rack is opposite the heater. The maps are next to the blackboard. The signs and the pictures are opposite the windows.

2. Do you understand Bulgarian? Yes, I understand Bulgarian a little, but my wife doesn't (understand). My children, however, understand Bulgarian a lot.

3. Do you see the map well? No, we don!t see the map well.

4. Do you have any children? No, I don't have any children. Mrs. Peneff has a daughter, but she doesn't have a son.

5. How are you? I am well, thank you. And you? Where are you going? I am going to the movies, and my wife is going home.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Can you dance?
2. What is there on the tables and walls of the class room?
3. Do you have children?
4. Is there a map of Europe in the room?
5. Are there many Americans in the barracks?
6. When do you usually have supper?

Part IV

1. Record the dialogue to Lesson 18.

2. Translate the questions in Part III, record them and the answers.

РЕЧНИК	VOCABULARY
Българ́ия f.	Bulgaria
ви́ждам,а	to see
врата́ f.	door
гу́ма f.	eraser
дъска́ f.	board
че́рна дъска́ f.	blackboard
Евро́па f.	Europe
закача́лка f.	clothes rack
ка́рта f.	map
карти́на f.	picture
кла́сен,кла́сна,о,и	(of) class
ли́ния f.	ruler, line
ма́лък,ма́лка,о,и	small, little
мно́го	many; a great deal (of), a lot (of)
на prep	on, on the surface of (shows place)
на́дпис m.	sign, inscription
на́ш,а,о,и	our; ours
но́в,а,о,и	new
осемна́десети,а,о,и	eighteenth

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

о́ще adv.	else
пе́чка f.	stove, heater
писа́лка f.	pen
прозо́рец m.pl. прозо́рци	window
редо́вно adv.	regularly
све́тложъ́лт,а,о,и	light yellow
све́тъл,све́тла,о,и	bright, light
сре́щу́ prep	opposite, against
стара́я се, е се	to endeavor;to do one's best
стена́ f.	wall
сто́л m.pl. сто́ло́ве	chair
стоя́, я́,	to stand
тебеши́р m.	chalk
тетра́дка f.	copy-book, note-book
уче́бник m.pl. уче́бници	textbook
чекмедже́ n.pl. чекмедже́та	drawer
че́рен,че́рна,о,и	black
че́сто adv.	often

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

— ЗАЩО НЕ ОТСТЪПИТЕ МЯСТОТО НА ДРУГАРКАТА?

— НА ТАЗ ЛИ? ЧЕ ТЯ Е ЖЕНА МИ, БЕ!

Caption: - Why don't you give the seat to this comrade?
- To this one? She is my wife.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Д Е В Е Т Н А Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 19

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ. GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Verbs of the 2nd Group - Present Tense

II. Masculine Nouns - The Short Article

I. Verbs of the 2nd Group - Present Tense

АЗ	НОСЯ	униформа, цивилни дрехи.
ТИ	НОСИШ	
ТОЙ ТЯ ТО	НОСИ	
НИЕ	НОСИМЕ	
ВИЕ	НОСИТЕ	
ТЕ	НОСЯТ	

АЗ	СЛУЖА	в артилерията. в пехотата. в въздушните войски.
ТИ	СЛУЖИШ	
ТОЙ ТЯ ТО	СЛУЖИ	
НИЕ	СЛУЖИМЕ	
ВИЕ	СЛУЖИТЕ	
ТЕ	СЛУЖАТ	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

1.
АЗ НОСЯ цивилни дрехи.
ТИ НОСИШ униформа.

Какво носиш ти?
Аз нося униформа.
Какво нося аз?
Ти носиш цивилни дрехи.
Ти носиш ли униформа?
Да, аз нося униформа.
Аз нося ли цивилни дрехи?
Да, ти носиш цивилни дрехи.
Ти носиш ли цивилни дрехи?
Не, аз не нося цивилни дрехи.
Аз нося униформа.
Аз нося ли униформа?
Не, ти не носиш униформа.
Ти носиш цивилни дрехи.

ТОЙ/ТЯ,ТО/ НОСИ кепе.

Какво носи той?
Той носи кепе.
Той носи ли кепе?
Да, той носи кепе.
Той носи ли шапка?
Не, той не носи шапка.
Той носи кепе.
Кой носи униформа?
Аз нося униформа.
Кой носи цивилни дрехи?
Ти носиш цивилни дрехи.
Кой носи кепе?
Той носи кепе.

НИЕ НОСИМЕ цивилни дрехи.
ВИЕ НОСИТЕ униформа.

Какво носите Вие?
Ние носиме униформа.
Какво носиме ние?
Вие носите цивилни дрехи.
Вие носите ли униформа?
Да, ние носиме униформа.
Ние носиме ли цивилни дрехи?
Да, Вие носите цивилни дрехи.
Вие носите ли цивилни дрехи?
Не, ние не носиме цивилни дрехи.
Ние носиме униформа.
Ние носиме ли униформа?
Не, Вие не носите униформа.
Вие носите цивилни дрехи.

ТЕ НОСЯТ кепе.

Какво носят те?
Те носят кепе.
Те носят ли кепе?
Да, те носят кепе.
Те носят ли шапка?
Не, те не носят шапка.
Те носят кепе.
Кой носи униформа?
Ние носиме униформа.
Кой носи цивилни дрехи?
Вие носите цивилни дрехи.
Кой носи кепе?
Те носят кепе.

Учител:
2.
Вие носите униформа.

/аз, те, той, ти, ние, тя
Вие, американката, курсистите/

Аз служа в пехотата.
работя в Народната банка.
свиря на пиано.
ходя на поход, уча български език.
седя на стол, говоря на г-н....
вървя в гората, говоря български.

Ученик:

Аз нося униформа.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.
Къде работите Вие?

/ти, те, аз, тя, ние,той
българите, американците /

Къде работиш ти?

и т. н.

4.
Аз не служа в пехотата, служа
в артилерията.

/той, те, ние, ти, то
Вие, тя...../

Той не служи в пехотата, служи
в артилерията.

и т. н.

Ти не носиш цивилни дрехи, носиш
военни дрехи.
Той не работи в Народната банка,
работи в гимназията.
Те не говорят на г-н....., гово-
рят на г-жа.....

5.
Аз служа в въздушните войски и
той служи в въздушните войски.

Аз служа в въздушните войски,
а той служи в пехотата.

Ти....., а те.....
Ти..... и те.....
Ние....., а Вие.....
Ние..... и Вие.....
Той..... и аз.....
Той....., а аз.....
Вие....., а тя.....
Те..... и ние.....
Аз....., и той.....
Те....., а ние.....
Аз....., а той.....
То....., а ти.....

Ти служиш в въздушните войски, а те
служат в пехотата.
Ти служиш в въздушните войски и те
служат в въздушните войски.

и т. н.

Той носи униформа, а те носят цивилни
дрехи.
Те работят в Народната банка, а аз
работя в киното.
Вие ходите на кино, а ние ходиме на
театър.
Ти говориш на г-н...,а те говорят
на г-жа.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Кой носи униформа?

/той, ние, те, тя,
ти, Вие, аз...../

Кой служи в пехотата?..артилерията?
въздушните войски?..
Кой учи български език?
Кой ходи на поход?
Кой върви в гората?
Кой свири на пиано?
Кой говори на студентите?
Кой седи на стол?

Аз нося униформа.

Той носи униформа.

и т. н.

7.

Той носи кепе.
Той носи ли кепе?

/Вие, те, тя, ти, аз, ние, той,
то, студентът, студентите,
американката, българите.../

Те служат в артилерията.
Тя работи в Народната банка.
Ние свирим на пиано.
Вие ходите на кино.
Ти учиш български език.
То седи на стол.

Вие носите ли кепе?
Те.....

и т. н.

8.

Какъв език говорите?

/тя, те, ти, ние, Вие,
курсистите, курсистът /

Какъв език учите?
Къде работите?

Какъв език говори тя?

и т. н.

9.

Той носи униформа.
Той не носи ли униформа?

/те, тя, Вие, то, ти, ние, аз,
той, студентите, учителят../

Аз не служа в артилерията.
Ти работиш в банката.
Тя свири на пиано.
Те ходят на училище.
Ние учим български.
Вие седите на стол.

Те не носят ли униформа?
Тя.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

I. Masculine Nouns - Short Article

1.
Това е стол.
Столът е в стаята.
На стола има книга.
До стола има маса.
При*стола има маси.
Срещу стола има прозорец.

Note
* при = near

Какво е това?
Къде е столът?
Какво има на стола?
до стола?
при*стола?
срещу стола?

Това е стол.
Столът е в стаята.
На стола има книга.
До стола има маса,
При стола има маси.
Срещу стола има прозорец.

Какво е това?
Къде е прозорецът?
Какво има срещу прозореца?
до прозореца?
при*прозореца?
на прозореца?

Това е прозорец.
Прозорецът е на стената.
Срещу прозореца има печка..
До прозореца има карта, надписи..
При прозореца има столове...
На прозореца има тебешир.

Какво е това?
Къде е учебникът?
Какво има на учебника?
в учебника?
до учебника?

Това е учебник.
Учебникът е на масата.
На учебника има тетрадка.
В учебника има молив.
До учебника има книги.

Какво е това?
Какъв е мостът?
Какво има на моста?
до моста?
при моста?
срещу моста?

Това е мост.
Мостът е голям.
На моста има войници.
До моста има гора.
При моста има село.
Срещу моста има ресторант.

вестник, билет, тебешир, надпис, роман, молив, ресторант, панталон, документ, миномет, влак, филм, театър .....

2.
Той е студент. Студентът е в стаята. Аз виждам студента.

Какъв е той?
Къде е студентът?
Вие виждате ли студента?

/той, ние, те, ти...../

Той е студент.
Студентът е в стаята.
Да, аз виждам студента.

американец, българин, ученик, редник, майор, лейтенант, полковник, началник, войник, офицер, курсист, ефрейтор.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Той е другар.
Другарят е в стаята.
Аз виждам другаря.

Какъв е той?
Къде е другарят?
Вие виждате ли другаря?

Той е другар.
Другарят е в стаята.
Да, аз виждам другаря.

Аз съм учител.
Учителят е в стаята.
Вие виждате учителя.

Какъв съм аз?
Къде е учителят?
Вие виждате ли учителя?

Вие сте учител.
Учителят е в стаята.
Да, аз виждам учителя.

неприятел...

и т. н.

Курсистът е на училище.
Аз чакам курсиста.

Ресторантът е при театъра.
Театърът е при ресторанта.

Майорът е на гости у г-жа Х...
Г-жа Х... танцува с майора.

Учителят е в къщи.
Аз телефонирам на учителя.

Документът е за г-жа П....
Аз нося документа.

Войникът е до масата.
Аз говоря на войника.

Моливът е на масата.
Тя пише с молива.

Тебеширът е на черната дъска.
Курсистът пише с тебешира.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

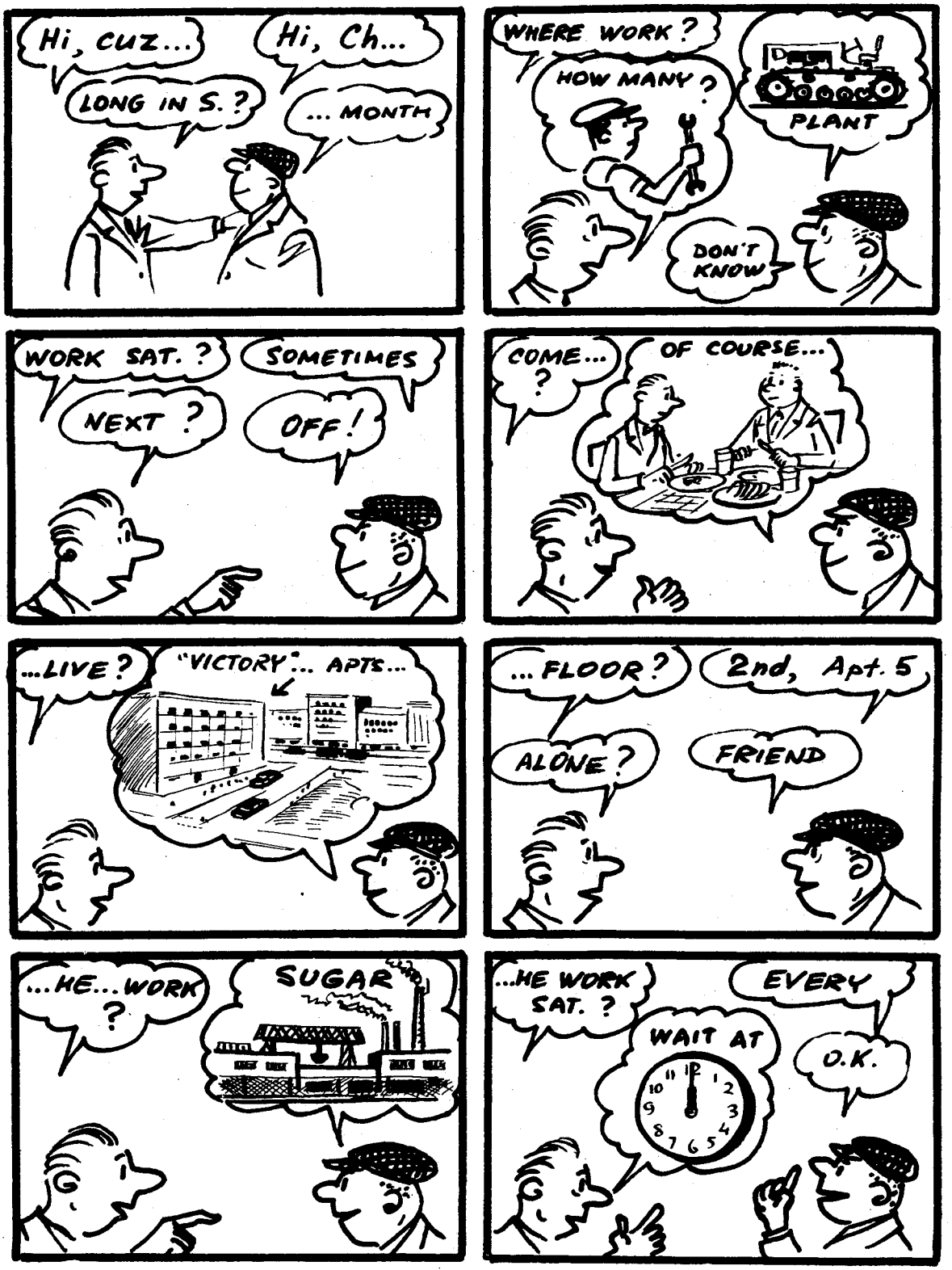

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

Сре́ща на у́лицата

Хр: Хри́сто
Б: Бори́с

Хр: Здравей́, братовче́де!
Б: Здра́сти, Хри́сто!

Хр: Откога́ си в Со́фия?
Б; От ми́налия ме́сец.

Хр: Къде́ рабо́тиш?
Б: Рабо́тя в Тра́кторния завод.

Хр: Ко́лко ду́ши рабо́тят в заво́да?
Б: Не знам то́чно.

Хр: Рабо́тите ли в съ́бота?
Б: Рабо́тим поня́кога.

Хр: Свобо́ден ли си и́дущата съ́бота?
Б: Да, свобо́ден съм.

Хр: Мо́га ли да до́йда при теб тога́ва?
Б: Разби́ра се. Ела́ да обя́дваме заедно.

Хр: Къде́ живе́еш?
Б: На площа́д "Побе́да", в рабо́тническата кооперация.

Хр: На кой ета́ж?
Б: На вто́рия ета́ж в апартаме́нт № 5.

Хр: Сам ли живе́еш?
Б: Не. Живе́я с еди́н прия́тел.

Хр: Къде́ рабо́ти то́й?
Б: В За́харната фа́брика.

Хр: Той рабо́ти ли в съ́бота?
Б: Да, вся́ка съ́бота.

Хр: Добре́ тога́ва. Ча́кай ме в двана́десет часа́.
Б: Добре́. Довиждане!

DIALOGUE

A Meeting on the Street

Ch: Christo
B; Boris

Ch: Hello, cousin.
B: Hi, Christo.

Ch: How long have you been in Sofia?
B: Since last month.

Ch: Where do you work?
B: I work at the Tractor Plant.

Ch: How many people work at the plant?
B: I don't know exactly.

Ch: Do you work on Saturdays?
B: We do sometimes.

Ch: Are you off next Saturday?
B: Yes, I'm off.

Ch: May I come and see you then?
B: Of course. Come, let's have lunch together.

Ch: Where do you live?
B: At the "Victory" Square in the worker's apartment house.

Ch: On which floor?
B: On the second floor in apartment 5.

Ch: Do you live alone?
B: No, I live with a friend.

Ch: Where does he work?
B: In the Sugar Factory.

Ch: Does he work on Saturdays?
B: Yes, every Saturday.

Ch: Well then. Wait for me at 12 o'clock!
B: OK. So long.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА – GRAMMAR ANALYSIS

I. VERBS OF THE SECOND GROUP

The stem of these verbs ends in и. It does not appear in the first person singular which ends in а or я, and in the third person plural, which ends in ат or ят.

Present Tense

1. Affirmative Form

аз	слу́жа	I serve I'm serving	аз	рабо́тя	I work I'm working
ти	слу́жи-ш	I do serve	ти	рабо́ти-ш	I do work
той	слу́жи		той	рабо́ти	
тя	слу́жи		тя	рабо́ти	
то	слу́жи		то	рабо́ти	
ние	слу́жим/е/		ние	рабо́тим/е/	
вие	слу́жите		вие	рабо́тите	
те	слу́жат		те	рабо́тят	

2. Negative Form

аз не	слу́жа	I don't serve I'm not serving	аз не	рабо́тя	I don't work I'm not working
ти не	слу́жиш		ти не	рабо́тиш	
той не	слу́жи		той не	рабо́ти	

etc. etc.

3. Interrogative Form

аз	слу́жа ли?	Do I serve? Am I serving?	аз	рабо́тя ли?	Do I work? Am I working?
ти	слу́жиш ли?		ти	рабо́тиш ли?	

etc. etc.

Pronunciation Note: The endings а,я (1st per. sing) and ат,ят (3rd pers.pl.) are pronounced ъ,йъ and ът,йът respectively in the literary Bulgarian as well as in the Eastern dialect.
In the Western dialect the first person singular has the ending им and 1st person plural always the ending име so that the full conjugation of a verb of the second group is as follows:

я	слу́жим	ние	слу́жиме
ти	слу́жиш	вие	слу́жите
он /она́ оно́/	слу́жи	они	слу́жат

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4. Interrogative Negative Form

аз не слу́жа ли?	don't I serve?	аз не рабо́тя ли?	don't I work? am I not working?
ти не слу́жиш ли?	etc.	ти не рабо́тиш ли?	etc.

Къде́ рабо́тиш?	Where do you work?
Какво́ рабо́тиш сега́?	What are you working now?
Ние рабо́тиме в За́харната фа́брика.	We work in the Sugar Factory?
Той слу́жи в войска́та.	He is serving in the army.
Ние не вече́ряме сега́.	We are not having supper now.
Те говоря́т в ста́ята.	They are talking in the room.
Вие не ми́слите ли за това́?	Don't you think about that?

II. DEFINITE ARTICLE FOR MASCULINE NOUNS ENDING IN CONSONANT

Short Form of the Article. Besides the full form* ът or ят the definite article for masculine nouns ending in consonant has a short form а or я.

Examples:

	учени́к	учи́тел	другя́р
full article:	учени́к-ът	учи́тел-ят	другя́р-ят
short article:	учени́к-а	учи́тел-я	другя́р-я

Usage: The short form may be used when the noun is not a subject or a predicate noun.

Examples:	Кни́гата на студе́нта е но́ва.	The book of the student is new.
	Аз ви́ждам войни́ка.	I see the soldier.
	Тя пи́ше с мо́лива, а не с писа́лката.	She writes with the pencil and not with the pen.
	Той говори́ с прия́теля на Пе́тър.	He is talking with Peter's friend.
	Вие не ви́ждате учи́теля.	You don't see the teacher.

Orthographic and Pronunciation Note: A strict distinction between the full and short article is made only in the written language. A discrimination between the two is seldom made in the colloquial, oral or written Bulgarian. The short article а is pronounced ъ in the Eastern dialect and о in many regions of the Western dialect.
The short article я is pronounced йъ in the Eastern dialect, and йо in many regions of the Western dialect.

---

* For the full form of this article see Lesson 17, Grammar III, a.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ GRAMMAR DRILL

I. Verbs of the 2nd Group - Present Tense

Учител: Ученик:

1.
Аз работя в завода.

/той, те, ние, ти, тя, вие, аз, то, приятелите, братовчедът.../ Той работи в завода.

работя в тракторния завод.....в Народната банка.....в София...
в Захарната фабрика....във Военното училище за езици.....
служа в пехотата.....в артилерията.....във въздушните войски.....
нося униформа.....цивилни дрехи.....
ходя на поход.....на училище....на кино...
уча български език.....урока....разговора.....
свиря на пиано.....
говоря на ученика....на учениците....на г-н Мирев.....
мисля, че той е българин.....
мисля, че той учи български език.....
мисля, че той работи в тракторния завод.....
мисля, че те служат в пехотата.....
вървя в гората.....
седя на стол.....до масата.....до офицера....при прозореца....

2.
Той не работи в тракторния завод, работи в Народната банка.

/аз, вие, ти, те, г-н....ние, той, другарите, тя, г-жа..../ Аз не работя в Тракторния завод, работя в Народната банка.

Той не служи в пехотата, служи във въздушните войски.
Аз нося униформа, не нося цивилни дрехи.
Тя обикновено ходи на кино, не ходи на театър.
Вие не учите граматика сега, вие учите разговора.
Те обикновено седят при прозорците, не седят при вратата.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.
Аз работя в Тракторния завод, а
той работи в Захарната фабрика.

Аз работя в Захарната фабрика, и
той работи в Захарната фабрика.

Ние....., а Вие.....
Ние..... и Вие.....
Ти..... и те.....
Ти....., а те.....
Тя....., а аз.....
Тя..... и аз.....
Вие....., а той.....

Ние работиме в..., а Вие.....
Ние работиме в.... и Вие.....

и т. н.

Вие служите в артилерията, а те
служат във въздушните войски.
Той обикновено ходи на театър, а
тя обикновено ходи на кино.
Вие носите униформа, а ние носиме
цивилни дрехи.
Аз говоря на курсистите, а те го-
ворят на учителя.
Те учат разговора, а той учи гра-
матика.
Аз седя до прозореца, а той седи
до вратата.

4.
Кой учи български език?

/аз, ние, той, вие, ти, тя,
те, курсистът, курсистите/

Аз уча български език.

Кой пуши?.....
Кой работи в завода?....в Тракторния завод?.....всяка събота?....
в Захарната фабрика?.....в Народната банка?.....
Кой служи в пехотата?.....в артилерията?.....във въздушните войски?
Кой върви в гората?.....
Кой свири на пиано?.....
Кой мисли, че той работи в завода?.....
Кой мисли, че те служат във въздушните войски?.....
Кой седи до прозореца?.....
Кой ходи на училище в събота?.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Той работи в банката.

/вие, тя, ние, ти, те,
американката, българите,
аз, той, г-н...../

Той работи ли в банката?

и т. н.

Той не работи ли в банката?

и т. н.

Те служат в артилерията.
Аз свиря на пиано.
Тя пуши много.
Ти учиш български език.
Ние седиме до прозореца.
Вие ходите на кино.
Те ходят на училище всяка събота.
Той ходи понякога на театър.

6.

Къде работи тя?

/те, аз, ние, той, ти,
жена Ви, вие, българките/

Къде работят те?

и т. н.

Къде служат те?
Къде седите обикновено?
Къде учат студентите?
Къде ходиш всяка събота?

Какво правите вие?

/той, те, ти, ние, аз, тя,
учителят, учениците...../

Какво прави той?

и т. н.

С кого говори той?

/Вие, аз, тя, те, ние, ти,
офицерът, войниците...../

С кого говорите Вие?

и т. н.

Защо носите униформа?

/ние, офицерите, ти, той,
полковникът, аз, те..../

Защо носиме униформа?

и т. н.

Кога учиш български език?

/те, той, вие, тя, ние, аз,
курсистът, курсистите..../

Кога учат български език?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Masculine Nouns - The Short Article

1.

Курсистът е в къщи.
Кого чакате?

Чакам курсиста.
войника
учителя
майора

и т. н.

Къде е капитанът?
На кого телефонирате?

Капитанът е в къщи.
Аз телефонирам на капитана.
на студента
на началника
на помощника

и т. н.

Войникът е в стаята.
С кого говорите Вие?

Аз говоря с войника.
учителя
другаря
курсиста
войника

и т. н.

Тебеширът е на черната дъска.
С какво пишете сега?

Аз пиша с тебешира.

Моливът е на масата.
С какво пише той?

Той пише с молива.

За кого е документът?
Какво нося аз?

Документът е за г-н.....
Вие носите документа.

Майорът е на гости у г-жа....
С кого танцува г-жа.....?

Тя танцува с майора.
подполковника
полковника
капитана
лейтенанта

2.

Книгата на ученика

пушка.....войник
молив.....учител
учебник...курсист
пистолет..капитан
тетрадка..студент
линия.....другар
роман.....редник

пушката на войника

и т. н.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Какво е това? — Това е стол.
Къде е книгата? — Книгата е на стола.
Къде е масата? — до стола

Какво е това? — Това е прозорец.
Къде са надписите? — Надписите са при прозореца.
Къде са столовете? — до
Къде е печката? — срещу
Къде е тебеширът? — на

Това учебник ли е? — Да, това е учебник.
Къде е тетрадката? — Тетрадката е в учебника.
Къде е моливът? — Моливът е в учебника.
Къде е книгата? — до
Къде са цигарите? — при

Какво е това? — Това е мост.
Къде са войниците? — Войниците са на моста.
Къде е ресторантът? — срещу моста.
Къде е училището? — при

/ресторант, театър, влак, вестник, роман, панталон...../
билет, документ, миномет, молив, тебешир...../

4.

Прозорецът е срещу печката.
Къде е печката? — Печката е срещу прозореца.

Ресторантът е до театъра?
Къде е театърът? — Театърът е до ресторанта.

Минометът е при картечницата.
Къде е картечницата? — Картечницата е при миномета.

и т. н.

Той е студент.
Кого виждате Вие? — Аз виждам студента.

Какъв е той? — Той е редник.
Кого виждате? — Аз виждам редника.
учителя.
и т. н.

5.

Какво има на стола?
до прозореца?
при моста?
срещу ресторанта?
в влака?
до театъра?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО — READING TEXT

Борис Ковачев е от един месец в София. От сутрин рано до вечер късно той работи в един тракторен завод. Заводът е нов и голям. Борис не знае точно колко души работят в него. В завода той носи сини работнически дрехи. Обикновено той не работи в събота.

Борис живее в работническата кооперация на площад "Победа". Неговият апартамент е на втория етаж на кооперацията. Той живее там заедно с един свой приятел. Приятелят му работи в Захарната фабрика. В тази фабрика всички работят и в събота. Тази събота Борис е свободен.

Неговият братовчед, Христо Ковачев, живее също така в София. Един ден той вижда Борис на улицата. Христо иска да говори с братовчед си. Той иска адреса му. Борис му го дава. Той ще го чака в събота в апартамента си. Двамата братовчеди ще обядват заедно.

Обядват заедно.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

TRANSLATION

1. How long have they been here?
   They have been here for twenty days.
   They have been here since last month.

2. How long has she been working at the Tractor Plant?
   She has been working at the Plant since last Saturday.
   And he?
   I think that he has been working there for two months.

3. Do you smoke?
   No, I don't smoke.
   My wife smokes.
   My children smoke, too.

4. What is that?
   That is a chair.
   What is there on the chair?
   There is a book on the chair.
   The chair is opposite the window.
   The window is opposite the chair.
   We're sitting next to the window.
   Where do you usually sit?
   I usually sit near the door.

5. Do you want to talk to the teacher?
   No, I want to talk to the student.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Откога е в София Борис Ковачев?
   Той е в София от един месец.

2. Къде работи той?
   Той работи в един тракторен завод.

3. Какъв е заводът?
   Заводът е нов и голям.

4. Знае ли Борис колко души работят в завода?
   Не. Той не знае точно колко души работят в завода.

5. Какви дрехи носи Борис в завода?
   Той носи сини работнически дрехи.

6. Работи ли той в събота?
   Понякога той работи и в събота.

7. Къде живее Борис?
   Той живее в работническата кооперация на площад "Победа".

8. На кой етаж е неговият апартамент?
   Неговият апартамент е на втория етаж.

9. Сам ли живее той?
   Не, той живее с един свой приятел.

10. Къде работи приятелят му?
    Приятелят му работи в Захарната фабрика.

11. Работят ли всички там и в събота.
    Да, всички там работят и в събота.

12. Кога е свободен Борис?
    Борис е свободен идущата събота.

13. Къде живее братовчедът на Борис?
    Той живее също така в София.

14. Кого вижда Христо Ковачев на улицата?
    Той вижда Борис на улицата.

15. С кого иска да говори Христо?
    Христо иска да говори с братовчеда си.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. Знае ли той адреса на Борис?
Не, той не знае адреса му.

17. Иска ли Христо адреса на Борис?
Да, той иска адреса му.

18. Къде ще чака Борис братовчеда си идущата събота?
Той ще го чака в апартамента си.

19. Къде ще обядват двамата братовчеди?
Те ще обядват в апартамента на Борис.

20. Борисе, работиш ли в Захарната фабрика?
Не. Аз работя в Тракторния завод.

21. Христо, не работиш ли в Тракторния завод?
Не, аз не работя в Трактория завод.

22. Вие, студентите, работите ли в къщи?
Разбира се, че работиме.

23. Работите ли и в събота?
Не. Не работим.

24. Къде работят учителите?
Те работят в училището.

25. Не работят ли те в фабриката?
Не, те не работят в фабриката.

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Write the Bulgarian forms of the following nouns in three columns: without article, with the full article, and with the short article.

cousin	plant	teacher	friend
month	square	apartment	enemy

Part II

Translate into Bulgarian:

1. Do you speak Bulgarian? Of course, I speak Bulgarian. Everybody speaks Bulgarian here.
Does the instructor speak Bulgarian? Yes, he speaks Bulgarian very well.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Where is the teacher now? The teacher is in front of the window. Where is the teacher's hat (tr. the hat of the teacher). The teacher's hat is on the chair.

3. Are you working now? No, I am not working.
What are you doing now? I am writing with a pencil. I am writing with the sergeant's pencil.

4. Do you see the student's textbook? Yes, I see the textbook of the student. The student's textbook is in the drawer.

5. Where is the apartment of the teacher? The apartment of the teacher is on the first floor. I also live in the apartment.

6. Do you have lunch at the restaurant? No, I usually have lunch at the plant.

7. Where do you live? I live in the captain's apartment.

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Where do you live?
2. Where do you work?
3. What language do you speak?
4. Do you learn Bulgarian now?
5. How long have you been studying Bulgarian?
6. Who plays the piano well?
7. What kind of clothes do you wear?
8. Do you serve in the infantry?

Part IV

1. Record the dialogue to Lesson 19.

2. Translate the questions in part III,

record them and the answers.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕ́ЧНИК	VOCABULARY
адре́с m.	address
апартаме́нт m.	apartment
братовче́д m.	cousin
братовче́де!	cousin!
все́ки, вся́ка, вся́ко	every; each
два́ма m. (used for male human beings)	two
деветна́десети, а, о, и	nineteenth
добре́! adv.	O.K! good!
ела́! (2nd person singular)	come
ета́ж m.	story; floor
заво́д m.	plant
за́харен, за́харна, о, и	(of) sugar
здраве́й! здра́сти! (familiar form)	hello! hi!
здраве́йте! (plural & polite form)	hello! hi!
знам, зна́е	to know
и́дущ, а, о, и	coming, next
коопера́ция f.	"coop", any kind of cooperative, in this case a <u>cooperative apartment house</u>, a cooperative supplying housing. Apartments are either rented or owned by the inhabitants
ме́сец m.	month
от ми́налия ме́сец	since last month
мо́га, мо́жеш, мо́же	can; may
не́гов, а, о, и	his
обя́двам, а	to have lunch
ела́ да обя́дваме за́едно!	come, let's have lunch together!
площа́д m.	square
побе́да f.	victory
поня́кога adv.	sometimes
прия́тел m.	friend
рабо́тнически, а, о, и	worker's, laborer's
са́м, а́, о́, и́	alone
свобо́ден; свобо́дна, о, и	free
свобо́ден ли си?	are you free? are you off?
свой, сво́я, е, и	his own
син, си́ня, си́ньо. си́ни	blue
Со́фия	Sofia
сре́ща f.	meeting; date
съ́бота f.	Saturday
те́б/е/	you (objective case of the pers. pronoun)
при те́бе	to you
то́чно	exactly
тра́кторен, рна, о, и	(of) tractor
фа́брика f.	factory
при prep.	1. next to, close by, near, by 2. to (going to somebody) 3. with, at (living, staying with somebody)

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Д В А Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 20

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Verbs of the 1st Group

Present Tense

АЗ	ЧЕТА	
ТИ	ЧЕТЕШ	
ТОЙ ТЯ ТО	ЧЕТЕ	вестник, роман, писмо
НИЕ	ЧЕТЕМЕ	
ВИЕ	ЧЕТЕТЕ	
ТЕ	ЧЕТАТ	

АЗ	ПИЯ	
ТИ	ПИЕШ	
ТОЙ ТЯ ТО	ПИЕ	вино, ракия, мляко
НИЕ	ПИЕМЕ	
ВИЕ	ПИЕТЕ	
ТЕ	ПИЯТ	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

1.

АЗ ЧЕТА вестник.
ТИ ЧЕТЕШ роман.

Какво четеш ти?
  Аз чета роман.
Какво чета аз?
  Ти четеш вестник.
Ти четеш ли роман?
  Да, аз чета роман.
Аз чета ли вестник?
  Да, ти четеш вестник.
Ти четеш ли вестник?
  Не, аз не чета вестник.
  Аз чета роман.
Аз чета ли роман?
  Не, ти не четеш роман.
  Ти четеш вестник.

ТОЙ /ТЯ, ТО/ ЧЕТЕ писмо.

Какво чете той?
  Той чете писмо.
Той чете ли писмо?
  Да, той чете писмо.
Той чете ли вестник?
  Не, той не чете вестник.
  Той чете писмо.
Кой чете роман?
  Аз чета роман.
Кой чете вестник?
  Ти четеш вестник?
Кой чете писмо?
  Той чете писмо.

НИЕ ЧЕТЕМЕ вестници.
ВИЕ ЧЕТЕТЕ романи.

Какво четете вие?
  Ние четеме романи.
Какво четеме ние?
  Вие четете вестници.
Вие четете ли романи?
  Да, ние четеме романи.
Ние четеме ли вестници?
  Да, вие четете вестници.
Вие четете ли вестници?
  Не, ние не четеме вестници.
  Ние четеме романи.
Ние четеме ли романи?
  Не, вие не четете романи.
  Вие четете вестници.

ТЕ ЧЕТАТ писма.

Какво четат те?
  Те четат писма.
Те четат ли писма?
  Да, те четат писма.
Те четат ли вестници?
  Не, те не четат вестници.
  Те четат писма.
Кой чете романи?
  Ние четеме романи.
Кой чете вестници?
  Вие четете вестници.
Кой чете писма?
  Те четат писма.

2.

Учител:

Аз пиша писмо.

/той, те, ти, вие, аз, ти, ние,
братовчедът, учениците, г-жа../

Те четат български.

/аз, той, вие, тя, ти, ние, те,
курсистът, курсистите...../

Ученик:

Аз пиша писмо.

Той пише писмо
и т. н.

Те четат български.

Аз чета български,
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Тя пие мляко.

/аз, те, той, ти, то,
вие, децата, ние,
дъщеря ми...../

Ние живеем на площада.

/ти, те, тя, аз, вие,
той, ние, Цаневи.../

Те пеят в класната стая.

/той, аз, ние, ти, тя, вие,
студентите, учителят..../

3.

Той не пише писмо, пише домашната работа.

/аз, ние, тя, те, ти, вие,
той, офицерът, другарите/

Аз чета списание, не чета вестник.
Ти не пиеш мляко, пиеш ракия.
Ние не пеем в къщи, пеем само в казармата.
Вие не живеете на площад "Победа", живеете на улица "Вашингтон".

4.

Аз чета учебник, а той чете книга.
Аз чета учебник и той чете учебник.

Ти....., а те.....
Ние..... и Вие.....
Тя..... и той.....
Ти....., а те.....
Тя....., а той.....
Ние....., а вие.....

Тя пие мляко.

Аз пия мляко.

и т. н.

Ние живеем на площада.

Ти живееш на площада.

и т. н.

Той пее в класната стая.

и т. н.

Аз не пиша писмо, пиша домашната работа.

и т. н.

Ти четеш учебник, а те четат книга.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз пиша писмо, а той пише домашната работа.

Аз..... и той.....
Те....., а ние.....
Те..... и ти.....
Ние..... и вие.....
Ти....., а аз.....
Вие....., а тя.....
Аз..... и те.....

Аз пиша писмо и той пише писмо.

и т. н.

Аз живея в работническа кооперация,
а те живеят в казармата.
Той пие мляко, а тя пие вино.
Те пеят в класната стая, а ние
пееме в къщи.

5.

Кой пише писмо?

/аз, ти, ние, тя, вие, ученикът
приятелят, редниците...../

Аз пиша писмо.

и т. н.

Кой чете книга?
учебник
списание
вестник
роман

Кой живее тук?
там
в кооперацията
на площад "Победа"
на улица "В"
при фабриката

и т. н.

Кой пие мляко?.....вино?
ракия?.....бира?

Кой пее?.....сега?
в класната стая?

Какво чете тя?

/ние, те, ти, той, вие, аз, тя/

Какво четете вие?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Къде живеете?

/те, той, ние, тя, аз, вие,
ти, учителят, редниците../

Какво пиете?

Къде пеете?

Какво пиша?

Откога живеете тук?

6.

Пиете ли?

/той, те, тя, ти, ние, аз,
вие, войниците, българката,
българите...../

Пее ли той?

Пиете ли ракия?
българска ракия?

7.

Аз чета урока и пия вино.

/ти, ние, ученикът, вие,
курсистите, тя, американ-
ците, той, те...../

8.

Той чете вестник, а те пишат
домашната работа.

Аз....., а вие.....
Аз....., а те.....
Ние....., а вие.....
Тя....., а ти.....
Ти....., а той.....
Те....., а ние.....
Вие..... а аз.....

Къде живеят те?

и т. н.

Пие ли той?

и т. н.

Ти четеш урока и пиеш вино.

й т. н.

Аз чета вестник, а те пишат
домашната работа.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

Посещéние у Борúс.

DIALOGUE

A Visit with Boris

Хр: Христо
Б: Борúс

Ch: Christo
B: Boris

Хр: Откогá живéеш в товá жúлище?
Б: Живéя тук от óколо три сéдмици.

Ch: How long have you been living in this house?
B: I've been living here for about three weeks.

Хр: А приятелят ти?
Б: От миналата годúна.

Ch: And your friend?
B: Since last year.

Хр: Познáваш ли го добрé?
Б: Да, познáвам го óще от детúнство.

Ch: Do you know him well?
B: Yes, I've known him since childhood.

Хр: Как живéете двáмата заéдно?
Б: Живéем като úстински брáтя.

Ch: How do you two live together?
B: We live like real brothers.

Хр: Чéстен човéк ли е той?
Б: Да, чéстен и сериóзен.

Ch: Is he an honest man?
B: Yes, he is honest and serious.

Хр: Той úма ли жена́ и деца́?
Б: Жена́ úма, деца́ нúма.

Ch: Does he have a wife and children?
B: He has a wife, he doesn't have children.

Хр: Къдé живéе жена́ му?
Б: При баща́ му и при майка му.

Ch: Where is his wife living?
B: At his father and mother's.

Хр: Къдé живéят те?
Б: На сéло.

Ch: Where are they living?
B: In the country.

Хр: От кóе сéло са те?
Б: От сéло Ягода .

Ch: Which village are they from?
B: From the village of Yagoda.

Хр: Как са бáба Марúя и дúдо Слáвчо?
Б: Бáба е добрé, дúдо е бóлен.

Ch: How are grandma Maria and grandpa Slavcho?
B: Grandma is well, grandpa is sick.

Хр: От какво́ е бóлен?
Б: От плеврúт.

Ch: What is ailing him?
B: He has pleurisy.

Хр: Откогá?
Б: От Великден.

Ch: Since when?
B: Since Easter.

Хр: Той пúе ли и пýши ли óще?
Б: Не, не пúе нúщо и не пýши вéче.

Ch: Does he still drink and smoke?
B: No, he doesn't drink anything and he doesn't smoke anymore.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I. VERBS OF THE FIRST GROUP

The stem of these verbs ends in **е**. It does not appear in the first person singular which ends in **а** or **я**, and in the third person plural which ends in **ат** or **ят**.

Present Tense

1. Affirmative Form

аз чета́	I read I am reading I do read	аз живе́я	I live I am living I do live
ти чете́-ш		ти живе́е-ш	
той чете́		той живе́е	
тя чете́		тя живе́е	
то чете́		то живе́е	
ние чете́-м/е/*		ние живе́е-м/е/*	
вие чете́-те		вие живе́е-те	
те четя́т		те живе́ят	

Pronunciation Note: The endings **а** /я/ and ат/ят/ are pronounced ъ/йъ/ and ът/йът/ respectively in the literary Bulgarian as well as in the Eastern dialect.

2. Negative Form **3. Interrogative Form** **4. Interrogative-Negative Form**

The negative, the interrogative and the interrogative-negative forms of the verbs of the first group are formed in the same way as the corresponding forms of the verbs of the second and third group. (See Lesson 18, Grammar III).

---

* In the Western dialect the 1st person singular has the ending **ем** and the 1st person plural always the ending **еме** so that the full conjugation of a verb of the first group is as follows:

я чете́м	ние чете́ме
ти чете́ш	вие чете́те
он /она, оно/чете́	они четя́т

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. VERBS CHANGING К TO Ч AND Г TO Ж

Verbs of the first group having к or г sound in their root, change к to ч and г to ж in front of the stem vowel Е.

Examples:	К to Ч		Г to Ж	
аз пека́	I bake I am baking I do bake		аз мо́га	I can, I may I am able to
ти пече́ш			ти мо́жеш	
той пече́			той мо́же	
тя пече́			тя мо́же	
то пече́			то мо́же	
ние пече́м-е			ние мо́жем/е/	
вие пече́т-е			вие мо́жет-е	
те пека́т			те мо́гат	

III. VERBS OF THE FIRST GROUP ENDING IN М

There are three verbs of the first group which take the ending м in the 1st person singular, instead of а /я/

1. аз ям*	I eat I am eating I do eat.	2. аз дам*	I give I am giving I do give
ти ядеш		ти даде́ш	
той, тя, то яде́		той, тя, то даде́	
ние ядем/е/		ние даде́м-е	
вие ядете		вие даде́т-е	
те ядя́т		те дадя́т	

3. аз знам**	I know I do know
ти зна́еш	
той, тя, то зна́е	
ние зна́ем/е/	
вие зна́ет-е	
те зна́ят	

---

* Also ядем и дадем in the Western dialect. The verb дам is perfective.

** Also зная in both dialects.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. THE DOUBLE NEGATION

Bulgarian often uses double negation consisting of the negative particle and another negative pronoun.

Examples:

Не и́скам ни́що. (not) (nothing)	I don't want anything.
Той не зна́е ни́що. (not) (nothing)	He doesn't know anything.
Ние ня́маме ни́какви дре́хи. (not have) (none)	We don't have any clothes.
Те не мо́гат да Ви ка́жат ни́що. (not) (nothing)	They can't tell you anything.
Ни́кой не мо́же да му по́могне. (nobody, not)	Nobody can help him.

Sometimes three or four negations are used in a phrase.

Examples:

Ни́кой не и́ска да яде́ ни́що. (nobody, not, nothing)	Nobody wants to eat anything.
Ни́кой ни́кога не му да́ва ни́що. (nobody, never, not, nothing)	Nobody ever gives him anything.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

1.

Учител: — Ученик:

Аз живея в това жилище.

/той, те, тя, вие, ти,
американката, ние, аз,
те, братята, дядо ми/

Той живее в това жилище.

и т. н.

Аз живея на село.
в София
в село Ягода
на втория етаж
при Захарната фабрика
при баща му и майка му
на площада
в казармата
в работническата кооперация
тук от три седмици
миналия месец
един месец
два месеца
миналата година
една година
две години
Великден
детинство

и т. н.

2.

Той чете вестник.

/аз, те, майка ми, ти,
брат Ви, ние, тя, вие,
баба и дядо, той...../

Аз чета вестник

и т. н.

Вие четете книга.....роман.
урока си
списание...писмо
разговора...четивото
въпросите и отговорите,
вестник, български
от тетрадката.....

3.

Къде живеят войниците? — Войниците живеят в казармата.

/той, вие, учителят, ти
ние, студентите, г-жа.../

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

В казармата ли живее студентът?	Да,.....
В къщи учителят?	Не,.....
В София курсистите?	
На втория етаж войниците?	
и т. н.	и т. н.

4.

Какво четете вие? — Какво чете той?

/той, те, ти, аз, ние, тя, г-н...брат ти, приятелите... и т. н.../

и т. н.

5.

Той вестник ли чете? — Учителят вестник ли чете?

/учителят, българката, ти, ние, тя, те, вие, аз, той другарите.....и т. н.../

и т. н.

6.

Те не живеят в София, живеят на село. — Той не живее в София, живее на село.

/той, баща му и майка му, брат ти, братята му, ти, ние, аз, тя, вие...и т. н./

и т. н.

Той пие и пуши много. — Те пият и пушат много.

/те, тя.....и т. н./

и т. н.

Аз почвам да пиша. — Той почва да пише.

/той, вие, те, ти, тя аз, ние, студентите.../

и т. н.

Те почват да пеят и свирят на пиано. — Тя почва да пее и свири на пиано

/тя, ние, той, те, вие, аз, ти.....и т. н...../

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

Те пеят и танцуват, а той свири на пиано.

Ние....., а те.....
Вие....., а аз.....
Той....., а ти.....
Аз....., а вие.....
Ти....., а тя.....
Те....., а ние.....

и т. н.

Ние пеем и танцуваме, а те свирят на пиано.

и т. н.

Той живее на село, но ходи на училище в София.
Те учат урока си, а той чете роман.
Тя седи до прозореца и пише домашната си работа.
Аз мисля, че той живее в работническата кооперация.
Той мисли, че аз пия ракия и чакам студентите.
Ти пиеш мляко и говориш на курсистите.
Аз ям кюфтета, а тя пуши.

и т. н.

Ние четеме списание, а той пише писмо.
Той почва да работи в завода.

8.

Пиете ли ракия?
вино?
мляко?

/тя, ти, ние, те, аз, той, полковникът, жена ти, вие американците.....и т. н/

Тя пие ли ракия?

и т. н.

Какво пиете?

Какво пишете?

Откога живеете тук?
там?
в това жилище?
в кооперацията?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО — READING TEXT

Днес е събота. Христо Ковачев не работи на този ден и отива на гости у братовчеда си Борис Ковачев. Той върви по булевард " Сливница" до площад "Победа". Там той вижда Борис на един прозорец на работническата кооперация.

Борис е в апартамента си и чака братовчеда си. Жилището му е малко, но хубаво. Той живее с един приятел в него от около три седмици. Борис го познава от детинство. Двамата живеят като истински братя.

Приятелят на Борис Ковачев живее в това жилище от около една година. Той е честен и сериозен човек. Жена му живее на село при баща му и при майка му. Те са от село Ягода и живеят там.

Двамата братовчеди имат една баба и един дядо. Баба Мария е добре. Дядо Славчо е болен от плеврит. Затова сега той не пие нищо и не пуши.

ИКОНОМИЧНА

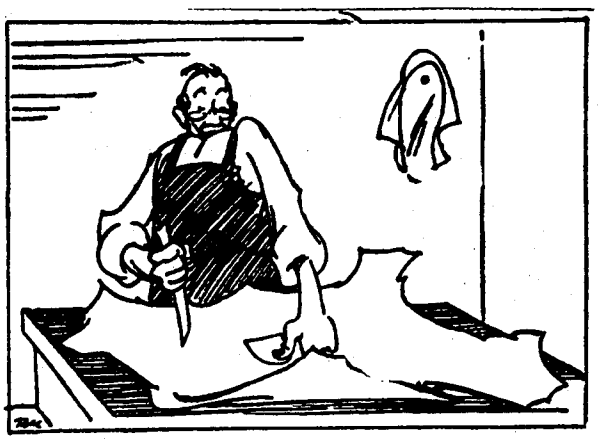

Caption: Economical way of handling government material in Bulgaria:

- If this piece of leather doesn't produce two heels, I'm not a master craftsman!

— Ако от тоя гьон не излязат две токчета, майстор да не съм.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. Do you live in Sofia?
No, I don't live in Sofia anymore.
Now I live in the country with my father and mother.
Does your brother live in the country, too?
No, he still lives in Sofia, because he is working at the Sugar Factory.

2. What do you read in the evening?
We usually read magazines and books.
Sometimes we read newspapers.
The children read novels, and write letters to their grandmother and grandfather.
How many children do you have?
I have two children: a son and a daughter.

3. What do you drink?
I drink brandy.
My wife drinks wine and the children drink milk.
Do you smoke?
No one does.

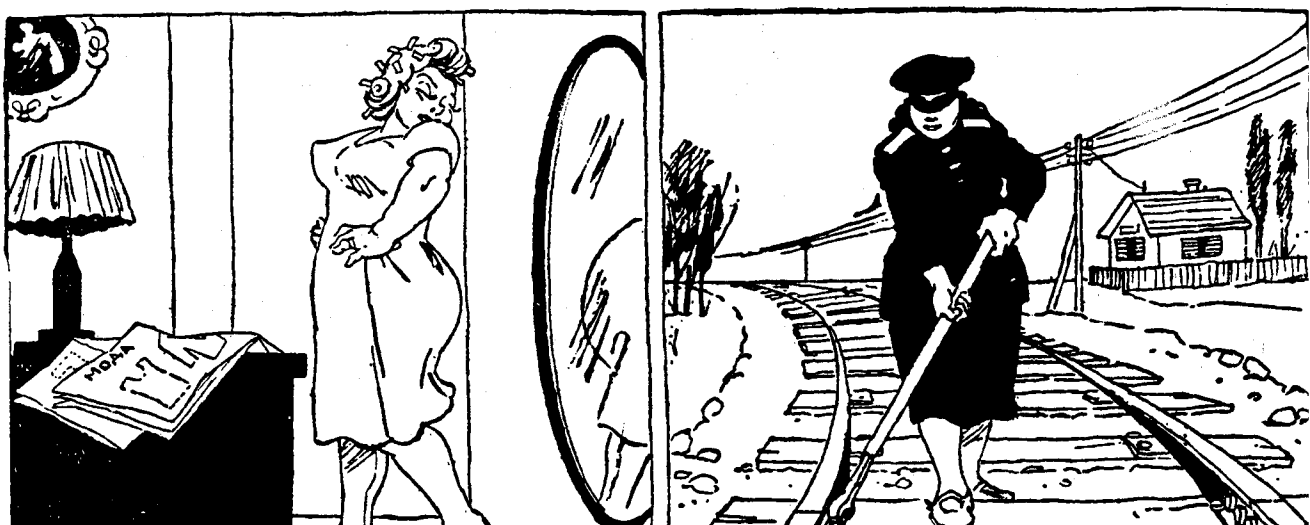

Грижи за линията

ГРИЖА **care** ЛИНИЯ **waist line; railroad track**

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Защо не работи Христо Ковачев днес?
   Той не работи днес, защото е събота.

2. У кого отива той на гости?
   Той отива на гости у братовчеда си Борис Ковачев.

3. На кой площад е апартаментът на Борис?
   Той е на площад "Победа".

4. По коя улица върви Христо?
   Той върви по булевард "Сливница".

5. Вижда ли той Борис?
   Да, той го вижда.

6. Къде го вижда?
   На един прозорец на работническата кооперация.

7. Къде чака Борис братовчеда си Христо?
   Той го чака в апартамента си.

8. Какво е жилището на Борис?
   То е малко, но хубаво.

9. Сам ли живее той в това жилище?
   Не, той живее с един приятел в него.

10. Откога живее той там?
    Той живее там от около три седмици.

11. Откога познава Борис приятеля си?
    Той го познава от детинство.

12. Как живеят те двамата?
    Те живеят като братя.

13. Откога живее приятелят на Борис в това жилище?
    Той живее там от около една година.

14. Какъв човек е той?
    Той е честен и сериозен човек.

15. Къде живее жена му?
    Тя живее при баща му и при майка му.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. Откъде са те?
Те са от село Ягода.

17. Как е баба Мария?
Баба Мария е добре.

18. Как е дядо Славчо?
Дядо Славчо е болен от плеврит.

19. Пие ли и пуши ли той сега?
Не, сега той не пие нищо и не пуши вече.

20. Живея ли аз в хубаво жилище?
Да, Вие живеете в хубаво жилище.

21. Христо, ти на площад "Победа" ли живееш?
Не, аз не живея на площад "Победа".

22. Ти и Пенчо заедно ли живеете?
Не, ние не живеем заедно.

23. Защо не живеете заедно?
Защото Пенчо е женен.

24. Къде живееш ти?
Аз живея на булевард "Сливница".

25. Те в казармата ли живеят?
Не, те не живеят в казармата.

26. Къде живеят те?
Те живеят в града.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Fill in the blanks using the verb "живея"

1. В апартамента ли.....ти?
   Не, аз не..... в този апартамент.

2. Кой.....там?
   Христови.....там.

3. Къде.....вие?
   Ние.....в казармата.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. What are you doing now? We are reading newspapers and magazines. And the children? They are writing letters. Do you read newspapers in the afternoon? No, I don't read newspapers in the afternoon. And your wife? She usually reads a novel.

2. How long have you been living here? I have been living here since last year. Where do you live? I live at the "Victory" Square in the worker's apartment house. Does your cousin live with you. Yes, he does. Are your father and mother still living in the country? Yes, they still live in the village of Yagoda.

3. Don't you drink whisky? No, we don't drink whisky. What do you drink? I drink wine, my wife drinks beer and the children drink milk. What are you eating now? I am eating roast lamb. My wife doesn't eat roast lamb, that's why she is eating fried chicken now. My son and my daughter usually eat hamburgers and beans. They are eating vegetable stew now.

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian.

1. Do you drink? What do you drink? How long have you been drinking? Does your wife drink? And your children?
2. Do you read novels? Do you read much? What do you read?
3. What do you usually eat for dinner?
4. Do you write letters to your friends very often?
5. Whereabouts do you live now? How long have you been living there?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part IV

1. Record the dialogue to Lesson 20.

2. Translate the questions in part III, record them and their answers.

АСОРТИМЕНТНА

— Не мога да издържа повече — това е вече стотната жена с рокля като моята.

Caption: MASS PRODUCTION.
- I can't bear it anymore. This is already the 100th woman with a dress like mine!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК	VOCABULARY
ба́ба f.	grandmother
баща́ m.with art. бащата́	father
тя живе́е при баща́ му	she lives at his father's house
бо́лен,бо́лна,о,и	sick
от какво́ е бо́лен?	what is he sick of?
той е бо́лен от плеври́т	he has pleurisy.
брат m.pl. бра́тя	brother
булева́рд m.	boulevard
Вели́кден m.	Easter
вели́к,а,о,и	great
ве́че adv.	now, anymore
два́десети,а,о,и	twentieth
дети́нство n.	childhood
позна́вам го о́ще от дети́нство	I have known him since childhood
до prep.	to, up to, toward
дя́до m.with art. дядо́то pl. дя́довци	grandfather
жи́лище n.	dwelling, house
затова́ conj.	therefore, that's why
и́стински,а,о,и	real, genuine
като́ prep.	as, like
кога́? conj.	when?
от кога́ е бо́лен от плеври́т?	how long has he had pleurisy?
ма́йка f.	mother
тя живе́е при ма́йка му	she lives at his mother's house
ни́що	nothing, anything (in neg. or inter. sentences)
о́коло́ prep.	approximately, about
оти́вам на го́сти	to go visiting
плеври́т m.	pleurisy
позна́вам	to know, to be acquainted with
посеще́ние n.	visit
се́дмица f.	week
се́ло n.pl. села́	village
на се́ло	in the country
аз съм от се́ло	I was born in the country
аз съм от се́ло Я́года	I am from the village of Yagoda
че́стен,че́стна,о,и	honest
чове́к m.pl. чове́ци	man (the human being)
я́года f.	strawberry
град with art. градъ́т,а́, pl. градове́	city, town
сериозен, сериозна,о,и	serious

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

КАЧЕСТВЕНА

– Ура-а-а, тоя ключ работи! . . .

Caption: QUALITY PRODUCTION.

– Hurray! This switch works.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВИ УРОК

LESSON 21

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: Nouns of Neuter Gender

1.

Учител:

Това е вино.
Виното е на масата.

Какво е това?
Къде е виното?
- писмо
- пиано
- село
- мляко
- списание
- печено
- пържено
- оръжие
- кино
- облекло
- грозде
- кепе
- кюфте
- чекмедже
- жилище
- училище
- дете
- пиле

Ученик:

Това е вино.
Виното е на масата.
- в чекмеджето
- в училището
- при моста
- в раницата
- тук
- в печката
- на печката
- в казармата
- до училището
- на закачалката
- до виното
- на прозореца
- във фасула
- в масата
- до киното
- в селото
- в гората
- на печката

2.

Писмото е на масата.

/грозде, кепе, мляко, вино, списание, кино, облекло, училище.....и т. н. /

Писмото е на масата

Гроздето е на масата.

3.

Виното на масата ли е?

На масата ли е виното?

и т. н.

Да, виното е на масата.

Не, виното не е на масата.
Виното е.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Това е кепе.
Кепето е зелено.

Какво е това?
Какво е кепето?
вино
грозде
списание
село

и т. н.

Това е кепе.
Кепето е зелено.
червено
сладко
хубаво
голямо

и т. н.

5.

Зелено ли е кепето?

Да, кепето е зелено.

6.

Кепето зелено ли е?

Не, кепето не е зелено.
Кепето е.....

и т. н.

7.

Гроздето е сладко.

/мляко, пиле, печено,
пържено, кюфте, пиано,
кино, списание...../

Гроздето е сладко.

Млякото е.....

и т. н.

8.

Това е писмо.
Това са писма.

Какво е това?
Какво е това?

Това е писмо.
Това са писма.

село, -а
оръжие, -я
вино, -а
гърло, -а
кино, -а
пиано, -а
мляко, млека
място, места
жилище, -а
училище, -а
дете, деца
списание, -я

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

9.

Това е кепе.
Това са кепета.

Какво е това?
Какво е това?

Това е кепе.
Това са кепета.
пиле, -та
кюфте, -та
чекмедже, -та

и т. н.

10.

Това са писма.
Писмата са на масата.

Какво е това?
Къде са писмата?
села, -та
вина, -та
кина, та
пиана, -та
млека, -та
жилища, -та
училища, -та
деца, -та
списания, -та
оръжия, -та
кепета, -та
кюфтета, -та
пилета, -та
чекмеджета, -та

и т. н.

Това са писма.
Писмата са на масата.
до София
в къщи
на площада
в училището
на масата
до киното
в София
в гората
на пианото
в казармата
на закачалката
на печката
на масата
в масите

и т. н.

11.

Писмата са на масата.

/кюфте, дете, място,
училище, списание, пиле,
вино, чекмедже, оръжие,
кепе, кино...../

и т. н.

Кюфтетата са на масата
на печката
.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

12.

Кепетата са зелени.

/пиано, списание, пиле,
вино, жилище, място,
мляко, дете, училище,
кюфте, кино, чекмедже..../

Пианата са хубави.

и т. н.

13.

Какво има на масата?
в чекмеджето?
до гората?
до масата?
в масата?
на закачалката?
на печката?
в печката?
там?

и т. н.

На масата има писмо, -а.
списание, -я
село, -а
вино, -а
чекмедже, -та
кепе, -та
пиле, -та
кюфте, -та
жилище, -а
училище, -а
кино, -а

и т. н.

14.

Хубаво ли е списанието?
Хубави ли са списанията?
Голямо ли е селото?
Големи ли са децата?
Вкусно ли е кюфтето?
Кюфтетата вкусни ли са?
Евтино ли е мястото?
Местата скъпи ли са?
Червено ли е виното?
Сладки ли са вината?
Зелено ли е кепето?
Кепетата кафяви ли са?
Кисело ли е гроздето?

и т. н.

Да,.....
Не,.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

15.

Списанието е хубаво
Списанията са хубави.

Кепето е кафяво.
Виното е сладко.
Селото е голямо.
Чекмеджето е в масата.
Киното е до училището.
Кюфтето е вкусно.
Оръжието е в казармата.
Детето е на училище.
Жилището е до киното.
Мястото е евтино.
Селото е до София.
Писмото е в чекмеджето.
Кепето е на закачалката.
Пиното е скъпо.
Пилето е вкусно.

Кепетата са кафяви.

и т. н.

16.

Кепетата са кафяви.
Кепето е кафяво.
Децата са на училище.
Местата са скъпи.
Селата са до София.
Пилетата са пържени.
Писмата са в чекмеджетата.

и т. н.

Детето е на училище.

и т. н.

17.

Студентът има българско ИМЕ.
Студентите имат български ИМЕНА.

Какво име има студентът?
Какви имена имат студентите?

Студентът има българско име.
Студентите имат български имена.

Името на студента е българско.
Какво е името на студента?

Името на студента е българско.

Имената на студентите са български.
Какви са имената на студентите?

Имената на студентите са български.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

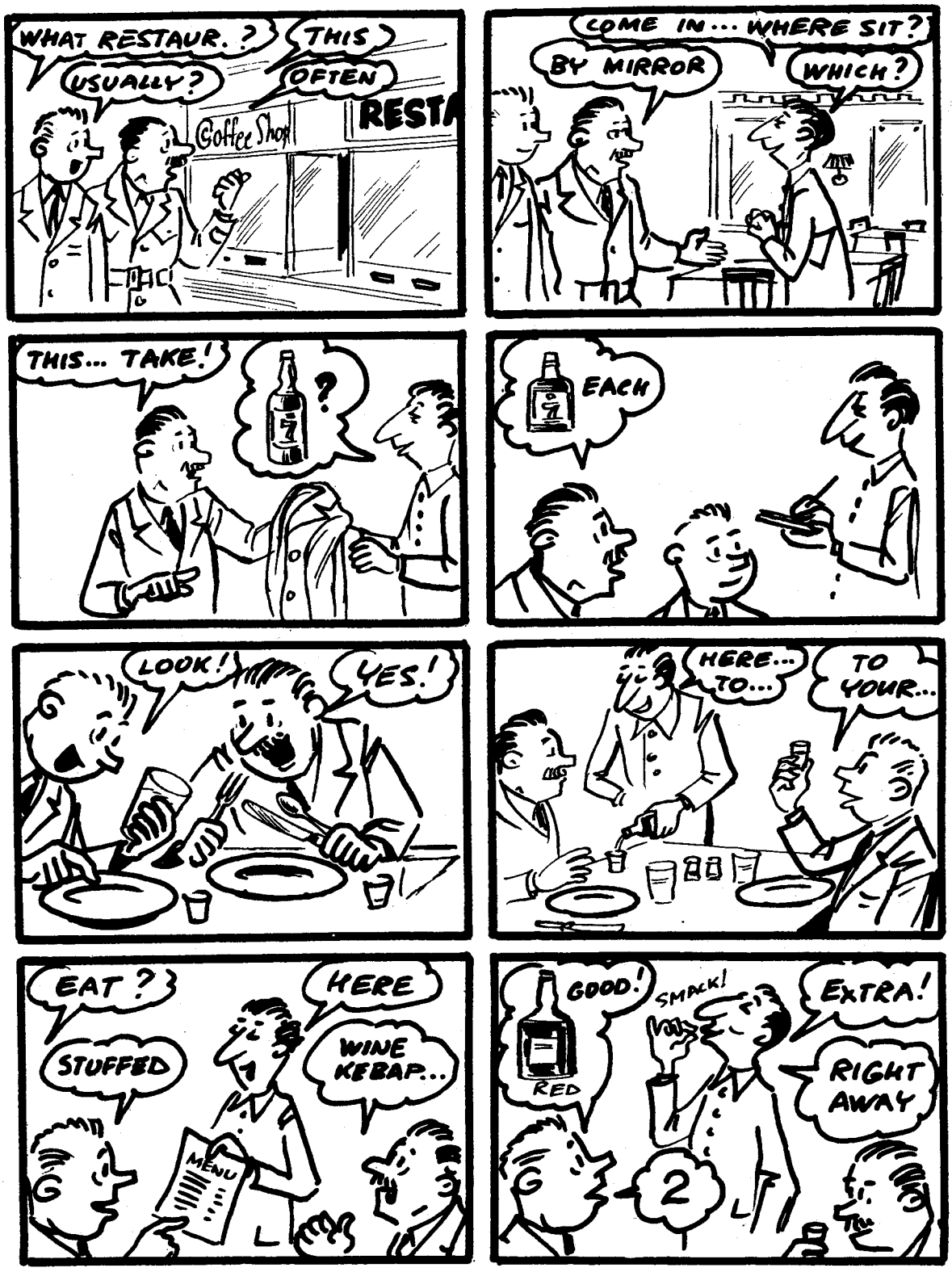

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

DIALOGUE

В ресторáнта

Хр: Хри́сто
Б: Бори́с
К: Ке́лнер

Хр: В кой ресторáнт ще ядéм?
Б: В тóзи до кафенéто.

Хр: В нéго ли ядéш обикновéно?
Б: Да, чéсто ям в нéго.

К: Заповя́дайте, другáри. Къдé желáете да сéднете?
Б: На мáсата до огледáлото.

К: До коé огледáло? Има мнóго огледалá.
Б: Ето, до товá. Вземéте пáлтóто ми, мóля.

К: Искáте ли по една ракия?
Б: Разби́ра се, по едно́ шише́нце слúвова.

Хр: Ей, какви́ хýбави чини́и и чáши и́мат!
Б: Да, и ви́ли́ците, и лъжи́ците, и но́жóвете са хýбави.

К: Заповя́дайте слúвовата. На здрáве!
Хр: На здрáве!

Хр: Какво́ и́ма за я́дене?
К: Ето Ви ли́ста за я́стията.

Хр: Аз ще ям пълнени пипéрки с кúсело мля́ко.
Б: Аз пък и́скам ви́нен кебáп.

Хр: Хýбаво ли е червéното ви ви́но?
К: Ви́ната ни ви́наги са é кстра.

Хр: Дай ни тогáва две шишéта от червéното!
К: Веднáга.

In the Restaurant

Ch: Christo
Bo: Boris
Wa: Waiter

Ch: In what restaurant will we eat?
Bo: In this one, by the coffee sh[illegible].

Ch: Do you usually eat there? (in it)
Bo: Yes, I often eat there. (in it)

Wa: Come in, comrades. Where do you wish to sit (down)?
Bo: At the table by the mirror.

Wa: By which mirror? There are many mirrors.
Bo: Here by this one. Take my coat, please.

Wa: Do you want each a whiskey?
Bo: Of course, (give us) each a small bottle of whiskey.

Ch: Look, what nice plates and glasses they have.
Bo: Yes, the forks, the spoons, and the knives are nice too.

Wa: Here is the brandy. To your health!
Ch: To your health!

Ch: What is there to eat?
Wa: Here is the menu.

Ch: I'll have (I'll eat) stuffed peppers with yogurt.
Bo: And I want wine kebap.

Ch: Is your red wine good?
Wa: Our wines are always of extra quality.

Ch: Then give us two bottles of the red one.
Wa: Right away.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I NOUNS OF NEUTER GENDER

Singular

The nouns of neuter gender end in singular in: о, е, и, у, and ю*.

Examples:

па́лто́	a coat	ори́жие	a weapon
ви́но	wine	я́стие	a meal
ке́пе	a cap	такси́	a taxi
учи́лище	a school	бижу́	a jewel
		меню́	menu

Plural

The neuter nouns end in plural in а, та, ия, я & на.

1. Plural ending in A

All neuter nouns ending in о or е which follows a ц or щ sound form their plural with the ending а.

Examples:	Singular		Plural	
a.	па́лто́	a coat	палта́	coats
	ви́но	wine	вина́	wines
	огледа́ло	a mirror	огледала́	mirrors
	гъ́рло	a throat	гърла́	throats
	пиа́но	a piano	пиана́	pianos
	се́ло	a village	села́	villages
	у́тро	a morning	утра́	mornings
b.	мля́ко	milk	млека́	kinds of milk
	мя́сто	a place	места́	places
c.	шише́нце	a small bottle	шише́нца	small bottles
	учи́лище	a school	учи́лища	schools
	Note: дете́	a child	деца́	children

---

* The nouns ending in и, у and ю are mostly of foreign origin.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Accent Rule: All neuter nouns ending in о, which consist of two syllables and are not stressed on the last syllable, are in plural stressed on the last syllable. See for example all nouns given above under а. However there is no change of the stress, if the noun has it on the last syllable in singular.

Examples: Singular		Plural	
кило́	a kilogram	кила́	kilogram
писмо́	a letter	писма́	letters
облекло́	a dress	облекла́	dresses

Change of Vowel Sound. All neuter nouns ending in о, which have in singular a stressed я sound, change the я to е together with the change of stress.

Examples: Singular		Plural	
мля́ко	milk	млека́	milks
мя́сто	a place	места́	places

2. Plural in ТА

All nouns ending in е except those mentioned above in 1 c. and all nouns ending in и, у, ю form their plural with the ending та.

Examples: Singular		Plural	
ке́пе	a cap	ке́пета	caps
кюфте́	a hamburger	кюфте́та	hamburgers
пи́ле	a chick	пи́лета	chicks
шише́	a bottle	шише́та	bottles
кафене́	a coffee shop	кафене́та	coffee shops
такси́	a taxi	такси́та	taxis
бижу́	a jewel	бижу́та	jewels
меню́	a menu	меню́та	menus

3. Plural in ИЯ and Я.

a. Nouns ending in е, which derive from a verb, form their plural by exchanging the ending е with the ending ИЯ.

Examples:

Verb:	чета́	to read	Noun:	че́тене	reading	Pl.	че́тения
Verb:	сли́вам	to merge	Noun:	сли́ване	merging	Pl.	сли́вания

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. Nouns ending in ие form their plural by exchanging the final е with я

Examples:

			Plural
оръ́жие	a weapon	оръ́жия	weapons
съмне́ние	doubt	съмне́ния	doubts
я́стие	a meal	я́стия	meals

4. Plural in НА. Some nouns of neuter gender like:

и́ме	name	зна́ме	a banner
вре́ме	time	ра́мо	a shoulder

form plural with the ending на.

имена́	names	знамена́	banners
времена́	times	рамена́	shoulders

Notice the change of stress from singular to plural!

II. ARTICLE OF NEUTER NOUNS.

1. In singular the article is то.

Examples:

па́лто	a coat	палто́то	the coat
се́ло	a village	село́то	the village
мля́ко	milk	мля́кото	the milk
учи́лище	a school	учи́лището	the school
писмо́	a letter	писмо́то	the letter
ке́пе	a cap	ке́пето	the cap
кафене́	a coffee shop	кафене́то	the coffee shop
такси́	a taxi	такси́то	the taxi
меню́	a menu	меню́то	the menu
че́тене	a reading	че́тенето	the reading
оръ́жие	a weapon	оръ́жието	the weapon
и́ме	a name	и́мето	the name

2. In plural the article is та added to the plural of each noun.

Examples:

палта́	coats	палта́та	the coats
села́	villages	села́та	the villages
мляка́	milks	мляка́та	the milks
учи́лища	schools	учи́лищата	the schools
писма́	letters	писма́та	the letters

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples (continued)

ке́пета	caps	ке́петата	the caps
кафене́та	coffee shops	кафене́тата	the coffee shops
такси́та	taxis	такси́тата	the taxis
мени́та	menus	мени́тата	the menus
че́тения	readings	че́тенията	the readings
ору́жия	weapons	ору́жията	the weapons
имена́	names	имена́та	the names

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

1.

Учител:

Какво е това?
Какво е това?

Ученик:

Това е палто.
Това са палта.
огледало, -а
шишенце, -а
шише, -та
кафене, -та
ястие, -я
писмо, -а
дете, деца
списание, -я
кино, -а
вино, -а
кюфте, -та
оръжие, -я
чекмедже, -та
пиано, -а
пиле, -та
училище, -а
кепе, -та
жилище, -а

2.

Какво е това?
Къде е палтото?
огледало, -то
шише, -то
шишенце, -то
кафене, -то
ястие, -то
училище, то
кино, -то
жилище, -то
списание, -то
дете, -то
кепе, -то
оръжие, -то

Това е палто.
Палтото е на закачалката.
на стената
в чекмеджето
до огледалото
до киното
в печката
в кафенето
до училището
на улица "В"
на масата
на кино
при палтото
в казармата

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

огледало
стена

Огледалото е на стената.

писмо, чекмедже
палто, закачалка
вино, шише
мляко, шишенце
кафене, кино
жилище, училище
ястие, маса
пиле, печка
списание, огледало
кепе, прозорец
дете, къща
грозде, раница
кюфте, фасул
училище, улица
село, София
чекмедже, маса

Писмото е в чекмеджето.

и т. н.

4.

Какво е това?
Какво е това?
Къде са палтата?

и т. н.

Това е палто.
Това са палта.
Палтата са на закачалката.
огледалата
шишетата
шишенцата
кафенетата
децата
кюфтетата
списанията
писмата
кепетата

и т. н.

5.

На закачалката ли е палтото?

Палтото на закачалката ли е?

и т. н.

Да, палтото е на закачалката.

Не, палтото не е на закачалката.
Палтото е.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Огледалото е на стената. — Огледалата са на стената.
Кепето е зелено. — Кепетата са зелени.
Оръжието е в казармата.
Пилето е пържено. — и т. н.
Пианото е скъпо.
Селото е до София.
Ястието е вкусно.
В шишето има мляко.
Кафенето е до киното.
Шишенцето е в чекмеджето.
Жилището е до училището.
Мястото е скъпо.
Писмото е от г-жа Иванова.
Списанието е хубаво.
Кепето е кафяво.
Кюфтето е вкусно.
Той е на масата до огледалото.
Палтото е на закачалката. — и т. н.
Има огледало в стаята.
Огледалото е до прозореца.
Къде е шишето?
В чекмеджето има шише.
Той има дете.
Детето е на кино.
На площада има кафене.
Кафенето е на площада.
В училището има пиано.
Студентът има българско име.
Името на студента е българско.
Огледалото е на стената.
Огледалата са на стените.

7.

В ресторантите има огледала. — В ресторанта има огледало.
Кепетата са зелени.
Студентите имат кепета.
Пилетата са пържени.
Ястията са вкусни.
Кафенетата са на площада. — и т. н.
Той има деца.
Децата са на училище.
Писмата са до списанията.
Кюфтетата са вкусни.
Във фасула има кюфтета.
На улицата има кина.
Кината не са до училищата.
Студентите имат български имена.
Имената на студентите са български.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

8.

писмо, чекмеджето

Писмото е в чекмеджето.

огледало, стена — Огледалото е на стената.
шише, прозорец — Шишето е на прозореца.
учител, стая
войник, влак
униформа, закачалка — и т. н.
чекмедже, маса
курсист, училище
кафене, ресторант
ресторант, училище
училище, театър
лейтенант, мост

9.

тетрадка, молив, писмо: маса
карта и огледало: стена
прозорец
ракия, вино и грозде: маса
вестник, линия и списание: — и т. н.
стол
стол, пиано и маса: стая
театър, кафене и къща:
площад
гума, тебешир и огледало:
чекмедже

10.

американка, българин и дете:
ресторант
американец, българка: гора — и т. н.
панталон, кепе и шапка:
закачалка
мляко, гювеч и ракия:
маса
униформа, кепе и пистолет:
подполковник
офицер, жена и дете: влак
пушка, миномет: жилище
надпис, картина и огледало: прозорец
фасул и печено: печка
палто, шапка: стол

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

11.

молив, маса
Моливите са на масите.

списание и книга: пиано

Списанията и книгите са на пианото.

офицер и войник: стая
жена и дете: къщи
палто, шапка и кепе: закачалка
вестник, писмо и писалка: маса
огледало, надпис и картина: стена
шише, гума и молив: прозорец
американец и българин: влак
учебник, шишенце и тетрадка: чекмедже
име: курсист
къща, ресторант и кафене: площад
училище, банка и театър: улица
учебник, жена и дете: гора
полковник, подполковник и и редник: казарма
село, София

Офицерите и войниците са в стаята.

и т. н.

12.

В стаята има ученик.
Къде има ябълка?
Началникът има дете.
На закачалката има кепе, шапка и панталон.
До прозореца има огледало, надпис и картина.
Скъпо ли е мястото?
Ученикът има българско име?
На масата има роман, списание и книга.
Името на ученика е българско.
В чекмеджето има огледало, гума и молив.
В селото има училище, кино, ресторант и банка.

В стаята има ученици.
Къде има ябълки?
Началниците имат деца.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

READING TEXT

На площад "Победа" има много ресторанти. Най-чист е ресторантът до кафенето. Борис яде често в него. Днес той и братовчед му Христо отиват там, за да обядват.

Двамата братовчеди влизат в ресторанта. Келнерът стои до вратата и чака клиенти. Той им показва една маса. Борис не харесва тази маса и иска друга маса до едно огледало. Понеже в ресторанта има много огледала, келнерът иска да знае до кое огледало. Тогава Борис му показва едно огледало. Двамата братовчеди сядат на масата до огледалото. На масата има чинии, чаши, вилици, лъжици и ножове.

Сливовата ракия /сливовицата/ на ресторанта е много хубава. Затова Борис и Христо искат да пият от нея и поръчват по едно шишенце.

Келнерът се връща след няколко минути и носи ракията. Тогава той им дава листа за ястия. Христо иска да яде пълнени пиперки с кисело мляко, а Борис - винен кебап. Те ще пият червено вино и поръчват по едно шише.

— Хайде да играем на ресторант
— Добре! — дайте ми оплакателната книга!!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. Are there many restaurants in the square?
Yes, there are many restaurants there.
At which restaurant do you usually dine?
I usually dine at the restaurant next to the coffee shop.
Sometimes I have lunch at the restaurant by the movie theater.
The restaurant is very clean and there are many mirrors there.
I always sit opposite a mirror.

2. Where are the letters?
The letters are in the drawer.
How many drawers are there in each table?
There is only one drawer in each table.
What is there in the drawers?
There are a few bottles, magazines, letters and some small bottles.
Is there any wine in the bottles?
No, there is no wine in the bottles.
There is some whisky in the small bottles.
Who reads the magazines?
The students read the magazines.
When they have time they write letters.

3. Where is your cap?
My cap is by the mirror.
Is the cap green?
No, the cap is brown.
Do all the students have caps?
Yes, they do.
Are the caps brown?
Yes, the caps are brown.

4. Is there a school here?
Yes. There is.
The school is next to the movie theater opposite the National Bank.

5. How many children do you have?
I have only one child.
My cousin has four children, two sons and two daughters.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Колко ресторанта има на площад "Победа"?
   На площад "Победа" има няколко ресторанта.

2. В кой ресторант яде Борис обикновено?
   Той яде в ресторанта до кафенето.

3. Защо яде той в този ресторант?
   Защото ресторантът е много чист.

4. В колко часа влизат Борис и Христо в ресторанта?
   Те влизат в един часа след обяд.

5. Къде стои келнерът на ресторанта?
   Той стои до вратата.

6. Защо стои той до вратата?
   Защото чака клиенти.

7. Какво показва келнерът на Борис?
   Той му показва една маса.

8. Харесва ли Борис тази маса?
   Не, той не харесва тази маса.

9. Къде иска той маса?
   Той иска маса до едно огледало.

10. Колко огледала има в ресторанта?
    В ресторанта има много огледала.

11. Разбира ли келнерът до кое огледало иска Борис маса?
    Не, келнерът не разбира.

12. Какво прави Борис тогава?
    Тогава Борис му показва едно от огледалата.

13. Къде сядат двамата братовчеди?
    Те сядат на масата до огледалото.

14. Какво има на масата?
    На масата има вилици, лъжици и ножове.

15. Какво още има на масата?
    На масата има още чаши и чинии.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. Какво искат да пият двамата братовчеди?
Те искат да пият сливова ракия.

17. Защо?
Защото сливовицата на ресторанта е много хубава.

18. Колко шишенца ракия поръчват?
Те поръчват две шишенца.

19. Кога се връща келнерът с шишенцата?
Той се връща само след няколко минути.

20. Какво им дава той след това?
Той им дава листа за ястия.

21. Какво иска да яде Христо?
Той иска да яде пълнени пиперки с кисело мляко.

22. Какво поръчва Борис?
Той поръчва виенен кебап.

23. Какво вино искат да пият двамата братовчеди?
Те искат да пият червено вино.

24. Защо искат да пият червено вино?
Защото червените вина на ресторанта са екстра.

25. Колко шишета вино поръчват?
Те поръчват две шишета.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА — HOMEWORK

Part I

Change to plural:

1. В кафенето има огледало.
2. На закачалката има палто и кепе.
3. Кепето и палтото са зелени.
4. В чекмеджето има шише, шишенце, списание и писмо.
5. Писмото е до списанието.
6. Ученикът има българско име.
7. Името на ученика е българско.
8. Пилето е в гората.

Part II

Translate into Bulgarian:

1. Where is the letter? Isn't it in the drawer? No. There is one letter on the table by the magazines. For whom is the letter? It is for the teacher.

2. Are there any hamburgers in the beans? Yes. The hamburgers are very tasty. Are you eating a hamburger now? I am. Is the hamburger tasty? Yes, it is.

3. What is there on the clothes rack? There are a few caps and coats on the clothes rack. Are the caps green? Yes, the caps are green. And the coats? They are brown.

4. I am reading a magazine. I often read magazines. The magazines are in the drawer. Each table has a drawer. There are many magazines in the drawers.

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Where do you eat lunch? At a restaurant? At a coffee shop? At home? In the barracks?

2. Do you have a Bulgarian name? Do all students in the Bulgarian Department of the Army Language School have Bulgarian names?

Part IV

1. Record the dialogue to Lesson 21.
2. Translate the questions in Part III, record them and the answers.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК	VOCABULARY
вземе́те! plural & polite form	take! have!
ви́лица f.	fork
ви́наги adv.	always
ви́нен,ви́нена,о,и	(of) wine
ви́нен кеба́п m.	wine kebab
вли́зам в	to enter
ей! interjection	look! eh!
е́кстра	very good; very fine; extra
е́то demonstr. particle	there is; here is; here you are
ето Ви ли́ста за я́стия	here is the menu
жела́я,е	to wish; to desire
за да prep.	in order to (за да - introduces a subordinate clause. Write a coma in front of it.)
здра́ве n.	health
наздра́ве!	to your health!
кафене́ n.	coffee shop
кеба́п m.	kebab
ке́лнер m.	waiter
ки́село мля́ко n.	yogurt
клие́нт m.	customer
лист m.pl. ли́сти and листа́	leaf; sheet
лист за я́стия	menu
лъжи́ца f.	spoon
нож m.pl. но́жове	knife
но́ся,и	to carry
ня́колко	a few; some; several
огледа́ло n.pl. огледала́	mirror
па́лто n.pl. палта́	coat
пипе́рка f.	green pepper
пока́звам,а	to show
поръ́чвам,а	to order
пък conj.	and; but; on the other hand
пъ́лнен,пъ́лнена,о,и	filled; stuffed
пъ́лнени пипе́рки	stuffed peppers
се́дна,е	see ся́дам
сли́ва f	plum
сли́вова раки́я or	plum whiskey
сли́вовица f.	
ся́дам,а	to sit down
се́дна,е	
харе́свам, а	to like
ча́ша f.	glass

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

чини́я f.	plate; dish
чи́ст,а,о,и	clean; neat
шише́ n.pl. шише́та	bottle
шише́нце n.pl. шише́нца	small bottle
ям,яде́,яде́м/е/	to eat
я́дене n.	meal; eating
я́стие n.pl. я́стия	meal; dish

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДВАДЕСЕТ И ВТОРИ УРОК

LESSON 22

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Future Tense.
II. Perfective Aspect of the Verb.

I. Future Tense

АЗ	ЩЕ	ПИЯ		
ТИ	ЩЕ	ПИЕШ		
ТОЙ ТЯ ТО	ЩЕ	ПИЕ	вино, ракия	довечера
НИЕ	ЩЕ	ПИЕМЕ		
ВИЕ	ЩЕ	ПИЕТЕ		
ТЕ	ЩЕ	ПИЯТ		
АЗ	ЩЕ	РАБОТЯ		
ТИ	ЩЕ	РАБОТИШ		
ТОЙ ТЯ ТО	ЩЕ	РАБОТИ		утре
НИЕ	ЩЕ	РАБОТИМЕ		
ВИЕ	ЩЕ	РАБОТИТЕ		
ТЕ	ЩЕ	РАБОТЯТ		
АЗ	ЩЕ	ТАНЦУВАМ		
ТИ	ЩЕ	ТАНЦУВАШ		
ТОЙ ТЯ ТО	ЩЕ	ТАНЦУВА		идущата събота
НИЕ	ЩЕ	ТАНЦУВАМЕ		
ВИЕ	ЩЕ	ТАНЦУВАТЕ		
ТЕ	ЩЕ	ТАНЦУВАТ		

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

АЗ	НЕ	ЩЕ	ПИЯ		АЗ	НЯМА	ДА	ПИЯ
ТИ	НЕ	ЩЕ	ПИЕШ		ТИ	НЯМА	ДА	ПИЕШ
ТОЙ ТЯ ТО	НЕ	ЩЕ	ПИЕ	довечера	ТОЙ ТЯ ТО	НЯМА	ДА	ПИЕ
НИЕ	НЕ	ЩЕ	ПИЕМЕ		НИЕ	НЯМА	ДА	ПИЕМЕ
ВИЕ	НЕ	ЩЕ	ПИЕТЕ		ВИЕ	НЯМА	ДА	ПИЕТЕ
ТЕ	НЕ	ЩЕ	ПИЯТ		ТЕ	НЯМА	ДА	ПИЯТ

1.

АЗ ЩЕ ПИЯ ВИНО.
ТИ ЩЕ ПИЕШ РАКИЯ.

Какво ще пиеш ти?
Аз ще пия ракия.
Какво ще пия аз?
Ти ще пиеш вино.
Ти ще пиеш ли ракия?
Да, аз ще пия ракия.
Аз ще пия ли вино?
Да, ти ще пиеш вино.
Кой ще пие ракия?
Аз ще пия ракия.
Кой ще пие вино?
Ти ще пиеш вино.
Ти ще пиеш ли вино?
Не, аз няма да пия вино.
/аз не ще пия вино/
Аз ще пия ракия.
Аз ще пия ли ракия?
Не, ти няма да пиеш ракия.
/ти не ще пиеш ракия/
Ти ще пиеш вино.
Кой няма да пие вино?
Аз няма да пия вино.
Кой няма да пие ракия?
Ти няма да пиеш ракия.

НИЕ ЩЕ ПИЕМЕ ВИНО.
ВИЕ ЩЕ ПИЕТЕ РАКИЯ.

Какво ще пиете вие?
Ние ще пиеме ракия.
Какво ще пиеме ние?
Вие ще пиете вино.
Вие ще пиете ли ракия?
Да, ние ще пиеме ракия.
Ние ще пиеме ли вино?
Да, вие ще пиете вино.
Кой ще пие ракия?
Ние ще пиеме ракия.
Кой ще пие вино?
Вие ще пиете вино.
Вие ще пиете ли вино?
Не, ние няма да пиеме вино.
/ние не ще пиеме вино/
Ние ще пиеме ракия.
Ние ще пиеме ли ракия?
Не, вие няма да пиете ракия.
/вие не ще пиете ракия/
Вие ще пиете вино.
Кой няма да пие вино?
Ние няма да пиеме вино.
Кой няма да пие ракия?
Вие няма да пиете ракия.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ТОЙ /ТЯ, ТО/ ЩЕ ПИЕ вино.

Какво ще пие той?
  Той ще пие вино.
Той ще пие ли вино?
  Да, той ще пие вино.
Кой ще пие вино?
  Той ще пие вино.
Той ще пие ли мляко?
  Не, той няма да пие мляко.
    /той не ще пие мляко/
  Той ще пие вино.
Кой няма да пие мляко?
  Той няма да пие мляко.

ТЕ ЩЕ ПИЯТ вино.

Какво ще пият те?
  Те ще пият вино.
Те ще пият ли вино?
  Да, те ще пият вино.
Кой ще пие вино?
  Те ще пият вино.
Те ще пият ли мляко?
  Не, те няма да пият мляко.
    /те не ще пият мляко/
  Те ще пият вино.
Кой няма да пие мляко?
  Те няма да пият мляко.

2.

Учител:

Той чете вестник сега.
Довечера той ще чете
  списание.

/те, тя, вие, аз,
 ние, ти, ученикът,
 курсистите....и т. н./

Сега аз вечерям в къщи,
но утре вечер аз ще вечерям
в ресторант.

/той, те, ти, тя, вие,
 ние, аз, жена ми, децата
 ми.....и т. н. /

Те не работят днес. Те ще
работят утре.

/тя, аз, ние, ти, той,
 вие, келнерът, брат ми,
  другарите .....и т. н./

Ученик:

Той чете вестник сега.
Довечера той ще чете
  списание.....

Те четат вестници сега.
Довечера те ще четат
  списания.....

Тя .....

и т. н.

Сега аз.....

Сега той.....

и т. н.

Те.....

Тя.....

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Сега ние живеем в София,
но идущата година ние ще
живеем на село.

/баща ми и майка ми,
братовчед ми , ти, аз,
вие, той, ние, тя, те../

Сега ние.....

Сега баща ми и майка ми живеят
в София, но.....

и т. н.

Днес той е на гости у Христови,
а идущата събота той ще е на
гости у Митеви.

/ние, те, тя.....и т.н./

Обикновено те ядат в къщи,
но днес те ще ядат в ресторант.

3.
Аз ще ям пълнени пиперки с
кисело мляко, а той ще яде
агнешко печено.

Аз ще ям пълнени.....

Аз.....и той.....
Ние.....а вие.....
Ние.....и вие.....
Тя.....а те.....
Ти.....а той.....
Ти.....и аз.....
Вие.....а те.....

Аз ще ям пълнени пиперки...

и т. н.

Тя ще пее, а той ще свири на
пиано.
Аз ще стоя до полунощ, а те
ще стоят до сутринта.
Ние ще служим в пехотата, а те
ще служат в артилерията.
Той ще играе на карти, а жена
му ще пие и ще танцува.
Сега аз телефонирам на г-жа
Попова. След това ще телефо-
нирам на Пеневи.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Той ще вечеря в къщи довечера.
Той няма да вечеря в ресторант.
/Той не ще вечеря в ресторант/

/ние, ти, аз, тя, вие, той, те, баща ми и майка ми, брат ми /

Ние ще вечеряме.....

и т. н.

Ние ще стреляме с пушка. Ние няма да стреляме с картечница.

/войниците, офицерът, ти, той, вие, аз, те, редникът, ние, ефрейторите.....и т. н./

Войниците.....

и т. н

Те няма да носят униформа довечера. Те ще носят цивилни дрехи.

Аз няма да пия ракия. Аз ще пия мляко.

Идущата година те няма да живеят в София. Те ще живеят на село.

Тя няма да работи в Народната банка. Тя ще работи в тракторния завод.

5.

Аз няма да свиря на пиано. Тя ще свири на пиано.

Те.....	Ние.....
Ти.....	Той.....
Вие.....	Те.....
Аз.....	Ти.....
Той.....	Вие.....

Те няма да свирят на пиано.
Ние ще свириме на пиано.

и т. н.

Той няма да ходи на поход. Те ще ходят на поход.
Тя ще телефонира на Христови.
Аз няма да телефонирам.
Те няма да пишат писма. Ние ще пишеме писма.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Аз няма да ходя на поход.
Аз ще стоя в казармата.

/той, ние, ти, вие, полковникът, те, офицерите...../

Той няма да ходи на поход.
Той ще стои в казармата.

и т. н.

и т. н.

Той няма да чете списания и вестници. Той ще учи урока си.

Те няма да вечерят в ресторант.
Те ще ядат в къщи.

Ние няма да играеме на карти.
Ние ще свириме на пиано и ще танцуваме.

7.

Те ще учат довечера.
Те ще учат ли довечера?
Той ще ходи на поход утре.
Той ще ходи ли на поход утре?
Вие ще ядете при майка си довечера.
Ние ще служиме в артилерията.
Те ще служат в пехотата.
Тя ще стреля с пистолет.
Вие ще пиете ракия.
Аз ще пиша писма.
Ти ще работиш в събота.
Те ще ходят на кино довечера.

и т. н.

и т. н.

8.

Той няма да учи довечера.
Той няма ли да учи довечера?

Тя няма да танцува идущата събота.
Тя няма ли да танцува идущата събота.

Той няма да пише домашната работа.

и т. н.

Те няма да ходят на поход.
Аз няма да чакам българката.
Вие няма да вечеряте в къщи.
Ние няма да работиме утре.

/той, аз, вие, те, ние..../

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Perfective Aspect of the Verb.

ОТИВАМ -- ОТИДА

АЗ	ОТИВАМ	
ТИ	ОТИВАШ	
ТОЙ ТЯ ТО	ОТИВА	на кино сега
НИЕ	ОТИВАМЕ	
ВИЕ	ОТИВАТЕ	
ТЕ	ОТИВАТ	

АЗ	ЩЕ	ОТИДА	
ТИ	ЩЕ	ОТИДЕШ	
ТОЙ ТЯ ТО	ЩЕ	ОТИДЕ	на кино довечера
НИЕ	ЩЕ	ОТИДЕМЕ	
ВИЕ	ЩЕ	ОТИДЕТЕ	
ТЕ	ЩЕ	ОТИДАТ	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

АЗ ОТИВАМ НА УЧИЛИЩЕ сега.
АЗ ЩЕ ОТИДА на кино довечера.

Къде отивате сега?
Аз отивам на училище сега.
Къде ще отидете довечера?
Аз ще отида на кино довечера.
Вие отивате ли на училище сега?
Да, аз отивам на училище сега.
Вие ще отидете ли на кино довечера?
Да, аз ще отида на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Аз отивам на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Аз ще отида на кино довечера.
Вие отивате ли в къщи сега?
Не, аз не отивам в къщи сега.
Аз отивам на училище сега.
Вие ще отидете ли на театър довечера?
Не, аз няма да отида на театър довечера.
Аз ще отида на кино довечера.

ТИ ОТИВАШ на училище сега.
ТИ ЩЕ ОТИДЕШ на кино довечера.

Къде отивам аз сега?
Ти отиваш на училище сега.
Къде ще отида довечера?
Ти ще отидеш на кино довечера.
Аз отивам ли на училище сега?
Да, ти отиваш на училище сега.
Аз ще отида ли на кино довечера?
Да, ти ще отидеш на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Ти отиваш на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Ти ще отидеш на кино довечера.
Аз отивам ли в къщи сега?
Не, ти не отиваш в къщи сега.
Ти отиваш на училище сега.
Аз ще отида ли на театър довечера?
Не, ти няма да отидеш на театър довечера.
Ти ще отидеш на кино довечера.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ТОЙ ОТИВА НА УЧИЛИЩЕ СЕГА.
ТОЙ ЩЕ ОТИДЕ НА КИНО ДОВЕЧЕРА.

Къде отива той сега?
Той отива на училище сега.
Къде ще отиде той довечера?
Той ще отиде на кино довечера.
Той отива ли на училище сега?
Да, той отива на училище сега.
Той ще отиде ли на кино довечера?
Да, той ще отиде на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Той отива на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Той ще отиде на кино довечера.

и т.н.

ВИЕ ОТИВАТЕ НА УЧИЛИЩЕ СЕГА.
ВИЕ ЩЕ ОТИДЕТЕ НА КИНО ДОВЕЧЕРА.

Къде отиваме ние сега?
Вие отивате на училище сега.
Къде ще отидеме ние довечера?
Вие ще отидете на кино довечера.
Ние отиваме ли на училище сега?
Да, Вие отивате на училище сега.
Ние ще отидеме ли на кино довечера?
Да, Вие ще отидете на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Вие отивате на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Вие ще отидете на кино довечера.

и т.н.

НИЕ ОТИВАМЕ НА УЧИЛИЩЕ СЕГА.
НИЕ ЩЕ ОТИДЕМЕ НА КИНО ДОВЕЧЕРА.

Къде отивате сега?
Ние отиваме на училище сега.
Къде ще отидете довечера?
Ние ще отидеме на кино довечера.
Вие отивате ли на училище сега?
Да, ние отиваме на училище сега?
Вие ще отидете ли на кино довечера?
Да, ние ще отидеме на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Ние отиваме на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Ние ще отидеме на кино довечера.

и т.н.

ТЕ ОТИВАТ НА УЧИЛИЩЕ СЕГА.
ТЕ ЩЕ ОТИДАТ НА КИНО ДОВЕЧЕРА.

Къде отиват те сега?
Те отиват на училище сега.
Къде ще отидат те довечера?
Те ще отидат на кино довечера.
Те отиват ли на училище сега?
Да, те отиват на училище сега.
Те ще отидат ли на кино довечера?
Да, те ще отидат на кино довечера.
Кой отива на училище сега?
Те отиват на училище сега.
Кой ще отиде на кино довечера?
Те ще отидат на кино довечера.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

Екску́рзия

/Хри́сто оти́ва на екску́рзия с брат си Стоя́н и сестра́ си Ми́лка./

Б: Бори́с
Хр: Хри́сто

Б: Ще оти́деш ли в неде́ля на екску́рзия?
Хр: Да, ще оти́да.

Б: Кой ще до́йде с тебе?
Хр: Стоя́н и Ми́лка ще до́йдат.

Б: Къде́ ще оти́дете?
Хр: Ще оти́дем на Ви́тоша.

Б: Ири́на ня́ма ли да до́йде с Вас?
Хр: Не, ня́ма. Тя ще оти́де на та́нцова заба́ва.

Б: Кога́ ми́слите да тръ́гнете?
Хр: При и́згрев сло́нце.

Б: През Боя́на ли ще ми́нете?
Хр: Обикнове́но мина́ваме през там. То́зи път оба́че ще ми́нем през Влада́я.

Б: Как ще пъту́вате?
Хр: До се́ло Влада́я с влак. Отта́м ще продължи́м пеш.

Б: Покра́й река́та ли ще вървите?
Хр: Са́мо до вира́.

Б: А по́сле?
Хр: По́сле ще преми́нем река́та и ще се изка́чим по би́лото до хи́жа "Поля́на"

Б: Кога́ предпола́гаш, че ще сти́гнете там?
Хр: Ще сти́гнем къ́сно, мака́р че обикнове́но сти́гаме ра́но.

Б: Защо́?
Хр: Защо́то Ми́лка не мо́же да върви́ бъ́рзо.

DIALOGUE

A Trip

/Christo goes on a trip with his brother Stoyan and his sister Milka/

Bo: Boris
Ch: Christo

Bo: Will you go on a trip on Sunday?
Ch: Yes, I will.

Bo: Who will come with you?
Ch: Stoyan and Milka will.

Bo: Where will you go?
Ch: We will go to Vitosha.(mountain)

Bo: Won't Irina come with you?
Ch: No, she won't. She'll go to a dancing party.

Bo: When do you plan on leaving?
Ch: At sun rise.

Bo: Will you pass through Boyana.
Ch: Usually we pass through there. This time however we'll pass through Vladaya.

Bo: How will you travel.
Ch: To Vladaya village by train. From there we'll continue on foot.

Bo: Will you go along the river?
Ch: Only to the pool.

Bo: And afterwards?
Ch: Afterwards we'll cross the river and climb the ridge to the lodge "Meadow".

Bo: When do you suppose you'll get there?
Ch: We'll arrive late, although we usually arrive early.

Bo: Why.
Ch: Because Milka cannot walk fast.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

1. FUTURE TENSE

The future tense is formed by placing the particle ще before the verb in its form for the present tense. The particle ще is not stressed in this case.

1. Affirmative Form

ПИША - to write

аз ще пи́ша	I'll write	ние ще пи́шем/е/
ти ще пи́шеш	I am going to write	вие ще пи́шете
той, тя, то ще пи́ше		те ще пи́шат

Examples:

Ние ще пъту́ваме с влак.	We will travel by train.
Ти ще оти́деш на екску́рзия в неде́ля.	You will go on a trip on Sunday.
Тя ще до́йде с теб.	She will come with you.
Вие ще сти́гнете ра́но там.	You will arrive there early.
Аз ще вървя́ бъ́рзо.	I'll walk fast.
Те ще тръ́гнат къ́сно.	They will leave late.

2. Negative Form

It is formed in two different ways:

a. By placing the negative не in front of the particle ще which in that case is strongly stressed.

аз не ще́ пи́ша	I won't write	ние не ще́ пи́шем/е/
ти не ще́ пи́шеш	I am not going to write	вие не ще́ пи́шете
той, тя, то не ще́ пи́ше		те не ще́ пи́шат

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. By placing the words няма да in front of the form for the present tense of the verb.

аз няма да пи́ша	I won't write	ние няма да пи́шем/е/
ти няма да пи́шеш	I am not going to write	вие няма да пи́шете
той, тя, то няма да пи́ше		те няма да пи́шат

This form is used more frequently than the form with не ще .

Examples:

Те няма да пъту́ват с влак.	They won't travel by train.
Те не ще́ пъту́ват с влак.	
Аз няма да оти́да на екску́рзия.	I won't go on a trip
Аз не ще́ оти́да на екску́рзия.	
Вие няма да до́йдете с мен.	You won't come with me.
Вие не ще́ до́йдете с мен.	
Тя няма да сти́гне там къ́сно.	She won't arrive there late.
Тя не ще́ сти́гне там къ́сно.	
Ние няма да вървим бъ́рзо.	We won't walk fast.
Ние не ще́ вървим бъ́рзо.	
Ти няма да тръ́гнеш къ́сно.	You won't depart early.
Ти не ще́ тръ́гнеш къ́сно.	

3. Interrogative Form

This is formed by placing the interrogative particle ли after the verb.

аз ще пи́ша ли?	Will I write?	ние ще пи́шем/е/ ли?
ти ще пи́шеш ли?	Am I going to write?	вие ще пи́шете ли?
той, тя, то ще пи́ше ли?		те ще пи́шат ли?

Examples:

Ще оти́дат ли на екску́рзия?	Will they go on a trip?
Ще ми́нете ли през Влада́я?	Will you pass through Vladaya?
Тя ще пъту́ва ли с влак?	Will she travel by train?
Аз ще до́йда ли с теб?	Am I going to come with you?
Вие ще сти́гнете ли там в неде́ля?	Will you arrive there on Sunday?
Бъ́рзо ли ще вървим?	Are you going to walk fast?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4. Interrogative-Negative Form

It is formed by placing the interrogative particle ли after ще or after ня́ма respectively; ще is stressed in this case.

аз не ще́ ли пи́ша?	won't I write?	аз ня́ма ли да пи́ша?
ти не ще́ ли пи́шеш?	am I not going to write?	ти ня́ма ли да пи́шеш?
той не ще́ ли пи́ше?		той ня́ма ли да пи́ше?
тя не ще́ ли пи́ше?		тя ня́ма ли да пи́ше?
то не ще́ ли пи́ше?		то ня́ма ли да пи́ше?
ние не ще́ ли пи́шем/е/?		ние ня́ма ли да пи́шем/е/?
вие не ще́ ли пи́шете?		вие ня́ма ли да пи́шете?
те не ще́ ли пи́шат?		те ня́ма ли да пи́шат?

The form with ня́ма ли да is used more frequently than the form with не ще́ ли

Examples:

Ня́ма ли да оти́дете на екску́рзия?	Won't you go on a trip.
Не ще́ ли оти́дете на екску́рзия?	
Ня́ма ли да ми́неме през Влада́я?	Won't we pass through Vladaya?
Не ще́ ли ми́неме през Влада́я?	
Аз ня́ма ли да пъту́вам с Вас?	Won't I travel with you?
Аз не ще́ ли пъту́вам с Вас?	
Тя ня́ма ли да до́йде с мен?	Won't she come with me?
Тя не ще́ ли до́йде с мен?	
Ня́ма ли да вървя́т бъ́рзо?	Aren't they going to walk fast?
Не ще́ ли вървя́т бъ́рзо?	

II THE ASPECT

A verb expresses an action.

1. a. We can imagine this action as continuous (durative) irrespectively of the time in which it happens.

I am reading a book.
I was reading a book.
I will be reading the book.
I always read something.

Graphically we may depict this kind of action as a continuous line with no end.

I----------→

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. We can imagine the same action of reading as repeating itself, i.e.iterative. So we say:

I often read books.
I will often read books.
I often read books (when I was a student)

Grafically we may present this action in the following way:

I----------→ I----------→ I----------→

From what was said under 1. a & b we may conclude that we may imagine an action as continuous (durative) or as continuously repeating itself (iterative) without thinking about its end. In both cases the action is imperfective.
This is the imperfective aspect of the verbal action. In these cases the English speaking person uses the -ing (progressive) forms of the verb or another form of a verb plus an adverb (here "always and "often") in order to show the continuity or the continuous repetition of the action.

2. We can also imagine the same action as coming to an end. We think about its end. The action is terminative. In that case we would say:

After I read (through) the book (I'll give it to you).
I will have read (through) the book by 9 o'clock.
I read (through) the book yesterday.
I finished reading the book yesterday.

Whenever we think about the end of an action, we limit it by using some preposition (through) and an adverb (yesterday) or we make it dependable on another action, so that the first must come to an end, before the second starts (after I read the book, I'll give it to you). This is the perfective aspect of the verbal action (compare the examples under 2 above).

Graphically we may present this action as a closed circle.

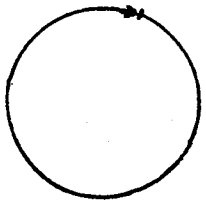

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

III. THE ASPECT IN BULGARIAN

The imperfective and the perfective aspects of an action can also be expressed in Bulgarian.
In Bulgarian one may also use adverbs in order to define the aspect as imperfective or perfective, but normally a special form, variant of the same verb, is used for the purpose.
Let's translate some of the English examples above.

1. The Imperfective Aspect

Action — Continuous

1.	I am reading a book.	Аз чета́ кни́га.
2.	I'll be reading the book.	Аз ще чета́ кни́гата.
3.	I <u>always</u> read something.	Аз <u>ви́наги</u> чета́ не́що.

Action — Iterative

4.	I often read books.	Аз че́сто чета́ кни́ги.
5.	I'll <u>often</u> read books.	Аз че́сто ще чета́ кни́ги.

If we compare both languages in the above examples, we will find out that while English has a special (-ing) verbal form to express a continuous action (compare 1 & 2 in Bulgarian and English), in the other three cases (3,4,5) both languages use the same means: ordinary verbal forms plus an adverb.

2. The Perfective Aspect

After I read the book I'll give it to you.	След като прочета́ кни́гата, аз ще ти я дам.
I'll have read (through) the book by 9 o'clock.	Аз ще прочета́ кни́гата до 9 часа́.

A comparison of the above examples shows that the Bulgarian expresses the idea about the end of the action by using the verb <u>чета</u> with a prefix (preposition) in front of it: "про". English may use "through" in the same way but as a separate word after the verb. The above examples show that the Bulgarian verb has a special form to express the perfective aspect of the action.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IV. FORMATION OF THE PERFECTIVE ASPECT

Usually every Bulgarian imperfective verb has at least one counterpart - a perfective verb.
The change of a verb from the imperfective to the perfective aspect, can be effected in two different ways:

1. With a change of the suffix in the stem of the verb. In this case the verb usually changes its group also.

Examples:

a. Suffix **В** changes to **Н**:

тръг-в-ам	(3rd group)	to depart	**тръг-н-а**	(1st group)

Suffix **В** changes to **Д**:

ти́-в-ам	(3rd group)	to go	**ти́-д-а**	(1st group)

b. Suffix **Н** is added to the verbal stem:

ви́-к-ам	(3rd group)	to shout, call	**ви́к-на**	(1st group)

c. Suffix **В** is dropped and is not replaced:

мина́-в-ам	(3rd group)	to pass	**ми́н-а**	(1st group)

d. Notice:

дохо́ж-д-ам	(3rd group)	to come	**до́й-да**	(1st group)

The perfective verbs formed with a change in the suffix never change their meaning, but their aspect.
The above examples demonstrate some of the ways of changing an imperfective verb to its perfective counterpart through variation of suffixes.

Since there is no strict general rule for forming the perfective aspect the student must learn the imperfective and the perfective aspects of each verb simultaneously.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. With a prefix usually a preposition. In this case the verb does not change its group.

Examples:

пи́ша	to write	на-пи́ша	to finish writing
и́скам	to want	по-и́скам	to want
пра́вя	to make, to do	на-пра́вя	to finish making
пе́я	to sing	из-пе́я	to finish singing

The meaning of the perfective verbs in the above examples is the same as that of their imperfective counterparts. It has to be stressed however that the prefixes usually do change, not only the verbal aspect, but also the original meaning of the imperfective verb.

For instance, while the prefix на produces only the perfective verb from the imperfective пи́ша i.e. it does not change the meaning of the basic verb, another prefix will change its meaning.

Examples:

Basic Verb		Perfective Verb with a Meaning Different to that of: ПИША	
1. ПИ́ША	to write	в-пи́ша	to file in a book, to make an entry
		за-пи́ша	to note, to write down
		о-пи́ша	to describe
		от-пи́ша	to write off
		под-пи́ша	to sign
		пре-пи́ша	to copy
		пред-пи́ша	to prescribe
		при-пи́ша	to ascribe
2. ПРА́ВЯ	to make to do	из-пра́вя	to straighten out
		от-пра́вя	to direct to
		по-пра́вя	to repair
		под-пра́вя	to counterfeit
		пре-пра́вя	to remake

etc.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

V. ASPECTS AND CONJUGATION

As we have seen above (III, 1 & 2) each Bulgarian verb has two forms with the same meaning, but different in aspect.
Consequently each verb has two forms for the present tense, two for the future tense and so on through all other tenses, moods and voices.

The rules determining the usage of these imperfective and perfective forms will be explained progressively together with the introduction of the conjugation of the verbs.

Here is how the conjugation of a verb in both aspects looks like in:

1. Present Tense

Imperfective Aspect		Perfective Aspect
мина́вам	I pass	ми́на
мина́ваш		ми́неш
мина́ва		ми́не
мина́ваме		ми́неме
мина́вате		ми́нете
мина́ват		ми́нат

2. Future Tense

Imperfective Aspect		Perfective Aspect
ще мина́вам	I will pass	ще ми́на
	etc.	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

I. Future Tense

1.

Учител: /Ученик/ — Ученик:

Аз ще пътувам с влак.

/той, те, ние, тя, ти,
сестра му, вие, войни-
ците, аз, брат ми...и т.н./

Той ще пътува с влак.

и т. н.

ходя в неделя на екскурзия, ...
пеш
на Витоша в събота
по билото до хижа "Поляна"
вървя покрай реката
покрай реката до вира
пеш
бързо
пия вино, ракия, мляко...довечера
чета вестник, списание, роман,
урока си...следобед
работя в неделя, в събота,
идущата неделя,..събота
вечерям в къщи,..в ресторант
живея на село....идущата година,
в София...идущия месец
съм на гости у.....утре,..вечер
ям в къщи....в ресторант....
в казармата.....кисело мляко,
пълнени пиперки, пържено
пиле, фасул, агнешко печено

и т. н.

и т. н.

2.

Аз няма да пътувам с влак.
/не ще пътувам/

Аз няма да ходя в неделя на
/не ще/ екскурзия.

ходя в неделя на екскурзия

/той, ние,.....и т. н./

Той няма.....

играя на карти в неделя
служа във въздушните войски
стоя до късно довечера
вечерям в къщи довечера
телефонирам на г-жа.....после
свиря на пиано.....утре

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Аз няма да пътувам с влак.
Аз ще ходя пеш.

/той, те, ние, ти, тя,
войниците, вие,...и т. н./

Той няма да пътува с влак.
Той ще ходи пеш.

Ние няма да вървиме покрай реката. Ние ще вървиме по билото.
Аз няма да работя в неделя.
Аз ще работя само в събота.
Тя няма да яде пълнени пиперки с кисело мляко. Тя ще яде винен кебап.
Те няма да служат в пехотата.
Те ще служат във въздушните войски. м. т. н.
Аз няма да пия ракия довечера.
Аз ще пия само мляко.
Ние няма да обядваме в казармата. Ние ще обядваме в кафенето.
Аз няма да пуша до утре, защото ще пея утре вечер.
Ти ще учиш довечера. Ти няма да пишеш писма.
Вие няма да стоите там до полунощ. Вие ще стоите до десет часа вечерта.
Той няма да говори на студентите днес. Той ще говори на студентите утре следобед.
Идущата година ние ще живеем в София. Ние няма да живеем вече в село Ягода . и т. н.
Идущия месец аз няма да работя вече в Захарната фабрика. Аз ще работя в един тракторен завод.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Perfective Aspect of the Verb

1.

Аз отивам на кино сега.

Аз.....довечера	Аз ще отида на кино довечера.
Той.....утре	Той ще отиде на кино утре.
Те.....утре вечер	
Ние.....идущата събота	
Тя.....в неделя	
Вие.....след един час	и т. н.
Ти.....след два часа	

2.

Довечера аз ще отида на кино.

Аз.....всяка събота	Аз отивам на кино всяка събота.
Той.....понякога	
Те.....сега	
Ние.....обикновено	
Тя.....често	и т. н.
Ти.....всяка неделя	
Вие.....сутрин	

3.

Какво правите сега?	Аз отивам на училище сега.
Какво ще правите довечера?	Аз ще отида на кино довечера.
Какво прави той всяка неделя?	Всяка неделя той отива на екскурзия.
Какво ще прави той идущата неделя?	Идущата неделя той ще стои в къщи.
Какво правят те всяка вечер?	Всяка вечер те отиват на кино.
Какво ще правят те довечера?	Те ще отидат на кино довечера.
Какво правите вие сутрин?	Сутрин ние отиваме на училище.
Какво ще правите утре сутрин?	Ние ще отидеме на училище утре сутрин.
Какво прави тя всяка събота?	Тя отива на театър всяка събота.
Какво ще прави тя идущата събота?	Тя ще отиде на театър идущата събота.
Какво правя аз сега?	Ти отиваш на гости сега.
Какво ще правя аз след половин час?	Ти ще отидеш на гости след половин час.
Какво правиме ние сега?	Вие отивате в къщи сега.
Какво ще правиме ние след един час?	Вие ще отидете в къщи след един час.

/по горните упражнения трябва да се разработят всички следващи изречения.../

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Аз отивам на училище сега.
Ние обикновено минаваме през село "Бояна".
Те преминават реката сега.
Ти отиваш на екскурзия.
Той често се изкачва по билото,..до хижата.
Тя понякога отива на танцова забава.
Вие тръгвате при изгрев слънце.
Аз обикновено стигам там рано.
Всяка сутрин ние дохождаме на училище в 7ч. и половина.
Той почва да учи български език.
Аз давам тетрадките на студентите сега.
Ти не отиваш на училище всяка сутрин.
Те не преминават реката при моста.
Ние обикновено не плащаме много пари за къщата.
Аз прекарвам там винаги много хубаво.
Вие срещате ли често г-н...?
Кога се връща той обикновено.
Какво купувате сега?
Вие приготвяте раниците.
Аз си лягам в 11ч. и ставам в шест часа.
Той не вижда неприятеля.
Те взимат грозде от дядо си.
Продават гроздето и дават парите на дядо си.
Всяка сутрин студентите донасят учебниците си в училището.
Неприятелят пленява много от войниците в гората.
Тя вижда учителя и го поздравява.
Какво казвате?
Ние влизаме в стаята сега?
Аз винаги забравям учебника си в къщи.
Те заграждат неприятеля. Той изоставя оръжието си.

Аз ще отида на училище утре.
Този път ние ще минеме през село "Бояна".
Те ще преминат реката следобед.
Ти ще отидеш на екскурзия.
Утре сутрин той ще се изкачи по билото,.до хижата.
Утре вечер тя ще отиде на танцова забава.
Вие ще тръгнете при изгрев слънце утре.
Този път ние ще стигнеме там рано.
Идущата събота ние ще дойдем на училище в осем часа.
Той ще почне да учи български език идущия месец.
След половин час аз ще дам тетрадките на студентите.
Ти няма да отидеш на училище утре сутрин.
Те няма да /не ще/преминат реката при моста.
Този път ние няма да платиме много пари за къщата.
Идущата неделя аз ще прекарам там много хубаво.
Ще срещнете ли г-н... довечера?
Кога ще се върне той?
Какво ще купите.....?
Вие ще приготвите раниците.
Довечера аз ще си легна в 9 ч. и ще стана рано утре.
Той няма да види неприятеля.
Идущия месец те ще вземат грозде. Ще продадат гроздето и ще дадат парите на дядо си.
Утре сутрин студентите ще донесат учебниците си в училището.
Неприятелят ще плени много от войниците в гората.
Тя ще види учителя и ще го поздрави.
Какво ще кажете?
Ние ще влеземе в стаята после.
Аз ще забравя учебника си.....

Те ще заградят неприятеля. Той ще изостави оръжието си.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Аз ще отида на училище утре.
Този път ние ще минеме през
село "Бояна"
Те ще преминат реката довечера.

и т. н.

Аз отивам на училище сега.
Ние обикновено минаваме през
село "Бояна".
Те преминават реката сега.

и т. н.

6.

Кога тръгвате обикновено?

А утре?

/той, те, тя, вие, ние,
ти, аз...../

Ние обикновено тръгваме при
изгрев слънце.
Утре ние ще тръгнем в 6 часа.

и т. н.

Кога си лягате?
А довечера?

/те, тя, аз, той, ти,
вие, ние...../

Ние си лягаме в 10 часа.
Довечера ще си легнем в 9 ч.

и т. н.

Кога ставате сутрин?
А утре сутрин?

/той, ти, те...../

Аз обикновено ставам в 6 ч.
Аз ще стана в 5 ч. утре сутрин.

и т. н.

Какво купува тя сега?
А след това?

/ти, вие, те...../

Тя купува ябълки сега.
След това тя ще купи грозде.

и т. н.

През къде минавате обикно-
вено?
А идущата неделя?

/той.....и т. н./

Обикновено минаваме през село
"Бояна".
Идущата неделя ще минем
през село " Владая".

и т. н.

Кога стигате там обикновено?
А този път?
Кой дохожда тук сутрин?
А утре сутрин?

Ние стигаме там рано.
Този път ще стигнем късно.
Учениците дохождат тук сутрин.
Учениците ще дойдат тук утре
сутрин.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

READING TEXT

Братовчедите Борис и Христо ходят често на екскурзия. Тази неделя Христо ще отиде на Витоша с брат си и със сестра си. Борис няма да отиде с тях, понеже трябва да учи за изпит. Христо иска и братовчедка му Ирина да ги придружи. Тя обаче не може да ги придружи, понеже ще отиде на танцова забава.

Христо иска да тръгнат при изгрев слънце, затова те ще станат много рано.

Винаги, когато отиват на Витоша, те минават през село Бояна. Този път, обаче, те ще минат през село Владая.

До Владая те ще пътуват с влак. Оттам ще вървят пеш покрай реката. После ще преминат реката при вира и ще се изкачат по билото до хижа "Поляна".

Христо предполага, че тази неделя те ще стигнат на хижата късно, защото Милка не може да върви бързо. Стоян обаче мисли, че те ще стигнат рано.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. We don't go to a dancing party very often but tonight we will.
We'll depart from home at seven o'clock and we'll get there at a quarter to eight.
My cousin will come, too.
We usually start dancing early but this time we'll start to dance a little late.
We'll have supper at nine.
We'll eat fried chicken and drink wine or beer.
I think that we'll spend the time well.

2. Are you going to sing tomorrow night?
Yes, I am.
Who is going to play the piano?
Are your friends coming?
No, they are not.

3. What are you buying now?
I am buying grapes, pears and apples.
What are you going to buy for the trip?
I'll buy milk, chicken and some whiskey.
Do you always take whiskey?
Yes, we always take a bottle of whiskey.
This time we'll take only a small bottle.

4. Can you bring your textbooks to school tomorrow?
Yes, we can. We bring our textbooks every day.
However I don't think they are able to bring their books.

5. When does she usually see her cousin?
She usually sees him on Saturday but this time she'll see him on Sunday.
Do you see the bridge now?
No, I cannot see it.
Can they see it?
Yes, they can.

6. At what place do you usually cross the river?
Sometimes we cross the river at the pool. This afternoon, however, we'll cross the river at the bridge.

7. Do you often forget your hat?
Yes, I often forget my hat.
I won't forget it this time, though.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. Ходят ли често на екскурзия братовчедите Борис и Христо?
   Да, те ходят често на екскурзия.

2. Къде ще отиде Христо тази неделя?
   Той ще отиде на Витоша.

3. Кой ще отиде с него?
   С него ще отидат брат му Стоян и сестра му Милка.

4. Защо Борис няма да отиде с тях?
   Той няма да отиде с тях, защото трябва да учи.

5. Ще ги придружи ли братовчедката на Христо?
   Не, тя няма да ги придружи.

6. Защо няма да ги придружи?
   Тя няма да ги придружи, защото ще отиде на танцова забава.

7. Кога ще станат те?
   Те ще станат много рано.

8. Защо ще станат много рано?
   Защото Христо иска да тръгнат при изгрев слънце.

9. През къде минават те винаги, когато отиват на Витоша?
   Когато отиват на Витоша, те минават винаги през село Бояна.

10. Ще минат ли този път през село Бояна?
    Не, няма да минат през село Бояна.

11. През къде ще минат?
    Ще минат през село Владая.

12. С какво ще пътуват до Владая?
    До Владая ще пътуват с влак.

13. Как ще пътуват след това?
    Ще вървят пеш.

14. Покрай какво ще вървят те?
    Те ще вървят покрай реката.

15. Къде ще преминат реката?
    Те ще преминат реката при вира.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

16. По какво ще се изкачат до хижа "Поляна"?
Те ще се изкачат по билото.

17. Кога предполага Христо, че ще отигнат на хижата?
Той предполага, че ще стигнат късно.

18. Защо предполага той, че ще стигнат късно?
Той предполага, че ще стигнат късно, защото Милка не може да върви бързо.

19. Кога мисли Стоян, че ще стигнат на хижа "Поляна"?
Той мисли, че ще стигнат рано.

20. Кога ще тръгнете с Иван за Владая?
Ще тръгнем в 10 часа.

21. Петър и Стоян няма ли да дойдат с вас?
Не, няма да дойдат.

22. Ти ще отидеш ли с Христо на Витоша?
Да. Ще отида. /Не, аз няма да отида./

23. Къде ще отидеш?
Ще отида на танцова забава.

24. Ще се изкачите ли до хижа "Поляна"?
Не, ние няма да се изкачим до хижа "Поляна".

25. Защо няма да се изкачите?
Ние няма да се изкачим, защото е късно.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Write the following sentences using the proper aspect of the verb in parentheses:

1. Той ще /отивам, отида/ на кино довечера.
2. Тя няма да /дохождам, дойда/ на училище утре.
3. Братовчед му ще /купувам, купя/ къщата.
4. Ние обикновено /тръгвам, тръгна/ в 6 ч. сутринта.
5. Този път те ще /преминавам, премина/ реката при моста.
6. Сега ти /преминавам, премина/ реката при вира.
7. Вие винаги /стигам, стигна/ там рано.
8. Кога ще /връщам се, върна се/ Вие?
9. Кой /влизам, влеза/ в стаята сега?
10. Няма ли да /минавам, мина/ той през Владая този път?

Part II

Translate into Bulgarian:

1. When do you go to bed? I go to bed at 10 o'clock. When will you go to bed tonight? I'll go to bed at midnight. Why? Because we'll have guests for supper.

2. Do you get up early in the morning? Yes, we do. Tomorrow, however, we'll get up very early. The children are going to the country and they'll have to leave before sunrise. The train leaves at 5.

3. Are they going on a trip on Sunday? Yes, they are.

4. What are you going to do tomorrow? I'll go to school in the morning. I'll eat lunch at the coffee shop by the school. There is a dancing party in the afternoon. We'll dance, sing and drink. After that we'll all go to the movies.

5. When will you come back? I don't know. We usually return early, but this time, I think, we'll come back a little late.

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Do you often go on a trip?
2. Will we go on a trip next Sunday?
3. Do they travel by train sometimes?
4. Does she get up early every morning? When will she get up tomorrow?
5. When do you go to bed usually? And tonight when will you go to bed?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part IV

1. Record the dialogue to lesson 22.

2. Translate the questions in part III,

   record them and the answer.

РЕЧНИК	VOCABULARY
би́ло n.pl. била́	ridge (of mountains)
Боя́на f.	Boyana, a village near Sofia
братовче́дка f.	cousin (she)
бъ́рзо adv.	fast
вир m.with art.вирът pl. ви́рове	pool
Ви́тоша f.	Vitosha mountains near Sofia , 2236 m.
оти́вам на Ви́тоша	to go to Vitosha Mountains
Влада́я	Vladaya, a small village in Lulin Mountains near Sofia
влак m.pl. вла́кове	train
пъту́вам с влак	I travel by train
дохо́ждам	to arrive, to come
до́йда ,е	
екску́рзия f.	trip
заба́ва f.	party
и́згрев m.	rise
и́згрев сл'ънце	sunrise
изка́чвам се, а се	to climb
изкача́ се, и се	
и́зпит m.	examination
мака́р че conj.	although
мина́вам, а	to pass
ми́на, е	
мина́вам през	to pass through
неде́ля	Sunday
в неде́ля	on Sunday
оба́че adv.	however
отта́м adv.	from there
пеш adv.	on foot
по adv.	on, along
ще се изкачи́м по би́лото	we will climb the ridge

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

покра́й prep.	along
поля́на f.	meadow
по́сле adv.	afterwards, thereafter
предпола́гам, а предпло́жа, и	to suppose
през prep.	through
премина́вам, а преми́на, е	to cross
при prep. при и́згрев сля́нце	at at sunrise
придружа́вам, а придружа́, и	to accompany
продължа́вам, а продължа́, и	to continue
път m.pl. пъ́ти път pl. пъ́тища то́зи път	time road this time
пъту́вам,а	to travel
река f.	river
сестра́ f.	sister
сля́нце n.	sun
ста́вам,а ста́на,е	to get up
сти́гам,а сти́гна,е	to arrive; to get somewhere
със prep	with
та́нцов,а,о,и	dancing, of dance
теб or те́бе objective case of ти used also with prep. с теб	you with you
хи́жа f.	lodge, hut
кога́то adv. conj.	when

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТИ УРОК

LESSON 23

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR PERCEPTION DRILL

Grammar: I. Usage of the Perfective Aspect in Present Tense.

II. The Imperative - Formation and Usage.

I. Usage of the Perfective Aspect in Present Tense.

1.

АЗ ОТИВАМ НА КИНО СЕГА.
АЗ ИСКАМ ДА ОТИДА НА КИНО СЕГА.

Къде отивате сега?
Аз отивам на кино сега.
Къде искате да отидете сега?
Аз искам да отида на кино сега.
Вие отивате ли на кино сега?
Да, аз отивам на кино сега.
Вие искате ли да отидете на кино сега?
Да, аз искам да отида на кино сега.
Вие на театър ли отивате сега?
Не, аз не отивам на театър сега.
Аз отивам на кино сега.
Вие искате ли да отидете на театър сега?
Не, аз не искам да отида на театър сега.
Аз искам да отида на кино сега.
Кой отива на кино сега?
Аз отивам на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
Аз искам да отида на кино сега.

ТИ ОТИВАШ НА КИНО СЕГА.
ТИ ИСКАШ ДА ОТИДЕШ НА КИНО СЕГА.

Къде отивам аз сега?
Ти отиваш на кино сега.
Къде искам да отида аз сега?
Ти искаш да отидеш на кино сега.
Аз отивам ли на кино сега?
Да, ти отиваш на кино сега.
Аз искам ли да отида на кино сега?
Да, ти искаш да отидеш на кино сега.
Аз отивам ли на училище сега?
Не, ти не отиваш на училище сега.
Ти отиваш на кино сега.
Аз искам ли да отида на училище сега?
Не, ти не искаш да отидеш на училище сега.
Ти искаш да отидеш на кино сега.
Кой отива на кино сега?
Ти отиваш на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
Ти искаш да отидеш на кино сега.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ТОЙ ОТИВА НА КИНО СЕГА.
ТОЙ ИСКА ДА ОТИДЕ НА КИНО СЕГА.

Къде отива той сега?
  Той отива на кино сега.
Къде иска да отиде той сега?
  Той иска да отиде на кино сега.
Той отива ли на кино сега?
  Да, той отива на кино сега.
Той иска ли да отиде на кино сега?
  Да, той иска да отиде на кино сега.
Той отива ли на театър сега?
  Не, той не отива на театър сега.
  Той отива на кино сега.
Той иска ли да отиде на театър сега?
  Не, той не иска да отиде на театър сега.
  Той иска да отиде на кино сега.
Кой отива на кино сега?
  Той отива на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
Той иска да отиде на кино сега.

НИЕ ОТИВАМЕ НА КИНО СЕГА.
НИЕ ИСКАМЕ ДА ОТИДЕМЕ НА КИНО СЕГА.

Къде отивате Вие сега?
  Ние отиваме на кино сега.
Къде искате да отидете Вие сега?
  Ние искаме да отидеме на кино сега.
Вие отивате ли на кино сега?
  Да, ние отиваме на кино сега.
Вие искате ли да отидете на кино сега?
  Да, ние искаме да отидеме на кино сега.
Вие на театър ли отивате сега?
  Не, ние не отиваме на театър сега.
  Ние отиваме на кино сега.
Вие искате ли да отидете на театър сега?
  Не, ние не искаме да отидеме на театър сега.
  Ние искаме да отидеме на кино сега.
Кой отива на кино сега?
  Ние отиваме на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
  Ние искаме да отидеме на кино сега.

ВИЕ ОТИВАТЕ НА КИНО СЕГА.
ВИЕ ИСКАТЕ ДА ОТИДЕТЕ НА КИНО СЕГА.

Къде отиваме ние сега?
  Вие отивате на кино сега.
Къде искаме да отидеме ние сега?
  Вие искате да отидете на кино сега.
Ние отиваме ли на кино сега?
  Да, Вие отивате на кино сега.
Ние искаме ли да отидеме на кино сега?
  Да, Вие искате да отидете на кино сега.
Ние на театър ли отиваме сега?
  Не, Вие не отивате на театър сега.
  Вие отивате на кино сега.
Ние искаме ли да отидем на театър сега?
  Не, Вие не искате да отидете на театър сега.
  Вие искате да отидете на кино сега.
Кой отива на кино сега?
  Вие отивате на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
  Вие искате да отидете на кино сега.

ТЕ ОТИВАТ НА КИНО СЕГА.
ТЕ ИСКАТ ДА ОТИДАТ НА КИНО СЕГА.

Къде отиват те сега?
  Те отиват на кино сега.
Къде искат да отидат те сега?
  Те искат да отидат на кино сега.
Те отиват ли на кино сега?
  Да, те отиват на кино сега.
Те искат ли да отидат на кино сега?
  Да, те искат да отидат на кино сега.
Те отиват ли на театър сега?
  Не, те не отиват на театър сега.
  Те отиват на кино сега.
Те искат ли да отидат на театър сега?
  Не, те не искат да отидат на театър сега.
  Те искат да отидат на кино сега.
Кой отива на кино сега?
  Те отиват на кино сега.
Кой иска да отиде на кино сега?
  Те искат да отидат на кино сега.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз отивам на кино сега.
Аз искам да отида на кино сега.
Той отива на кино сега.

/ние, ти, тя, вие, аз, брат ми, те, сестра му, баща ми и майка ми...../

Той иска да отиде на кино сега.

и т. н.

Той дохожда на училище сега.

/тя, ние, те.....и т. н. /

Той иска да дойде на училище....

и т. н.

Те обикновено минават през село "Бояна".

и т. н.

Те искат да минат през село "Бояна".

и т. н.

Те преминават реката сега.

и т. н.

Те искат да преминат реката...

и т. н.

Аз се изкачвам по билото.

и т. н.

Аз искам да се изкача по билото.

и т. н.

Ние тръгваме при изгрев слънце.

и т. н.

Ние искаме да тръгнем при изгрев слънце.

и т. н.

Ти обикновено стигаш там рано.

и т. н.

Ти искаш да стигнеш там рано.

и т. н.

Курсистът почва да учи български език.

и т. н.

Курсистът иска да почне да учи български език.

и т. н.

Студентите свършват курса.

и т. н.

Студентите искат да свършат курса.

и т. н.

Той дава тетрадките и взима моливите.

и т. н.

Той иска да даде тетрадките и да вземе моливите.

и т. н.

Те си лягат късно, но стават рано.

и т. н.

Те искат да си легнат късно, но искат да станат рано.

и т. н.

Ние плащаме сега за това.

и т. н.

Ние искаме да платим за това сега.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз винаги срещам г-н Митев на улицата....
и т. н.

Той винаги прекарва много хубаво в София.
и т. н.

Ти срещаш ли често г-н.....?
и т. н.

Вие връщате ли се с влак?
и т. н.

Какво купува тя сега?
и т. н

3.
Аз приготвям раницата си.
Аз трябва да приготвя раницата си.
Той приготвя раницата си.
и т. н.

Те взимат пари от баща си.
и т. н.

Тя вижда приятеля си всяка неделя.
и т. н.

Той продава крушите и дава парите на майка си.
и т. н.

Всяка сутрин курсистите донасят учебниците си в училището.
и т. н.

Какво казвате?
и т. н.
Ние заграждаме неприятеля.

Аз искам да срещна г-н Митев на улицата.....
и т. н.

Идущата година той иска да прекара много хубаво в София.
и т. н.

Ти искаш ли да срещнеш г-н.....?
и т. н.

Вие искате ли да се върнете с влак?
и т. н.
Какво иска да купи тя сега?
и т. н.

Той трябва да приготви раницата си.
и т. н.

Те трябва да вземат пари от баща си....
и т. н.

Тя трябва да види приятеля си в неделя...
и т. н.

Той трябва да продаде крушите и трябва да даде парите на майка си.....
и т. н.

Утре курсистите трябва да донесет учебниците си в училището.
и т. н.

Какво трябва да кажете?
и т. н.
Ние трябва да заградим неприятеля.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Аз тръгвам рано.
Аз мога да тръгна рано.

Той тръгва рано.
Ние тръгваме късно.
Те.....и т. н.

Той може да тръгне рано.
Ние можеме да тръгнеме късно.
Те могат..... и т. н.

Те не отиват на танцова забава сега.
и т. н.

Те не могат да отидат на танцова забава сега.
и т. н.

Ти не виждаш неприятеля.
и т. н.

Ти не можеш да видиш неприятеля.
и т. н.

Вие давате ли пари на сестра си?
и т. н.

Вие можете ли да дадете пари на сестра си?
и т. н.

Аз свършвам обикновено в 5 ч.
и т. н.

Аз мога да свърша в 5 ч.
и т. н.

Те пленяват и убиват много войници.
и т. н.

Те могат да пленят и да убият много войници.
и т. н.

Той обикновено дохожда рано на училище.
и т. н.

Той може да дойде рано на училище утре сутрин.
и т. н.

Аз преминавам реката сега.
и т. н.

Аз мога да премина реката сега.
и т. н.

Тя не се връща сега.
и т. н.

Тя не може да се върне сега.
и т. н.

Ние не вземаме пари от майка си.
и т. н.

Ние не можеме да вземеме пари от майка си.
и т. н.

Те купуват пиано.
и т. н.

Те могат да купят пиано.
и т. н.

Той стига ли рано там?

Той може ли да стигне рано там?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Той тръгва в 8 часа обикновено.
Защо не тръгне в 7 часа този път?

Те тръгват в 8 часа.

/тя, вие, аз, ние, ти, офицерът, той, те, войниците...../

Защо не тръгнат в.....?

и т. н.

Вие отивате на кино сега.
и т. н.

Защо не отидете на театър?
и т. н.

Те преминават реката при моста.

Защо не преминат реката при вира довечера?

Ние винаги купуваме мляко.

Защо не купиме ракия сега?

Ти понякога влизаш в кафенето.

Защо не влезеш в ресторанта този път?

Аз продавам масата сега.

Защо не продам столовете?

Той се връща късно вечер.

Защо не се върне рано довечера?

Вие почвате да пишете домашната си работа.

Защо не почнете да учите урока?

Ти приготвяш униформата си сега.

Защо не приготвиш и раницата?

Те си лягат в полунощ понякога.

Защо не си легнат по-рано утре вечер?

Всяка сутрин войниците донасят пушките си.

Защо не донесат картечницата утре сутрин?

Всяка сутрин той става в шест часа и половина.

Защо той не стане в пет и половина утре сутрин?

Ние заграждаме сега неприятеля при реката.

Защо не заградиме неприятеля в гората?

Вие поздравявате г-н....сега.

Защо не поздравите и жена му?

Те обикновено минават през село Бояна .

Защо не минат през село Владая този път?

Аз винаги се изкачвам покрай реката до хижата.

Защо не се изкача по билото до хижата този път?

Ти винаги свършваш в 4 ч.

Защо не свършиш в 3 ч. този път?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. The Imperative.

1.
Ти трябва да пишеш писма.

пиш - Й писма!

Ти трябва да четеш урока.	Чети урока!
свириш на пиано.	Свири на пиано!
говориш български.	Говори български!
носиш униформа.	Носи униформа!
забравиш това.	Забрави това!
направиш това.	Направи това!
ходиш на училище.	Ходи на училище!
работиш много.	Работи много!
служиш във войската.	Служи във войската!
преминеш реката.	Премини реката!
минеш през селото.	Мини през селото!
купиш грозде.	Купи грозде!
си легнеш рано.	Легни си рано!
станеш в 6 ч.	Стани в 6 ч.!
донесеш учебниците.	Донеси учебниците!

2.
Вие трябва да пишете писма.

пиш - ÉTE писма!

Вие трябва да четете урока.	Четете урока!
ходите на училище.	Ходете на училище!
говорите български.	Говорете български!
кажете това на г-н...	Кажете това на г-н!
свършите в 5 ч.	Свършете в 5 ч.!
почнете рано.	Почнете рано!
заградите неприятеля.	Заградете неприятеля!
изоставите оръжието си.	Изоставете оръжието си!
забравите това.	Забравете това!
плените войниците.	Пленете войниците!
приготвите раниците.	Пригответе раниците!
вземете парите.	Вземете парите!
се върнете рано.	Върнете се рано!
стигнете там рано.	Стигнете там рано!
купите ракия.	Купете ракия!
работите всеки ден.	Работете всеки ден!
учите много.	Учете много!
носите цивилни дрехи.	Носете цивилни дрехи!
свирите на пиано.	Свирете на пиано!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.
Аз чета урока.

чет - Й урока!
чет - ЕТЕ урока!

Аз пиша писма.
Аз ще мина през селото.
Аз ще купя ябълки утре.
Аз ще премина реката при моста.
Аз ходя на училище всеки ден.
Аз свиря на пиано.
Аз говоря български често.
Аз ще направя това довечера.
Аз ще тръгна при изгрев слънце.
Аз ще се изкача по билото.
Аз ще платя за къщата.
Аз ще се върна следобед.
Те ще донесат учебниците.
Те ще пленят войници.
Те работят всеки ден.
Той носи униформата си.
Вие ще поздравите Христови.
Аз ще взема ябълки и круши.
Той ще си легне рано.
Те ше станат късно.
Ти ще бъдеш тук в 8 ч.

Пиши писма! Пишете писма!
Мини през селото!
Минете през селото!

4.
Ти трябва да отиваш на училище всеки ден.

Отива - Й на училище всеки ден!

Ти трябва да.....
минаваш винаги през площада.
танцуваш с братовчедка си.
вечеряш в къщи.
стреляш с картечница.
чакаш приятелите си.
поздравляваш винаги учителите.
си лягаш рано винаги.
ставаш рано всяка сутрин.
купуваш грозде понякога.
преминаваш реката винаги при вира.
пееш сега.
пиеш мляко.
играеш на карти сега.
телефонираш на г-жа.....

Минавай винаги през площада!
Танцувай с братовчедка си!
Вечеряй в къщи!
Стреляй с картечница!
Чакай приятелите си!
Поздравлявай винаги учителите!
Лягай си рано винаги!
Ставай рано всяка сутрин!
Купувай грозде понякога!
Винаги преминавай реката при вира!
Пей сега!
Пий мляко!
Играй на карти сега!
Телефонирай на г-жа....!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.
Вие трябва да вечеряте в къщи.

Вечеря - ЙТЕ в къщи!

Вие трябва да ...	танцувате сега.	Танцувайте сега!
	стреляте с картечница.	Стреляйте с картечница!
	чакате г-н Митев.	Чакайте г-н Митев!
	пеете сега.	Пейте сега!
	пиете само мляко.	Пийте само мляко!
	тръгвате за училище рано сутрин.	Тръгвайте за училище рано сутрин!
	телефонирате на Попови.	Телефонирайте на Попови!
	играете на карти сега.	Играйте на карти сега!
	живеете на село.	Живейте на село!
	обядвате в 12 ч.	Обядвайте в 12 ч.!
	стоите до полунощ.	Стойте до полунощ!
	си лягате рано.	Лягайте си рано!
	ставате рано.	Ставайте рано!
	вечеряте в къщи.	Вечеряйте в къщи!
	и т. н.	и т. н.

6.

Аз минавам винаги през селото.	Минавай винаги през селото!
	Минавайте винаги през селото!
Аз ще мина през селото.	Мини през селото!
	Минете през селото!
Той играе на карти.	Играй на карти! Играйте на карти!
Тя винаги тръгва рано.	
Тя ще тръгне рано утре.	
Те танцуват сега.	
Вие ще вземете вино и ракия.	
Вие често взимате мляко.	
Аз пея сега.	и т. н.
Те пушат цигари.	
Ти често преминаваш реката.	
Ти ще преминеш реката довечера.	
Той ще купи кюфтета за вечеря.	
Той понякога купува кисело мляко.	
Ние вечеряме в къщи.	
Те обядват в ресторант.	
Аз винаги донасям учебниците на училище.	
Аз ще донеса романа утре.	
Те ще бъдат там в 12 ч.	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.
Аз чета роман!

Не чети роман! Чети урока!
Не четете роман! Четете урока!

Аз пея сега.

Не пей сега! Пей после!
Не пейте сега! Пейте после!

Аз пия ракия.

Не пий ракия! Пий мляко!
Не пийте ракия! Пийте мляко!

Той играе на карти сега.
Те свирят на пиано сега.
Аз пиша писма.
Той вечеря в ресторант.
Ти танцуваш със сестра си.
Той ходи често на кино.
Ние работиме малко.
Те служат в пехотата.
Аз нося цивилни дрехи.
Той говори български малко.
Вие сте сериозен човек.

8.
Аз тръгвам в 8 ч.

Не тръгвай в 8 ч! Тръгни в 9 ч!
Не тръгвайте в 8 ч! Тръгнете в 9 ч!

Аз преминавам реката при вира сега.

Не преминавай реката при вира!
Премини реката при моста!
Не преминавайте реката при вира!
Преминете реката при моста!
Не купувай круши! Купи ябълки!

Аз ще купя круши.
Аз ще почна да ям в два часа.
Аз ще свърша яденето в 3 ч.
Той ще плати 10 лева.
Те заграждат неприятеля при моста.
Той ще изостави оръжието си.
Ние ще минем през село " Бояна".
Вие ще се изкачите покрай реката до хижата.
Ти ще донесеш вестника.
Аз си лягам в 11 ч.
Аз ставам в 7 ч.

И т. н.

и т. н

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

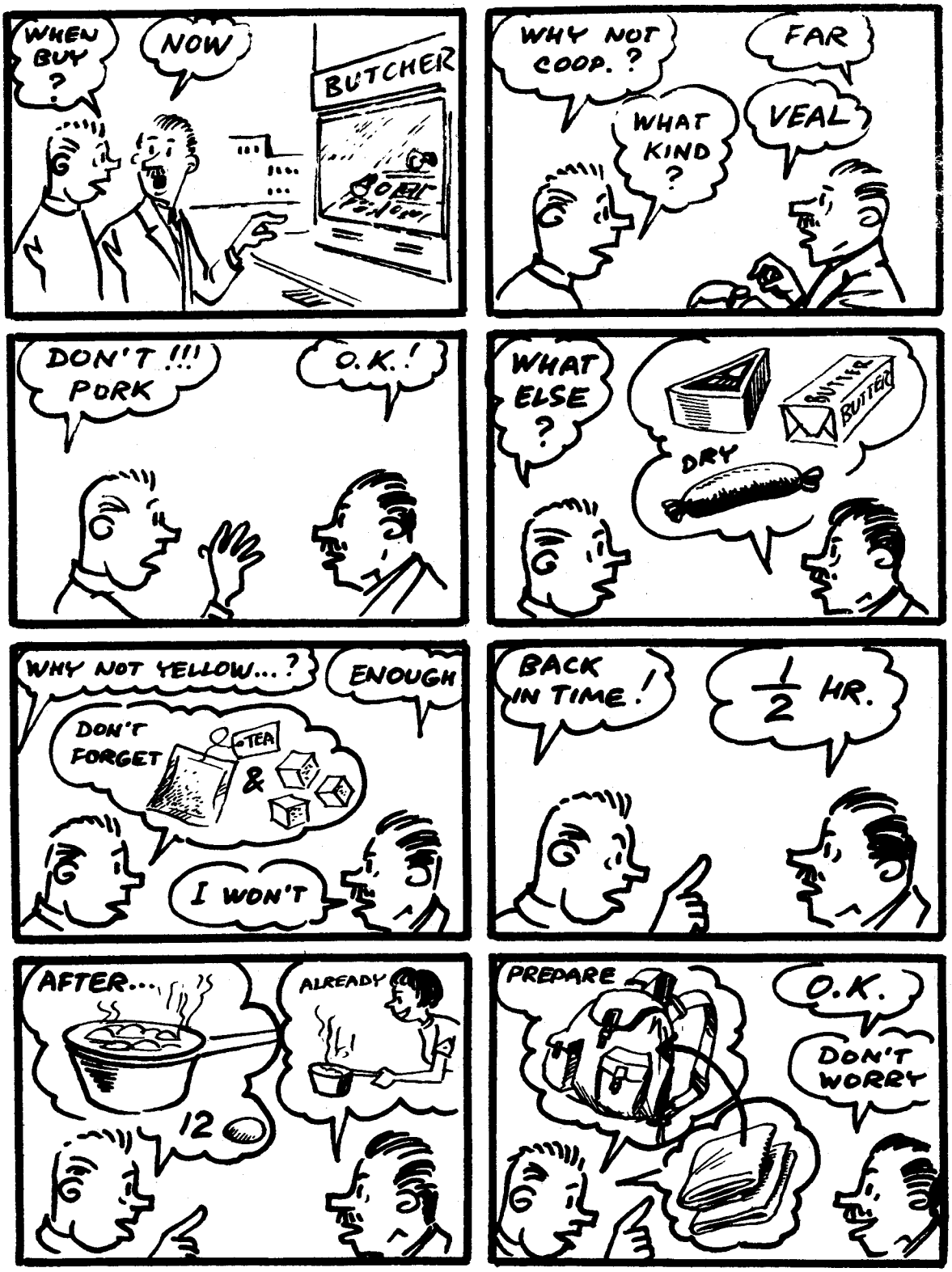

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР

Приготовле́ние за екску́рзия

DIALOGUE

Preparation for a trip

Ст: Стоя́н
Хр: Хри́сто

St: Stoyan
Ch: Christo

Ст: Хри́сто, кога́ ще ку́пиш месо́?
Хр: Ей сега́. Оти́вам при меса́ря на ъ́гъла.

St: Christo, when are you going to buy meat?
Ch: Right now. I am going to the butcher's at the corner.

Ст: Защо́ не оти́деш в "На́ркоп"?
Хр: Дале́че е. Ня́мам вре́ме.

St: Why don't you go to the "People's Cooperative"?
Ch: It's far away. I haven't got the time.

Ст: Какво́ месо́ ще ку́пиш?
Хр: Ми́сля да ку́пя те́лешко месо́ за кеба́пчета.

St: What kind of meat will you buy?
Ch: I'm thinking of buying veal for hamburgers.

Ст: Не взи́май те́лешко! Вземи́ сви́нски пържо́ли!
Хр: Добре́, ще взе́ма сви́нски пържо́ли.

St: Don't take veal. Take pork chops.
Ch: Good. I'll take pork chops.

Ст: Какво́ дру́го ми́слиш да ку́пиш за и́алета?
Хр: Си́рене, ма́сло́ и ма́лко лука́нка.

St: What else are you thinking of buying for the trip?
Ch: Cheese, butter and some dry salami.

Ст: Защо́ не ку́пиш кашкава́л?
Хр: Имаме доста́тъчно в къ́щи.

St: Why don't you buy yellow cheese?
Ch: We have enough at home.

Ст: Не забра́вяй да вземеш чай и за́хар!
Хр: Ня́ма да забра́вя.

St: Don't forget to take tea and sugar.
Ch: I won't forget.

Ст: Гле́дай да се върнеш навре́ме!
Хр: Ще гле́дам да бъ́да тук след полови́н час.

St: See that you come back in time.
Ch: I'll try to be here in half an hour.

Ст: След като́ се върнеш, свари́ една́ дузи́на я́йца́!
Хр: Ми́лка ги вари́ ве́че.

St: After you come back, boil a dozen eggs.
Ch: Milka is boiling them already.

Ст: Приготве́те ра́ниците преди́ вечеря!
Хр: Добре́, ще ги приго́твим.

St: Prepare the knapsacks before supper.
Ch: O.K. We'll get them ready.

Ст: Не забра́вяйте да сло́жите и одеала́та!
Хр: Не се безпоко́й! Ще ги сло́жим.

St: Don't forget to put the blankets in too.
Ch: Don't worry. We'll put them in.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА - GRAMMAR ANALYSIS

I. Usage of the Perfective Aspect in Present Tense

The perfective aspect of the verbs in present tense may be used in main as well as in subordinate clauses.

1. In Main Clauses

a. Interrogative-negative main clauses beginning with **защо не** "why not, why don't" often have perfective aspect, present tense:

Examples:

Защо́ не ми́нете през Влада́я?	Why don't you pass through Vladaya? (i.e. this time)

Compare the same with imperfective aspect:

Защо́ не мина́вате ве́че през Влада́я?	Why don't you pass through Vladaya anymore?
Защо́ не тръ́гне в пет часа́?	Why doesn't he depart at 5 o'clock? (i.e. this only time)

Compare the same with imperfective aspect:

Защо́ не тръ́гва в пет часа́?	Why doesn't he depart at five o'clock? (i.e.regularly)

b. Volitive clauses expressing wish or permission. They begin with the particles да, нека or нека да. All three are equivalent to the English "let".

Examples:

Не́ка да ку́пи те́лешко месо́!	Let him buy veal!

Compare the same with imperfective aspect:

Не́ка да купу́ва те́лешко месо́!	Let him buy veal! (continuously or always)
Да свари́м яйца́!	Let us boil eggs!
Compare: Да вари́м яйца́ все́ки ден!	Let us boil eggs everyday!
Не́ка оти́де при меса́ря!	Let him go to the butcher.
Compare; Нека́ отива че́сто при меса́ря!	Let him go often to the butcher!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. Imperative clauses expressing an order (See part II of this Grammar Analysis).

2. Subordinate Clauses.

The present tense, perfective aspect, may be used in subordinate clauses beginning with the following conjunctions:

а́ко	if	докато́	while	преди́ да	before
без да	without	за да	in order to	след като́	after
да	to	ли*	if	щом като́	as soon as

Examples:

Те и́скат да напи́шат писмо́то сега́. They want to write the letter now.

Аз ще чета́, докато́ те напи́шат писмо́то. I'll read while they finish writting the letter.

Ние тря́бва да пъту́ваме с влак, за да дойдем при вас. We have to travel by train in order to come to you.

II. THE IMPERATIVE

The imperative or command forms have the following endings:

		1st Group	2nd Group	3rd Group
a. For verbs having a vowel before the ending for 1st person singular.	Sing.	- Й	- Й	- Й
	Pl.	- ЙТЕ	- ЙТЕ	- ЙТЕ
b. For verbs having no vowel before the ending for 1st person singular.	Sing.	- И́	- И́	
	Pl.	- И́ТЕ	- И́ТЕ	

*ли - follows the verb.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Examples for a:

1st Group			2nd Group		
пéя - to sing			стоя - to stand		
Imperative			Imperative		
S.	пé-й!	sing!	S.	стó-й	stand!
Pl.	пé-й-те!	sing!	Pl.	стó-й-те!	stand!

3rd Group			3rd Group		
глéдам - to look			стрéлям - to shoot		
Imperative			Imperative		
S.	глéда-й!	look!	S.	стрéля-й!	shoot!
Pl.	глéда-й-те!	look!	Pl.	стреля-й-те!	shoot!

Examples for b.

1st Group				2nd Group			
Verb		Imperative		Verb		Imperative	
пúша - to write	S.	пиш-й!	write!	úча - to study	S.	уч-й!	study!
	Pl.	пиш-éте!	write!		Pl.	уч-éте!	study!

2. Accent of the Imperative.

a. The singular imperative form of the verbs of 1st and 2nd group is always stressed on the last syllable, regardless of the accent of the verb in present tense. In the plural the stress remains on the next to the last syllable.

Examples:

1st Group			2nd Group	
S.	пиши́!	write!	учи́!	study!
Pl.	пишéте!	write!	учéте!	study!
S.	чети́!	read!	стóй!	stand!
Pl.	четéте!	read!	стóйте!	stand!

Note: ОЙ is a diphthong and therefore is one syllable.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. The verbs of the 3rd group preserve the accent of the present tense.

Examples:

гле́дам	to look	S.	гле́дай	look!
		Pl.	гле́дайте!	Look!
стре́лям	to shoot	S.	стре́ляй!	shoot!
		Pl.	стре́ляйте!	shoot!

3. Negative Imperative

The negative imperative is formed with the negation не- "not" before the verb.

Examples:

Не пиши́!	Don't write!	Не чети́!	Don't read!
Не пише́те!	Don't write!	Не чете́те!	Don't read!
Не учи́!	Don't study!	Не сто́й!	Don't stand!
Не уче́те!	Don't study!	Не сто́йте!	Don't stand!
Не гле́дай!	Don't look!	Не стре́ляй	Don't shoot
Не гле́дайте	Don't look!	Не стреляйте!	Don't shoot!

4. Formation and Use of the Imperative deriving from Perfective Verbs.

The imperative of the perfective verbs is formed in the same way as the imperative of the imperfective verbs.

a. Formation. The perfective and imperfective imperative forms are used according to the kind of action which is to be expressed.

Examples:

Imperf:	Учи́ все́ки ден по еди́н уро́к!	Study a lesson every day!
Perf:	Научи́ уро́ка си добре́!	Learn your lesson very well!
	Купу́вай хляб все́ки ден!	Buy (some) bread every day!
	Купи́ днес еди́н хляб!	Buy a loaf of bread today!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ся́дай ви́наги на то́зи стол!	Always sit down on this chair!
Седни́ на сто́ла!	Sit down on the chair!

b. Use. The perfective imperative may not be used in a negative command. In that case the imperfective aspect is used regardless of the aspect of the action.

Examples:

Не купу́вай хляб днес!	Don't buy bread today!
Не учи́ уро́ка си днес!	Don't study your lesson today!
Не ся́дай на то́зи стол!	Don't sit down on this chair!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ — GRAMMAR DRILL

I. Usage of the Perfective Aspect in Present Tense.

1.

Аз купувам месо сега.
Аз искам да.....

/той, те, ние, ти, тя
вие, аз, сестра ми,
войниците....и т. н./

Аз искам да купя месо сега.

Той купува месо сега.
Той иска да купи месо сега.

и т. н.

Те отиват при месаря. сега.
Те искат да.....

/аз, той, вие, тя, ние,
ти, брат ми....и т. н./

Те искат да отидат при месаря сега.

Аз отивам при месаря сега.
Аз искам да отида.....

и т. н.

Той обикновено взима телешко
месо за кебапчета.
Сега той иска да.....

/ние, ти, вие, те, тя,
майка ми.....и т. н./

Сега той иска да вземе телешко
месо за кебапчета.
Ние обикновено взимаме.....
Сега ние искаме да вземеме...

и т. н.

Те винаги се връщат навреме.
Този път те искат да.....

/ти, аз, ние, той....и т. н./

Този път те искат да се
върнат навреме.

Ти понякога вариш яйца.
Сега ти искаш да.....

и т. н.

Тя винаги приготвя раниците
преди вечеря.
Тя иска да.....

Аз слагам одеалата в раницата
сега.
Аз искам да.....

Те винаги дохождат навреме.
И този път те искат да.....

и т. н.

Те обикновено стигат там рано.
Те искат да.....

Ние тръгваме при изгрев слънце.
Ние искаме да.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Те обикновено минават през
село "Бояна".
Този път те искат да.....

/аз, той, ние, ти, тя,
вие...../

и т. н.

Тя се изкачва по билото сега.
Тя иска да.....

/те, той, аз, ние...../

и т. н.

Ние обикновено преминаваме
реката по моста.
Този път ние трябва да.....

/те, той, аз, вие, тя, ти,
ефрейторът, войниците,
ние.....и т. н./

Студентите свършват училище
в 4 ч.
Днес следобед те трябва да..

/студентът, аз, ние, ти,
американката, той, вие, те/

Аз давам тетрадките и взимам
моливите.
Аз трябва да.....

/той. вие, ние, тя, те,
ти, учителят.....и т. н./

Те си лягат рано и стават
рано.
Довечера те трябва да.....

/ние, аз, той, децата,
дъщеря ми, ти, те, вие.../

Този път те искат да минат
през село "Владая".
Аз обикновено минавам....
Този път аз искам да мина...

и т. н.

Тя иска да се изкачи.....

Те се изкачват.....
Те искат да се изкачат.....

и т. н.

Този път ние трябва да преминем
реката при вира. /моста.
Те обикновено преминават реката по
Този път те трябва да преминат
реката при вира.

и т. н.

Днес следобед те трябва да
свършат училище в 3 ч.
Студентът свършва училище...
Днес следобед.....

и т. н.

Аз трябва да дам тетрадките и
да взема моливите.
Той дава.....
Той трябва да даде.....

и т. н.

Довечера те трябва да си
легнат рано и трябва да
станат рано утре сутрин.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ние винаги плащаме за къщата навреме.
Този път ние не можем да....

/те, аз, той, вие, тя, ти, баща ми, ние, баба и дядо../

Този път ние не можем да платим навреме.
Те винаги плащат.....
Този път те не могат да платят навреме.

Аз обикновено срещам г-н.....
в кафенето на площада.
Довечера аз не мога да.....
Аз трябва да.....

и т. н.

Довечера аз не мога да срещна..
Аз трябва да срещна г-н...
пред театъра.

Той обикновено се връща в къщи късно.
Довечера той ще.....

/аз, те, вие, тя, ние, ти /

и т. н.

Довечера той ще се върне рано.

Аз обикновено се връщам.....
Довечера аз ще се върна.....

и т. н.

Вие влизате в стаята сега.
Вие трябва да.....

Какво казва той?
Какво иска да.....?

Те виждат брат си всяка неделя.
Те ще могат да.....

Те донасят учебниците си всяка сутрин.
Утре те трябва да.....

и т. н.

Войниците заграждат неприятеля.
Войниците трябва да.....

Той тръгва рано обикновено.
Утре вечер той може да....

Той дава ли пари на сина си?
Той може ли да.....?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Тя не се връща сега.
Тя не може.....

/аз, ние, той, вие, ти,
те, баща ми, децата.../

и т. н.

Те понякога пленяват и убиват
много войници.
Сега те могат да.....

/ние, вие, неприятелят.../

и т. н.

2.
Вие отивате в къщи сега.
Защо не.....

/той, аз, ние, тя, те,
вие, ти, дъщеря Ви,
учениците...../

Те тръгват в полунощ.
Защо не.....

/ти, тя, ние, аз, вие,
офицерът, войниците..../

и т. н.

Сега ние купуваме телешко
месо за кебапчета.
Сега той.....

и т. н.

Ние обикновено минаваме през
село "Бояна".
Те обикновено.....

Те винаги си лягат късно.
Ти.....

и т. н.

Тя не може да се върне сега.

Аз не се връщам сега.
Аз не мога да се върна сега.

и т. н.

Сега те могат да пленят и
убият много войници.
Ние пленяваме и убиваме...
Сега ние можеме да пленим...

и т. н.

Защо не отидете на училище?

Той отива в къщи сега.
Защо не отиде на училище?

и т. н.

Защо не тръгнат по-рано
довечера?

Ти тръгваш в полунощ.
Защо не тръгнеш по-рано
довечера?

Защо не купите свински
пържоли?
Сега той купува.....
Защо не купи.....?

и т. н.

Защо не минеме през Владая
този път?
Те обикновено минават.....
Защо не минат.....

Защо не си легнат рано този
път?
Ти винаги си лягаш късно.
Защо не.....?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. The Imperative

1.

Аз ще мина през селото.

Аз няма да мина през селото.

Мини през селото!
Минете през селото!
Не минавай през селото!
Не минавайте през селото!

Ти не пишеш писмо сега.
Аз не купувам ракия сега.
Той няма да чете това списание.
Ние няма да влеземе в стаята.
Те приготвят раниците.
Аз не искам да премина реката.
Аз няма да си легна късно довечера.
Ти няма да станеш рано утре сутрин.
Тя почва да работи.
Ти няма да забравиш да кажеш.
на студентите за утре.
Аз ще нося цивилни дрехи довечера.
Той работи всеки ден.
Тя не учи всеки ден.
Аз няма да взема свински пържоли.
Аз ще взема телешко месо за кюфтета.
Ти стоиш тук.
Вие няма да донесете учебниците утре.
Вие донасяте документите сега.
Ние няма да изоставиме оръжието си.
Те изоставят оръжието сега.
Вие няма да заградите неприятеля сега.
Те заграждат неприятеля сега.
Вие минавате по моста сега.
Защо не се върнете рано този път?
Ти няма да приготвиш раницата преди вечеря.
Вие няма да почнете да играете на карти сега.
Ти свършваш в 5 ч.
Ти няма да свършиш в 6 ч.
Вие няма да тръгнете в 8 ч.
Той тръгва сега.
Те се изкачват по билото сега.
Ти няма да се изкачиш по билото.
Тя пее сега. Тя няма да пее после.
Ти не чакаш пред театъра.
Ти чакаш пред киното.
Аз няма да платя 10 лева.
Аз ще платя само 5 лева.
Ти няма да сложиш одеалата в раницата.
Ти слагаш одеалата на масата сега.
Той няма да свари една дузина яйца.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Ти не трябва да тръгнеш в 9 ч. довечера. Трябва да тръгнеш в 8 ч. утре сутрин.	Не тръгвай в 9 ч. довечера! Тръгни в 8 ч. утре сутрин!
Вие не трябва да минете през село Владая . Трябва да минете през Бояна .	Не минавайте през село Владая ! Минете през Бояна !
Ти не трябва да станеш рано утре сутрин. Ти трябва да станеш в 8 ч.	Не ставай рано утре сутрин! Стани в 8 ч!
Вие не трябва да си легнете късно довечера. Вие трябва да си легнете рано.	Не си лягайте късно довечера! Легнете си рано!
Ти не трябва да чакаш приятелите си сега. Ти трябва да чакаш приятелите си след един час.	Не чакай приятелите си сега! Чакай приятелите си след един час!
Вие не трябва да четете романи. Вие трябва да четете списания.	Не четете романи! Четете списания!
Ти не трябва да вземеш свински пържоли този път. Ти трябва да вземеш телешко месо за кебапчета.	Не вземай свински пържоли! Вземи телешко месо за кебапчета!
Вие не трябва да приготвите раниците сега. Вие трябва да приготвите раниците преди вечеря.	Не приготвяйте раниците сега! Пригответе ги преди вечеря!
Ти не трябва да купиш сирене за излета. Ти трябва да купиш кашкавал.	Не купувай сирене за излета! Купи кашкавал!
Вие не трябва да сварите две дузини яйца. Вие трябва да сварите една дузина яйца.	Не варете две дузини яйца! Сварете една дузина яйца!
Ти не трябва да забравиш да вземеш чай и захар.	Не забравяй да вземеш чай и захар!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО — READING TEXT

Христо, брат му Стоян и сестра му Милка се приготвят за излета в неделя. Този път Христо отива за покупки. Той иска да купи телешко за кебапчета. Стоян, обаче, не обича да яде кебапчета. Той казва на Христо да купи свински пържоли. Христо отива за пържоли при месаря на ъгъла.

За други покупки той обикновено отива в "Наркоп". "Наркоп" е държавен магазин. В него има всичко, каквото човек иска да купи.

Когато отиват на излет,те взимат винаги сирене, масло, луканка, кашкавал и хляб. В къщи те имат само кашкавал. Христо купува всичко друго освен кашкавал.

Времето в планината обикновено е студено. Там те винаги пият чай. Този път Христо забравя да купи чай и захар. Затова той се връща пак на пазаря.

Той гледа да се върне на време. Заедно с Милка той трябва да приготви раниците. Тя ще свари една дузина яйца. В раниците, след като сложат всичко за ядене, те ще поставят и одеала. Стоян няма да забрави да вземе и манерка за вода.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД TRANSLATION

1. Are you going to the "People's Cooperative"?
Yes, I'm going there.
And she?
She's also going there.
Why doesn't she go to the butcher's at the corner to buy some pork chops?
She usually buys pork chops for supper but this time she wants to buy chicken.

2. Will they come back on time?
I think that they will, because they always come back on time.
Are they coming back now?
No, they are not.

3. What are you putting in the knapsack now?
I'm putting in the cheese and the butter.
Why don't you put in the yellow cheese, too.
Because we don't have any yellow cheese at home.

4. We usually go to bed late and get up late.
Tomorrow, however, we'll have to go to bed early because we'll have to get up very early in the morning.

5. What is the teacher giving the students?
He's giving copy-books, pencils, erasers and rulers to the students.
Why doesn't he give the students newspapers, too?
He cannot give them newspapers but he'll give the students some textbooks.

6. Don't pass by the forest. Pass by the river.

7. Don't leave late. Leave early.
The train leaves at a quarter to six.
Don't take this train. Take the train at six thirty.

8. Be strict but just.

9. How long do I have to wait for you?
Wait for me until noon, and bring the documents.
Don't bring the money.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ — QUESTIONS & ANSWERS

1. За какво се приготвят Христо, Стоян и сестра им Милка?
   Те се приготвят за екскурзията в неделя.

2. Къде отива Христо?
   Той отива при месаря на ъгъла.

3. Какво иска да купи той?
   Той иска да купи телешко за кебапчета.

4. Защо не купува той месо за кебапчета.
   Защото брат му Стоян не обича да яде кебапчета.

5. Какво иска Стоян да купи брат му Христо?
   Той иска Христо да купи свински пържоли.

6. Откъде купува Христо свински пържоли?
   Той купува свински пържоли от месаря на ъгъла.

7. Къде отива той за други покупки?
   Той отива в един магазин.

8. Как се нарича този магазин?
   Този магазин се нарича "Наркоп".

9. Какво има в този магазин?
   В този магазин има всичко, каквото Стоян иска да купи.

10. Какво взимат за ядене Стоян и Милка, когато отиват на излет?
    Те взимат сирене, масло, луканка и кашкавал.

11. Защо Христо не купува кашкавал?
    Той не купува кашкавал, защото има в къщи.

12. Откъде купува той сирене, масло и луканка?
    Той купува сирене, масло и луканка от "Наркоп".

13. Какво е времето на планината?
    Обикновено времето там е студено.

14. Какво пият те там?
    Те пият там чай.

15. Какво забравя Христо да купи?
    Той забравя да купи чай и захар.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

17. Защо гледа да се върне на време от "Наркоп"?
Защото заедно с Милка той трябва да приготви раниците.

18. Какво ще направи Милка до това време?
Тя ще свари една дузина яйца.

19. Какво ще сложат те в раниците?
Те ще сложат всичко за ядене.

20. Какво друго ще сложат те в раниците?
Те ще сложат одеала.

21. Какво няма да забрави да вземе Стоян?
Той няма да забрави да вземе манерка за вода.

22. Ходите ли с другари често на екскурзия?
Да, ходя често на екскурзия. /Не, не ходя често на екскурзия./

23. Носите ли раници, когато отивате на екскурзия?
Да, нося раници.

24. Ти какво носиш в раницата си?
Аз нося сирене, хляб и луканка.

25. Какво носят другарите ти за ядене?
Те носят кашкавал, чай и захар.

26. Всички ли носят манерки за вода?
Не, само Стоян носи манерка за вода.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА HOMEWORK

Part I

Complete the following sentences using "отивам на кино".

Example: Сега аз..... Сега аз "отивам на кино."

1. Довечера той.....
2. Всеки ден те.....
3. Обикновено тя.....
4. Днес той иска.....
5. Ние винаги.....
6. Вие често ли.....
7. Следобед аз трябва.....
8. Понякога ти.....
9. Всяка събота ние.....
10. В неделя те ще.....
11. Този път вие няма.....
12. Довечера ти няма.....
13. Сега той не иска.....

Part II

Translate into Bulgarian:

1. Where are you going now? I want to go to buy some veal for supper. Why don't you take a few pork chops? O.K. I'll take some. Don't forget to buy some cheese and butter. And take some sugar too.

2. Do you want to come tomorrow night? I cannot come because I'll have to get ready for the trip. And your brother? I think that he'll be able to come.

3. Don't cross the river at the pool. Cross the river at the bridge. Don't worry. We'll cross it there.

4. Why don't you pass through Boyaná? We usually pass through the village, but this time we'll have to pass through Vladaya.

5. Don't be so serious. I am not serious. I am only thinking about the trip. We want to get up early and start early but grandpa is sick and we'll have to wait a little. We usually get there at noon, but this time we'll be there at two or three o'clock. Can't you get there earlier? No, we cannot.

6. Don't put the blankets on the table. Put them in the knapsack.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Part III

Translate the following questions and answer them in Bulgarian:

1. Do you want to go to school every day?
2. Do you want to go to the movies now?
3. What kind of meat do you usually buy for supper?
4. What kind of meat are you going to buy for tonight?
5. Do you have enough tea and sugar at home?
6. What do you take on a trip?

Part IV

1. Record the dialogue to lesson 23.

2. Translate the questions in part III,

   record them and the answers.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК	VOCABULARY
безпокоя́ се, и се, ях се	to worry
бъ́да, е	to be
в	(motion) to, into
отйвам в града́	I'm going into town
варя́, и	to boil, to cook
сваря́,й,их	
вечеря́ f.	supper
вода́ f.	water
вре́ме n.	time; weather
ва вре́ме	on time
гле́дам	to look at; to see,to try
гле́дай да се върнеш на вре́ме	see that you come back on time
дале́ч/е/ adv.	far
доста́тъчно adv.	enough
друг,а,о,и	other
всйчко дру́го осве́н кашкава́л	everything else but yellow cheese
дузи́на f.	dozen
държа́вен, вна,о,и	state owned, government owned
ей	just, right
забра́вям	to forget
за́хар f with art. захарта́	sugar
йзлет m.	trip
им poss.	their
каквото́ rel.pron.	what, whatever
кашкава́л m.	yellow cheese
кеба́пче n.pl. кеба́пчета	hamburger
кога́то adv. conj.	when; whenever; while
куцу́вам, а	to buy
ку́пя,и,их	
лука́нка f.	dry salami
магази́н m.	store
мане́рка f.	canteen
ма́сло́ n.pl. масла́	butter
меса́р m.	butcher
месо́ m.	meat
ми́сли	to think, to intend
му poss.	his
"На́ркоп" abbr. of	
"Наро́ден кооперати́вен магази́н"	People's Cooperative Store
оби́чам	to like; to love
одея́ло n.pl. одеала́	blanket
откъде́ adv.	from where
паза́р m.	market
планина́ f.	mountains

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

поку́шка f.	purchase
полови́н	half
след полови́н час	in half an hour
поста́вям	to put
поста́вя,и,их	
преди́	before
приго́твям, я	to prepare
приго́твя,и,их	
приготовле́ние n.	preparation
пържо́ла f.	chop
сви́нска пържо́ла	pork chop
ра́ница f.	knapsack
сваря́ see варя	
си́рене n.	cheese
сла́гам	to put
сло́жа, и,их	
студе́н,а,о,и	cold
те́лешки,а,о,и	calf's
те́лешко /месо́/	veal
тръгвам	to start, to depart, to leave
тръгна,е,ах	
хляб m.pl. хля́бове	bread pl. loaves of bread
after numerals хля́ба	
купи́ два хля́ба	buy two loaves of bread
чай m.	tea
я́йце́ pl.я́йца́	egg
ъгъл n.pl. ъгли	corner

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

GRAMMAR INDEX

The figures refer to the pages of this volume.

Accent

in Bulgarian(in general) 22-23.
of imperative 211.
of neuter nouns 148.

Adjectives

orthography of adj.indicating nationality 19.

Affirmative Form

of Present Tense:
verbs of the 1st group 125.
verbs of the 2d group 103.
verbs of the 3d group 73.

Article

Definite:
of masc.nouns 45.
of fem.nouns 76.
of neut.nouns 149.

Aspect

in general 177-178.
in Bulgarian 179.
formation 180.
- and conjugation 182.
usage of perf.aspect 209.

Auxiliary Verb

СЪМ 16.
present tense of- 17.
affirmative form 17.
interrogative form 20-21.
interrogative-negative form 47.
negative form 17.

Change

of Vowel Sound
in neuter nouns 148.

Conjugation

and aspect 182.

Definite Article

of fem.nouns 76.
of masc.nouns(full art)45.
of masc.nouns(short art.)104.
of neut.nouns 149.
pronunciation of - 46.

Dialect Forms

of the verbs,1st group 125.
of the verbs,2d group 103.

Double Negation 127.

Ending

-М of the verbs,1st group 126.

Endings of Nouns

feminine 43.
masculine 43.
neuter 44.

Familiar Form

of the pers.pronoun 16.
of the verb 16.

Feminine Nouns

definite art 76.
endings 43.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

First Group

of verbs 125.

For

idiomatic translation into Bulgarian 19.

Forms

of the personal pronouns in the Western Dialect 16.

Formal Pronoun 16.

Formation

of the imperative deriving from perf. aspect 212.

of the perfective aspect 180-181.

of questions 20.

Future Tense

affirmative form 175.
interrogative form 176.
interrogative-negative form 177.
negative form 175.

Gender of Nouns 43.

Groups

of the verb 72.

Idiomatic Use

of the present tense 19.

Imperative

formation 210.
accent of- 211.
negative - 212.
of perfective verbs 212.

Impersonal Forms

ИМА,НЯМА 75.

Interrogative Form of the Verb

1st group 125.
2d group 103.
3d group 74.
of СЪМ 20.

Masculine Nouns

article of - (full)45.
(short)104.
changing К to Ц 44.
ending in ЕЦ 45.
endings of - 43.
plural of - 44.

Negation

double 127.

Negative Form of the Verb

of the 1st group 125.
of the 2d group 103.
of the 3d group 74.
17.
of imperative 212.

Negative Imperative 212.

Neuter Gender

nouns of - 147.
accent rule 148.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Nouns

ending in a vowel 76.
feminine 76.
gender of - 43.
indicating nationality 19.
masculine 43,45.
changing К to Ц 44.
neuter 147.
accent rule of - 148.

Omission of the Personal Pronoun when used as a subject 18.

Orthography

of the definite article 104.
of nouns and adjectives indicating national origin 19.

Perfective Aspect

formation 180.
usage 209.

Personal Pronoun

familiar form 16.
formal 16.
subjective case 16.

Plural

ending in А 147.
ending in О 148.
ending in НА 148.
ending in ТА 148.
of feminine nouns 76.
of masculine nouns 44.
of neuter nouns 147.
of nouns ending in a vowel 76.

Present Tense of the Verbs
idiomatic use of 19.
of the 1st group 125.
of the 2d group 103.
of the 3d group 73.
of СЪМ 20.

Pronunciation

of definite art., masc. gender 104.
of present tense:
1st group 125.
2d group 103.
of 3d person pl. of СЪМ 16.

Pronouns

personal, subject form 17
familiar form 16.
formal 16.

Questions

formation of - 20.

Short Article

of masculine nouns 104.

Since, idiomatic translation of - into Bulgarian 19.

Structure of the simple sentence 17.

Tenses

present 73,103,125,209.
future 175-177.

Usage

of the perf aspect in present tense 209.

Verb

the - 72.

Verbs

changing:
К to Ч, Г to Ж 126.
of the 1st group 126.
of the second group 103.
of the third group 43-.
ending М in the 1st group 1.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School